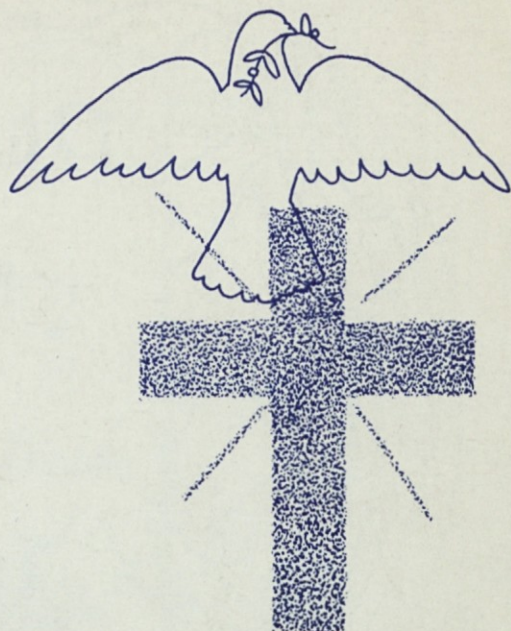

1143973

AVE MARIA

K
O
L
E
D
A
R

1951

Oktober - No. 11

Letnik 39

Published monthly — except October, when published semi-monthly — by the Slovene Franciscan Fathers of Lemont, Illinois, in the interests of the Slovene Franciscan Commissariat of the Holy Cross.

Entered as a second class matter at the post office of Lemont, Illinois, under the act of March 3, 1879. Acceptance of mailing at special rate of postage provided for in section 1103, act of October 3, 1917. Authorized July 14, 1945.

Ave Maria Koledar

1951

38. Letnik

Izdali

SLOVENSKI FRANČIŠKANI

Uredil P. Ciril Šircelj, o. f. m.

Tiskala

AVE MARIA PRESS

Lemont, Illinois

+11 43978

43978

STANE: DOLAR

D 443/1972

Rubens pinx

Imp. Bernard

KRISTUS NAM JE ROJEN...

Januar

1951

NEDELJA	PONDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK	PETEK	SOBOTA
	1 Obrezanje Jezusovo	2 Ime Jezusovo	3	4	5 	6 Sv. Trije Kralji
7 Sv. Družina	8	9	10 Genovefa	11 Evgenij	12 	13
14 Feliks	15 Maksimijan	16 Julijan	17 Viljem, škof.	18 Teodozij	19 	20 Arkadij
Druga po Razgl. Gospod.	22 Pavel Pušč	23 Marcel	24 Anton Pušč	25 Sv. Petra stol	26 Marij	27 Fabijan
21 Neža	22	23 Marijina Zar	24	25 Pavlovo	26 	27
Prva predpostna	Vincencij	Rajmund	Sv. Timotej	spreobrnjenje	Polikarp	Janez Zlatousti
28 Peter Nol	29 	30	31			
Druga predpostna	Franc Saleški	Hijacinta	Janez Bosko			

ČLOVEK IMA PRED SABO ŽIVLJENJE IN SMRT,
KAR HOČE, MU BO DANO.

Prosinec POSVEČEN PRESV. IMENU JEZUSOVEMU 1951

NEDELJA	PONDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK	PETEK	SOBOTA
7			Sveta Družina, 12 letni Jezus v tempelju		Vsaki dan opravimo malo pobožnost k Bogu za svetništvo Baragovo in vsaki dan opravimo pobožnost, s katero ga prosimo, da naj prosimo za nas.	
14	2. PO RAZGLAŠENJU GOSP. O ženitnini v Kani Gal.				1. PREDPOSTNA NEDELJA, O delavcih v vinogradu	
21			2. PREDPOSTNA NEDELJA, Prilika o sejalcu			

Februar

1951

NEDELJA	PONDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK	PETEK	SOBOTA
				1	2 	3
4 Andrej Kor	5	6	7 Pepelnica 	8 Ignacij	9 Svečnica	10 Blaž
Tretja predpostna	Agata	Doroteja	Richard	Emil	Ciril Aleks	Školastika
11 Lurska Marija	12	13	14 	15	16 	17
Prva postna	Modest	Benigen	Kvatre Valentin	Favstin	Kvatre Julijana	Kvatre Silvin
18 Simeon	19	20	21 	22	23 	24
Druga postna	Konrad	Adelina	Severijan	Petra Stol v Ant.	Peter Damijan	Matija, ap
25 Feliks	26	27	28 			
Tretja postna	Marjeta	Baldomir	Roman			

KRŠČANSKO ŽIVLJENJE V DRUŽINAH
JE SREČA NARODA.

NEDELJA	PONDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK	PETEK	SOBOTA
4	 TRETJA PREDPOST. NEDELJA. Jezus ozdravi slepca Največja sila na svetu danes je tisk. Kdor ima tisk, je gospodar sveta. Tolično milijonov nas je katoličanov, pa kje je naša moč? Ne skrbimo za mečan katoliški tisk. Vsi na delo ta mesec! V vsako katoliško hišo katoliški list!					
11	 1. POSTNA NEDELJA. Hudi duh izkuša Jezusa 2. POSTNA NEDELJA. Jezusovo spreminjenje					
18	 3. POSTNA NEDELJA. Jezus izžene hudiča					
25						

Marec

1951

NEDELJA	PONDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK	PETEK	SOBOTA
		ODRECI SI VSAJ ENO ZABAVO IN TROŠEK ZANJO DAJ REVEŽEM.		1	2 	3
4 Kazimir	5	6	7 Tomaž Akviński	8	9 	10 Kunigunda
4. postna	Janez od Križa	Perpetua	14 	Janez od Boga	Franc Rimski	Makarij
11 Konštantin	12	13	14	15	16 	17
Tiha	Gregor	Gerald	Matilda	Klement Hof	Marijine Žalosti	Patrik
18 Ciril Jer	19	20	21 	22 Vel. četrtek	23 Vel. petek	24
Cvetna	Veliki	Aleksandra	Benedikt	29	30 	Vel. sobota.
25 VELIKA NOČ	26	27	28	Ciril, m.	Janez iz Klime	31 Benjamin
	Kasijan	Janez iz Damaska	Janez Kapištran			

NEDELJA	PONDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK	PETEK	SOBOTA
4			4., SREDPOSTNA NED. Jezus nasiti 5000 ljudi		Bog je neskončno dober in usmiljen. Je pa tudi neskončno pravičen. Vse dobro gotovo poplača in vse hudo kaznuje. Zato delajmo dobro in varujmo se greha. To je klic postnega časa krščanski duši. Kdor tega noče verjeti, mora čutiti na sebi posledice.	
11	5. POSTNA, TIHA NEDELJA. Jezusa hočejo kamenjati					
18			6., CVETNA NEDELJA. Jezusov prihod v Jeruzalem			
25	VELIKANOČ. VSTAJ. GOSP. Jezus vstane od mrtvih					

April

1951

NEDELJA	PONDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK	PETEK	SOBOTA
1 Hugo	2 Oznajenje Marije Dev	3 Jožef, ženin Marije Device	4 Izidor	5	6 	7 Herman
Bela				Vincencij	Sikst I., p.	
8 Albert	9	10	11	12	13 	14
2. po velik. noči	Tomaž Tol.	Ecehiel	Varstvo sv. Jožefa	Julij I., p	Hermenegild	Justin
15 Anastazija	16	17	18	19	20 	21
3. po velik. noči	Benedikt Jož	Marcijan	Apolonij	Leon IX.	Neža Mont	Anzelm
22	23 Jurij	24	25 Marko	26	27 	28
Soter in Gaj				Klet in Marcelin	Peter K.	Pavel od Križa
4. po velik. noči		Fidelis Sigm.				
29 Antonija	30					
5. po velik. noči	Katarina Sij					

DOBRE MATERE SO SVETI OGNJI,
KI GORIJO ZA DRUGE.

1

2. POVELIKONOČNA NED.

Jezus dobri pastir

8

1. POVEL., BELA NEDELJA.

Jezus se prikaže učencem

“Bratje, postrgajte stari kvas, da postavite novo testo. Praznujmo toraj veliko noč ne v starem kvasu, ne v kvasu hudo-
brij in pregreh, mar-
več v opresnih kruhkih čistosti in resnice.”

15

3. POVELIKONOČNA NED.

“še malo in me ne boste videli”

22

4. POVELIKONOČNA NED.

Jezus obeta učencem sv. Duha

Tako nam kliče sv. cerkev velikonočno nedeljo s sv. Pavlom. Storimo to! V našo

29

5., KRIŽEVA NEDELJA.

Jezus uči o moči molitve

lasno dobro bo

Maj

1951

NEDELJA	PONDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK	PETEK	SOBOTA
		1 Filip in Jakob	2 Atanazij	3 Vnebohod	4 	5 Pij
6 Benedikta	7	8	9	10	11 	12
6. po velik. noči	Stanislav	Mihael	Gregor Naz	Antonin	Florencij	Pankracij in tov
13 Servacij	14	15	16 	17	18 	19
Binkoštna	Bonifacij	Janez Las	Kvatre Nepomuk	Paškal	Kvatre Venancij	Kvatre Celestin
20 Bernardin	21	22	23	24 Presveto Rešnje Telo Marija Pomag	25 	26
Sv. Trojica 1. po bink.	Donat	Helena	Janez Krstnik R	Marija Pomag	Urban	Filip Neri
27 Beda	28	29	30	31		
2. po bink.	Avguštin	Magdalena	Ivana Orl	Angela		

MAJNIK JE VISOKA PESEM MARIJI
VERNOVDANIH SRC.

Veliki Traven POSVEČEN ŠMARNIŠKI KRALJICI 1951

NEDELJA	PONDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK	PETEK	SOBOTA
6				Ena izmed šmarnic, katero darujmo ta mesec šmarniški kraljici, naj bo nov naročnik za list "Ave Maria". Ohranil bo v hiši šmarnice celo leto. Vsaki mesec bo prišel v hišo in prinesel nekoliko Marijinega sončka s svojim pozdravom: Ave Maria!		
13	BINKOŠTL. PRIHOD SV.D. Prihod sv. Duha			6. POVELIKONOČNA NED. "Iz shodnic vas bodo metali . . ."		
20				1. POB., PRESV. TROJICA. Meni je dana vsa oblast		
27	2. POBINK. NEDELJA. Prilika o veliki večerji			V Lemontu pri naši Mariji Pomagaj imajo ameriški Slovenci skupne šmarnice vseh Slovencev. Udeležite se jih tudi Vi z malo lučko, ki naj gori ta mesec pred Marijo in ji govori, da jo tudi Vi se ljubite in jo prosite pomoči in varstva.		

Junij

1951

NEDELJA	PONDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK	PETEK	SOBOTA
			RAHEL ODGOVOR TOLAŽI JEZO, TRDA BESEDA V NEMA SRD.		1 	2
3 Klotilda	4	5	6	7	8 	9 Marcelin
3. po bink.	Frančišek Kar	Bonifacij, šk.	Norbert	Robert	Medard	Primož in Felician
10 Marjeta	11	12	13 	14	15 	16
4. po bink.	Barnaba	Nazarij	Anton Pad	Bazilij	Vid	Jošt
17 Adolf	18	19	20	21	22 	23
5. po bink.	Efrem	Julijana	Silverij	Sv. Alojzij	Pavlin	Agripina
24 Janez Krst	25	26	27	28	29 	30
6. po bink.	Viljem	Janez in Pavel	Hema (Ema)	Irenej	Sv. Peter in Pavel	Spomin sv. Pavla

Ročnik

POSVEČEN PRESV. SRCU JEZUSOVEMU

1951

NEDELJA	PONDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK	PETEK	SOBOTA
3	 Jezus nas tako ljubi, da je umrl za nas in da živi med nami v presv. Rešnjem Telesu. Za vso ljubezen pa dobiva od nas samo žalitve. Prejmi mo gotovo ta mesec sv. obhajilo v zadoščenje za to nehvaležnost. Tudi Vaša lučka naj gori ta mesec v Lemontu pred presvetim Srcem Jezusovim, da še gori v Vašem srcu lučka ljubezni zanj.					
10	 3. POB., TREZNOSTNA N. Jezus sprejema grešnike					
17	 4. POBINKOŠTNA NEDELJA. O velikem ribjem lovu					
24	 5. POBINKOŠTNA NEDELJA. O farizejski pravičnosti					
	 6. POBINKOŠTNA NEDELJA. Jezus nasiti množico 4000 ljudi					

Julij

1951

NEDELJA	PONDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK	PETEK	SOBOTA
1 7. po bink. 	2 Obiskovanje	3 Leon II.	4 Bertran	5 Ciril in Metod	6 	7
8 Elizabeta P	9 Nikolaj in tov.	10 Veronika	11 Pij I.	12 Mohor in Fortunat	13 	14
15 Henrik 8. po bink.	16 Marija Karmelska	17 Aleš	18 Friderik	19 Vincenc in Pavlanski	20 	21 Bonaventura
22 Marija iz Magdale 9. po bink.	23 Apolinarij	24 Francišek Solán	25 Sv. Jakob	26 Ana	27 	28 Prakseda
29 Marta 10. po bink.	30 Abdon in Senen	31 Ignacij	DOBRODELNOST JE KO VRT, POLN BLAGOSLOVA; USMILJENJE OSTANE NA VEČNE ČASE.			
11. po bink.						Viktor

NEDELJA

1

8

8. POBINKOŠTNA NEDELJA.

O krivičnem hišniku

15

9. POBINKOŠTNA NEDELJA.

Jezus joka nad Jeruzalemom

22

10. POBINK. NEDELJA.

Prilika o farizeju in cestinarju

29

11. POBINK. NEDELJA.

Jezus ozdravi gluhonemega

SREDA

ČETRTEK

PETEK

SOBOTA

7. POBINK. NEDELJA.

O lažnivih prerokih

Nad tisoč let že slo-

vanstvo zvesto sledi

poti sv. Cirila in Me-

toda v krščanstvu. Na

njej je zmagovalo in

se ohranilo. Naj da-

nes zavrže to pot?

Ne, nikari! To bo pot

v pogubo in novo ti-

sočetno sužnost. Po

priprošnji sv. Cirila

in Metoda naj se nas

Bog usmili in nas re-

ši!

August

1951

NEDELJA	PONDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK	PETEK	SOBOTA
			1	2 Alfonz Porciunkula	3 Spomin sv. Štefana	4 Dominik
5 Marija Snežna	6 Kristusovo Spremen.	7	8 Sv. Petra vezi	9	10 	11
12. po bink.		Kajetan		Janez Vijanej	Lavrencij	Suzana
12 Klara	13 Janez Berkmans	14 	15 Veliki Šmaren	16 Joakim	17 	18
13. po bink.		Demetrij			Hiacint	Helena
19 Andrej	20 Bernard	21	22	23	24 	25
14. po bink.		Ivana Franc.	Srce Marijino	Filip B.	Jernej	Ludvik
26 Severin	27	28	29	30 Roza	31 	
15. po bink.	Kalasancij	Avguštin	Janez obgl.		Rajmund	

PO EVANGELIJU JE PRIŠLA SLOVANOM
PRVA PROSVETA.

NEDELJA

POSVEČEN MARIJI KRALJICI NEBES IN ZEMLJE

SOBOTA

5

12. POBINKOŠTNA NEDELJA.

O usmiljenem Samaritanu

Marija, Kraljica
nebes in zemlje, je tu-
di naša mati. O, dvi-
gajmo ta mesec svoje
objokane oči k Nji v
zaupnem čiščenju:
Pozdravljena, Kralji-
ca!

12

13. POBINK. NEDELJA.

Jezus ozdravi 10 gobavih

19

14. POBINK. NEDELJA.

„Iščite najprej božje kraljestvo“

Marija Pomagaj
Vas ljubi in skrbi za
Vas kot mati. Vesela
Vas bo, če jo morete
tudi letos obiskati s
svojim romanjem sem
v Lemont. Vabimo
Vas!

26

15. POBINK. NEDELJA.

O mladeniču v Najmu

September

1951

NEDELJA	PONDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK	PETEK	SOBOTA
			ZIVA VERA SE NE BOJI NITI OBLASTNIKOV. TRPI DO KRVI IN ZMAGE!			1
2 Štefan	3	4	5	6	7 	8 Egidij
16. po bink.	Tekla	Rozalija	Justinijan	Zaharij	Regina	Marijino rojstvo
9 Klaver	10	11	12 	13	14 	15
17. po bink.	Nikolaj Tol	Prot in Hiacint	Marijino Ime	Francišek K.	Povišanje križa	M.D. sedem žal.
16 Kornelij	17 	18	19 	20	21 	22
18. po bink.	Rane sv. Franciška	Jožef K.	Kvatre Januarij	Evstahij	Kvatre Matevž, apostol	Kvatre Tomaž
23 Lin 19. po bink.	24	25	26	27	28 	29
20. po bink. Jeronim 30	Mati milosti	Pacifik.	Izaak	Kozma in Damijan	Venceslav	Mihael

NEDELJA PONEDELJEV TOREK

2

9

17. POBINKOŠTNA NEDELJA.

O največji zapovedi

16

18. POBINKOŠTNA NEDELJA.

Jezus ozdravi mrtvoudnega

23

19. POBINKOŠTNA NEDELJA.

O kraljevi ženitnini

30

20. POB. NEDELJA.

Jezus ozdravi kralj. sina

SREDA

16. POBINK. NEDELJA.

Jezus ozdravi vodeničnega

Verska in moralna

katoliška vzgoja, je največje bogastvo, ki ga morejo starši dati svojim otrokom. Tega

jima pa sami starši ne morejo dati. Pomagati jim morati še cerkev in katoliška šola.

Mati, oče, se zavedata te velike resnice? Zato kat. otroci samo v kat. šole!

ČETRTEK

PETEK

SOBOTA

Oktober

1951

NEDELJA	PONDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK	PETEK	SOBOTA
	1 Remigij	2 Angeli varihi	3 Terezija	4 Francisek Asiški	5 	6
7 Marija Rožnivenska	8	9	10	11	12 Placid	13 Bruno
21. po bink.	Brigita	Bertrand	Franc Borgia	Marijino materinstvo	Maksimilijan	Edvard
14 Kalist	15	16	17	18	19 	20
22. po bink.	Terezija	Hedviga	Marjeta Alakok	Lukež, evang.	Alkantara	Kancij
21 Hilarij	22	23	24	25	26 	27
23. po bink.	Kordula	Servandij	Rafael 	Krizant	Evarist	Florencij
28 24. po bink. Kristus Kralj	29	30	31	GORJE SVETU ZARADI POHUŠANJA! STARSI, VARUHI NEDOLŽNIH, S ČIM ZASTRUPPLJA SVET SRCA VAŠIH OTROK?		
	Simon in Juda	Evzebij	Alfonzij			

NEDELJA	PONDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK	PETEK	SOBOTA
7						
14	22. POBINK. NEDELJA. O davčnem novcu		21. POB. NEDELJA. Prilika o kraljevem računu			Vsaki dan ta mesec zmolimo gotovo sv. rožni venec. Naj bo to šola obnovitve v za- upni molitvi k Bogu za pomoč, katere smo tako potrebni posa- mezniki, družine in celi svet.
21				23. POBINK. NEDELJA. Jezus obudi Jajrovo hčer.		
28	24. POBINK. NEDELJA. O ladji Kristusovi					

November

1951

NEDELJA	PONDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK	PETEK	SOBOTA
				1	2 	3
	USMILITE SE, USMILITE, VSAJ VI, PRIJATELJI MOJI! VSA DOBRA DELA DARUJ TA MESEC DUŠAM V VICAH.					
4 Karel	5	6	7	8	9 Verne duše 	10 Hubert
25. po bink.	Zaharija	Leonard	Engelbert	Maver	Božji Grob	Avelin
11 Martin	12	13	14	15	16 	17
26. po bink.	Martin, pap.	Didak	Jozafat	Albert	Jedert	Gregor
18 Maksimin	19 	20	21	22 	23 	24
27. po bink.	Elizabeta O.	Feliks	Marijino Darovanje	Cecilija	Klement	Janez od Križa
25 Katarina	26	27	28	29	30 	
28. po bink.	Silvester	Virgilij	Fakundij	Saturnin	Andrej, apos	

NEDELJA	PONDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK	PETEK	SOBOTA
4			25. POBINKOŠTNA NEDELJA. Vihar na morju.		Smrt nam je vsem gotova, to je misel tega meseca. Toda kaj potem? Poskrbimo v življenju za slučaj, da bomo morali v kraj trpljenja in očiščevanja z dobrimi deli. "Apostolat sv. Frančiška" je ustanovljen, da poskrbi s številnimi sv. mašami, molitvami in dobrimi deli za duše v vica. Si že njegov član?	
11	26. POBINKOŠTNA NEDELJA. Prilika o pšenici in ljuliki.				27. POBINKOŠTNA NEDELJA. Prilika o gorčičnem zrnu.	
18			28. POBINKOŠTNA NEDELJA. Jezus napove razdejanje Jeruzalema.			
25						

December

1951

NEDELJA	PONDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK	PETEK	SOBOTA
						1
2 Bibijana	3 Ksaver	4	5	6	7 	Ananija
Prva adventna		Krizolog	Saba	Miklavž	Ambrož	Brezmadežna
9 Ciprijan	10	11	12	13 Lucij	14 	15
Druga adventna	Melkijad	Damazij	Hermogen		Arzinij	Kristina
16 Evzebij	17	18	19 	20	21 	22
Tretja adventna	Lazar	Gracijan	Favstina	Liberat	Kvatre Tomaž, ap	Kvatre Honorat
23 Viktorija	24 Božična vigilija	25 Božić	26	27 Janez, evang.	28 	29
Četrta adventna					Nedolžni otroci	
Med osmimo bož Rajnerij 30	Silvester 31		Štefan			Tomaž iz K

NEDELJA

PPOSVEČEN PRIPRAVI NA PRIHOD GOSPODOV

SOBOTA

2

2. ADV. NEDELJA.

Janez Krstnik v ječi

9

1. ADV. NED.

O poslednji sodbi

Ob koncu leta ne pozabite obnoviti naročino na list "Ave Maria". Pridobivajte

16

3. ADVENTNA NEDELJA.

Janez Krst. pričuje o Kristusu

mu novih naročnikov!

Vsak nov naročnik bo nov vojak in delavec

za Boga in Marijo.

23

4. ADVENTNA NEDELJA.

Janez Krst. oznanjuje pokoro

Bog in Marija bosta

plačnika. — Vesele

božične praznike in

srečno novo leto!

30

NEDELJA PO BOŽ.

Simon in Ana v templju

1951. LETA SO:

ZAPOVEDANI KATOLIŠKI PRAZNIKI V ZDRUŽENIH DRŽAVAH:

Vsaka nedelja (vključena je n. pr. tudi Velika noč, Binkošti itd.);

Novo leto (1. januarja);

Vnebohod Gospodov (letos 3. maja);

Vnebovzetje Marijino (15. avgusta);

Vsi svetniki (1. novembra);

Brezmadežno Spočetje (8. decembra);

Božič (25. decembra).

Te dni je vsak katoličan pod smrtnim grehom dolžan iti k sv. maši.

AMERIŠKI DRŽAVNI PRAZNIKI:

Novo leto, 1. januarja;

Lincolnov rojstni dan, 12. februarja;

Washingtonov rojstni dan, 22. febr.;

Spominski dan (kinčanje grobov) 30. maja;

Dan ameriške neodvisnosti, 4. julija;

Delavski dan, prvi ponedeljek v septembru (letos 3. septembra);

Kolumbov dan, 12. oktobra (ne praznujejo vse države);

Dan premirja, dne 11. novembra;

Zahvalni dan, četrti četrtek v novembru (22. nov.);

Božič, dne 25. decembra.

PREMAKLJIVI PRAZNIKI V PRIHODNJE

Kdor ve, kedaj bodo premakljivi glavni prazniki v kakem letu, si po njih ves koledar za celo leto sam uredi. Po njih se ravnaajo potem vsi drugi prazniki. Prihodnjih 10 let bodo:

Leta	1. predpost. nedelja	Pepel- nica	Velika noč	Bin- košti	Sv. Reš. Telo	Nedelj po bink.	1. adv. nedelja
1951	21. jan.	7. febr.	25. mar.	13. maja	24. maja	28	3. dec.
1952	10. febr.	27. febr.	13. apr.	1. jun.	12. jun.	28	2. dec.
1953	1. febr.	18. febr.	5. apr.	24. maja	4. jun.	25	30. nov.
1954	14. febr.	3. marca	18. apr.	6. jun.	17. jun.	26	29. nov.
1955	6. febr.	23. febr.	10. apr.	29. maja	9. jun.	24	28. nov.
1956	29. jan.	15. febr.	1. apr.	20. maja	31. maja	25	27. nov.
1957	17. febr.	6. marca	21. apr.	9. jun.	20. jun.	27	2. dec.
1958	2. febr.	19. febr.	6. apr.	25. maja	5. jun.	24	1. dec.
1959	25. jan.	11. febr.	29. mar.	17. maja	28. maja	26	30. nov.
1960	14. febr.	2. marca	17. apr.	5. jun.	16. jun.	27	29. nov.

AKO POGLEDAMO v zgodovino, vidimo, da je že pračlovek rabil gotove vrste koledar. To je dokazano

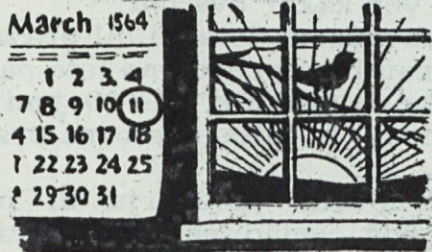
že za klemenito dobo, ker so raziskovalci našli gotova znamenja, vsekana v živo skalo. Stari Egipčani so koledar redno rabili že 4000 let pred Kristusom.

Okrog leta 300. so egiptovski zvezdoslovci uredili sedanji koledar z 365 in pol dnevi. Toda ni bil

popoln. Zato je leta 45. pred Kristusom cesar Julijan poklical zvezdoslovca Sosigenesa iz Egipta v Rim, da je uredil koledar z 365 in četrt dnevi.

Toda tudi ta koledar je bil pomanjkljiv, ker je bilo vsako leto za 11 minut predolgo: in v 1600 letih, je bilo torej leto predolgo skoraj za

dva tedna. Tako bi se spomlad začela namesto petindvajsetega že 11. marca, kar je tudi nasprotovalo praznikom, posebno veliki noči.

Da pa ostane velika noč v začetku spomladi, so cerkveni učenjaki

NAŠ SVETOVNI KOLEDAR

pod vodstvom papeža Gregorija XIII. ponovno preuredili koledar. Leta 1582. so postavili pomlad nazaj na

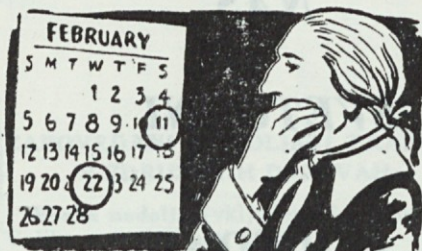
21. marec, a treba je bilo zbrisati celih deset dni. To so storili stem da so preskočili od 4. oktobra na oktober.

Ta gregorijanski koledar je bil sprejet samo od katoliške Cerkve. Grško-vzhodna cerkev ga ni nikoli sprejela. Protestantje pa so ga

prejeli, a šele pozneje. Anglija in njene kolonije rabijo sedajni koledar šele 200 let. V teku let je bil zopet en dan preveč, zato so ga morali opustiti.

Na primer: George Washington je bil v resnici rojen dne 11. febru-

arja; ko pa je bil sprejet gregorijanski koledar, je padel njegov rojstni dan na 22. februar.

Leto kakor ga imamo sedaj, ima 365 dni in 6 ur. Po sedajnem koledarju, se teh 6 ur zbere v štirih letih v en dan in tako imamo vsako četrto leto prestopno leto, ki ima 366 dni.

Ni mogoče razdeliti leto s številko sedem, kakor imamo dneve v tednu. Zaradi tega imamo vsako leto drugi dan za začetek leta. Učenjaki so se trudili, da bi izboljšali to pomanjkljivost in so v teku let predložili razne reforme.

Nekateri so predlagali, da bi imelo leto 364 dni in eden dan v letu s posebnim imenom. V prestopnem letu bi bila dva taka dneva in tako bi imelo leto polnih 52 tednov, poleg tega pa poseben dan, ki bi bil svetovni praznik. To leto bi se začelo vedno na isti dan enako vsak mesec.

Bila sta pa dva predloga. Po prvem naj bi se leto razdelilo na trinajst mesecev. Vsak mesec bi imel 28 dni, skupaj 364 dni. Ta predlog je bil objavljen že leta 1745. po nekem Mr. Urbanu iz Marlanda, U.S.A. Toda kmalu je zaspal, dokler ga ni leta 1849. zopet natisnil neki časnikar Mr. Comte. A predlog je imel hibo in svet se ideje ni dosti oprijel. Vsi dnevi,

Sun	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28

posebno zgodovinski, bi namreč zgubili svoj pomen, ker bi zelo težko sledili pretekli zgodovini. Največja zapreka pa je novi mesec, katerega število 13 imajo za zelo nesrečno številko. Zato se danes ne sliši več o letu s trinajstimi meseci, in Liga narodov v Genevi je zavrnila predlog o novem koledarju.

Leto z dvanajstimi meseci in posebni dan pa je predlagal katoliški duhovnik Marko Mastrofini v Rimu leta 1834. Njegov predlog sedajni odbor svetovnega koledarja izpopolnjuje. Sedež odbora je v Rockefeller Center v New Yorku in deluje pod imenom: The World Calendar Association.

Leto je razdeljeno na štiri enake dele ali četrletja. Vsako četrletje ima tri mesece. Štirje meseci bodo imeli 31 dni, osem mesecev pa 30 dni. Vsako leto se začne v nedeljo, ravno tako vsako četrletje. Drugi mesec četrletja se začne na sredo, tretji mesec četrletja na petek. Ako se primerjajo dnevi novega koledarja s starim, ni razlike med datumi več kakor dva dni.

V navadnem letu bi bil praznik zadnji dan leta, prestopno leto pa bi imelo še en praznik, dne 30. junija. Oba dneva bi bila svetovna praznika.

Po novem koledarju bi bila velika noč vedno na dan 8. aprila, zato so vprašali za mnenje tudi verske sekte. Vatikan je odgovoril, da nima sveta katoliška Cerkev ničesar proti koledarju, ker ne nasprotuje dogmi. Po novem koledarju se prazniki lahko postavijo

na stalne dneve, imamo pa tudi 14 narodov in mnoge svetovne or-
lahko premakljive praznike, kateri organizacije. Treba je samo, da pride

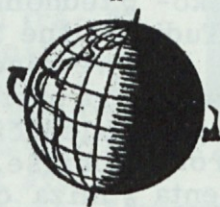
FIRST QUARTER		
JANUARY	FEBRUARY	MARCH
S M T W T F S	S M T W T F S	S M T W T F S
1 2 3 4 5 6 7	1 2 3 4	1 2
8 9 10 11 12 13 14	5 6 7 8 9 10 11	3 4 5 6 7 8 9
15 16 17 18 19 20 21	12 13 14 15 16 17 18	10 11 12 13 14 15 16
22 23 24 25 26 27 28	19 20 21 22 23 24 25	17 18 19 20 21 22 23
29 30 31	26 27 28 29 30	24 25 26 27 28 29 30
SECOND QUARTER		
APRIL	MAY	JUNE
S M T W T F S	S M T W T F S	S M T W T F S
1 2 3 4 5 6 7	1 2 3 4	1 2
8 9 10 11 12 13 14	5 6 7 8 9 10 11	3 4 5 6 7 8 9
15 16 17 18 19 20 21	12 13 14 15 16 17 18	10 11 12 13 14 15 16
22 23 24 25 26 27 28	19 20 21 22 23 24 25	17 18 19 20 21 22 23
29 30 31	26 27 28 29 30	24 25 26 27 28 29 30
THIRD QUARTER		
JULY	AUGUST	SEPTEMBER
S M T W T F S	S M T W T F S	S M T W T F S
1 2 3 4 5 6 7	1 2 3 4	1 2
8 9 10 11 12 13 14	5 6 7 8 9 10 11	3 4 5 6 7 8 9
15 16 17 18 19 20 21	12 13 14 15 16 17 18	10 11 12 13 14 15 16
22 23 24 25 26 27 28	19 20 21 22 23 24 25	17 18 19 20 21 22 23
29 30 31	26 27 28 29 30	24 25 26 27 28 29 30
FOURTH QUARTER		
OCTOBER	NOVEMBER	DECEMBER
S M T W T F S	S M T W T F S	S M T W T F S
1 2 3 4 5 6 7	1 2 3 4	1 2
8 9 10 11 12 13 14	5 6 7 8 9 10 11	3 4 5 6 7 8 9
15 16 17 18 19 20 21	12 13 14 15 16 17 18	10 11 12 13 14 15 16
22 23 24 25 26 27 28	19 20 21 22 23 24 25	17 18 19 20 21 22 23
29 30 31	26 27 28 29 30	24 25 26 27 28 29 30

se določajo po sončnem ali luninem letu.

Ta novi koledar je sprejelo že

predlog pred Zveze narodov. Če ga prejme, bomo že prihodnje leto imeli nov svetovni koledar.

P. PIUS, o.f.m.

HOFBAUER IN BARAGA. Dva žareča svetilnika v temi prosvitljenstva, ki je konec 18. stoletja v uniformi jožefinizma zajela tudi Avstrijo. Prvi apostol Dunaja, drugi pozneje apostol dveh svetov. Prvi bogonadahnjen učitelj, drugi njegov verni učenec. To je znano vsakemu Slovencu, ki količkaj pozna Barago, našega najzrelejšega kandidata za oltar, in ve, da bi brez sv. Klementa Hofbauerja ne bilo služabnika božjega Barage. Že to dejstvo, in dosti več o medsebojnih odnošajih teh dveh velikih doslej nismo vedeli, je gotovo vsakemu baragovcu delalo skomine, o tem kaj več iztakniti. Tudi meni jih je.

Ko sem te dni po naši knjižnici stikal za nekimi čisto drugimi podatki, so mi slučajno prišli pod roke akti svetniškega procesa Klementa Hofbauerja, ki jih je 16 bolj ali manj

debelih zvezkov velike oblike. Pri tem mi je šinila v glavo misel: Tu notri utegneš kaj podrobnejšega najti o teh odnošajih. V tej slutnji me je potrjevalo dejstvo, da je Baraga za časa takega informacijskega procesa (1863-67) še živel in ga spričo strogosti takega procesa kot žive priče niso mogli preiti, pa naj bi bil ne vem na katerem koncu sveta. Vzel sem tedaj dotične akte v sobo in jih polagoma vse prelistal. Slutnja ni bila brez podlage. Že njegova prošnja za beatifikacijo učitelja in duhovnega voditelja, ki jo vsebujejo ti akti in ki je bila doslej neznana, to priča. Poleg nje sem naletel v njih še eno ali drugo učiteljevo potezo, ki je oblikoval učenca. Naj vse to strnem v pričujoči donesek k Baragovem življenju.

Ko je Baraga v jeseni 1816 došel na Dunaj študirat pravo, je bil Hofbauer že trdo preizkušen apostol katoliške obnove cesarske prestolice, katere je bila tako potrebna. Jožef II. kronani "brat zakristan", ki se je povezal s sodobnim prosvitljenstvom in docela ohromel nekdanj bujno versko življenje katoliške Avstrije, je bil sicer že domala dvoje desetletij v grobu, a njegov duh je l. 1808., ko je Hofbauer izgnan iz Poljske, pribežal na Dunaj, še vedno strašil. Vzgoja, politika, celo cerkveno življenje je bilo že močno od njega prežeto: to slednje bolj, kot so se morda njegovi prestavniki sami zavedali.

Celo zapovedani nedeljski službi božji jih je le malo prisostvovalo, dasi je bila po navadi suha, brez pridige in kalvinsko hladna, brez kakega zunanjega bleska. Kaj šele med tednom, ko so kvečjemu še kake pobožne ženice hodile k sv. maši. Spovednice so samevale v prahu zadnjega postnega časa in čakale, da jih za sledeči postni čas cerkovnik zopet obriše. Naravno je bila tudi angelska miza celo ob praznikih med letom brez gostov. Iz tabernakljev je vdar-

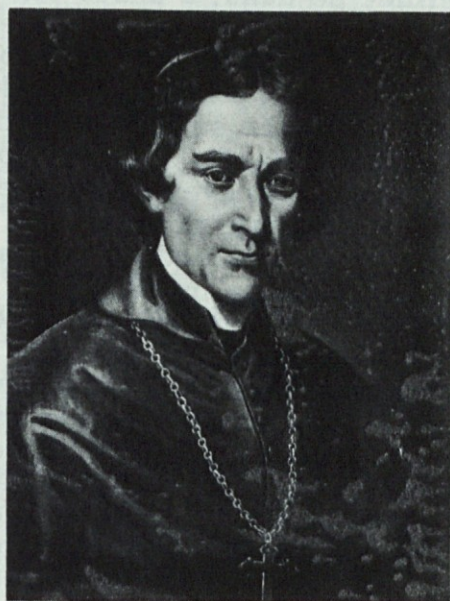
Sv. Klement, učitelj...

jala v nos zatohljica, ker so se tako redko odpirali. Vse druge takopestre pobožnosti cerkvenega bogoslužja, zlasti popoldanske in večerne, so domala zamrle. Ko je Hofbauer v uršulinski cerkvi molil litanije, mu je samo ena ženska odgovarjala. Navadno so pa cerkve po dopoldanski službi božji zapirali, ker čez dan ni zlepa kdo z dobrim namenom silil vanje. Sploh je bila podoba, da je versko življenje v svojih zadnjih vzdihih.

Hofbauer se je kljub temu, da ga je jožefinska birokracija še iz Poljske imela zapisanega kot verskega fanatika in zagrizenega rimskega priganjača, ki mu je bilo treba biti vedno za petami, z vso vnetostjo lotil obnovitvenega dela. To je bilo sicer tiho, a na globoko zarezano, razpredeno od srca do srca. V tem je bil namreč bogonavdahnjen mojster. Njegov predhodnik je bil Friderik Caharija Werner, bivši frampton in pobornik prosvetljenstva ter izrazit nasprotnik redemptoristov. Ko se je pa l. 1810 v Rimu spreobrnul, l. 1814 postal duhovnik in prav tako na Dunaju zastavil svoj apostolat besede za izobražene kroge, je podal Hofbauerju zavezniško

roko. Srca, ki jih je on s svojo močno besedo s prižnice mehčal, je pošiljal Hofbauerju rekoč: K njemu pojte, on je učitelj, jaz samo njegov učenec, on vas bo pomiril z Bogom!

Zato jožefinska birokracija ni tako težko gledala množic, ki so se zgrinjale k Wernerjevim pridigam, češ, njegovi vžigajoči govori so slamnat ogenj, ki se kmalu sesede v črn pepel. Mnogo bolj so jo bodli vočitisti Nikodemi, ki so ob večernih urah v vedno večjem številu romali proti uršulinkam in zginjali v staro, skromno hišo njihovega špirituala P. Hofbauerja. Tu je bilo od l. 1813 ko je prevzel to mesto v resnici središče katoliške obnove prestolnega mesta. On je imel posebni dar pridobivati in vzgajati apostole katoliške obnove iz vseh stanov in za vse stanove. Najprej je iz vsakega stanu alipoklica pridobil enega. Tega je znal tako nase prikleniti, da mu je kmalu našel v svojem krogu drugega, ta tretjega

Svetniški škof Baraga, učenec.

itd. Njegovo tesno stanovanje je bilo kmalu premajhno za topisano družbo: delavcev, akademikov, uradnikov, trgovcev, plebejcev in plemenitašev. Najprej so brali odlomek kakega nabožnega čtiva, ki ga je on praktično razložil, potem so se razgovarjali o različnih problemih dneva in snovali načrte, kako duhovno izžeti prestolici vlti novega življenja. Po slovesu, navadno že pozno v noč, se je pa med njim in posameznimi, zlasti nanovo došlimi, začel še intimen razgovor o notranjih zadevah, katerim je kmalu sledila življenjska spoved in nov apostol katoliške akcije je bil pečen. Da, to je posebno črvičilo zakrknjene jožefince, ker so vedeli in skušali, da je že začel pihati drugi veter. Začeli so stikati glave, kako bi se tega rimskega mračnjaka znebili, ali mu vsaj temeljito zamašili usta.

Zaenkrat se jim je zdelo najbolje, če se skrijejo za cerkveno oblast. Vedeli so, da je tamkajšnji nadškof Žiga grof Hohenwart, bivši jezuit, rojen Kranjec, sicer vse prej kot jožefinec po duhu, a dober starček, ki se ni hotel nikomur zameriti. Njemu so natvezili, da je Hofbauer verski fanatik, ki ne pozna nikakih postav. Če noče sam imeti sitnosti s politično oblastjo, naj ga pozove pred svoje cerkveno sodišče, ga primerno kaznuje za dosedanje prestopke in mu za bodoče kaj takega prepove. Tega pa menda ti gg. niso vedeli, da je nadškof Hofbauerjev zaščitnik, ki je vesel njegovega apostolskega delovanja. Ker so pa tudi nekateri jožefinski kanoniki zahtevali, da se politični oblasti ugodi, se je nadškof končno udal in Hofbauerja le pozval pred svoje sodišče.

To je bilo 1. 1816. tedaj prav tisto leto, ko je 9. oktobra naš Baraga prišel na Dunaj. Ker se je pa nadškof bal, da bi njegovo deloma jožefinsko nadahnjeno sodišče Hofbauerja in njegovo delo res obsodilo in ohromelo, je hotel preiskovalni

razpravi sam prisostvovati. Ko pride toženec v sodno dvorano, kjer so sedeli njegovi tožniki in sodniki, mu niti stola niso dali, da bi se vsedel in lahko rekel, da je sedel na zatožni klopi. Kar stoječemu so po običajnem birokratskem načinu začeli staviti vprašanja: Kako vam je ime? Kedaj in kje ste rojeni? Kaj ste? Kake vere? To je bilo Hofbauerju že preveč. V sveti ogorčenosti jim zabrusi: "Saj vendar vidite, da sem katoliški duhovnik!" Oni so ga za to udarili in strogo uradno dalje obsipavali z raznimi vprašanji. En čas posluša, potem se pa spoštljivo prikloni in pravi: "Tu pa ni dobro biti!" Se obrne in meni nič tebi nič odide. Protijožefinski člani sodne komisije so se po prvem osupnjenu spustili v smeh, jožefinski so se jezili nad to predrznostjo. Nadškof je pa zadovoljno se smeje dejal: "Je pač naredil kot so že davno pred njim naredili apostoli. Otresel je prah s čevljev in odšel."

Ali je Baraga že tisto prvo leto svojega bivanja na Dunaju njega izvolil za svojega duhovnega voditelja, kakor že toliko drugih njegovih tovarišev, nam v svojem dnevniku iz tiste dobe ne pove. Bržkone se je to kmalu zgodilo, ali po Cahariju Wernerju, katerega ognjevite govore je rad poslušal, ali pa po kakem starejšem akademiku. Sledeče leto ga za gotovo že najdemo med njegovimi učenci. K 25 jul. 1817 je zabeležil v svojem dnevniku, da je opravil pri njem življenjsko spoved in dostavil: "Ta dan mora za vedno ostati v mojem spominu radi izrednih milosti, ki mi jih je Bog podelil." Ta dan je tudi nekak mejnik v njegovem življenju. Takrat je bilo zavlečeno v njegovo srce gorčično zrno njegovega duhovniškega in apostolskega poklica. Sicer bi bil takrat še vsakemu, ki bi mu bil kaj takega namignil, odločno zanikal, da bi naj kaj takega mislil; a vse njegovo ravnanje po tej življenjski spovedi ka-

že, da je to gorčično zrno duhovniškega poklica že živelo svoje skrivnostno življenje v njegovem srcu. To lahko sklepamo iz dejstva, da je poslej nevede in nehote kazal neko nervozno razpoleženje, kot riba izven vode. Začel je to, začel ono, se vrgel na risanje, na učenje spanščine, angleščine, pa kmalu vse pustil, češ, da ga je k temu zapeljala le človeška nečimernost.

Njegov dušni voditelj Hofbauer, ki je bil znan kot nekaj čudežen poznavavec src, ni več dvomil, da ima v njem bodočega sodelavca v opustošenem vinogradu Gospodovem in je tajni razvoj tega semena vztrajno in potrpežljivo dalje gojil. Njegov lastni delež pravega Gospodovega apostola, preganjanje, ga ne le ni zamorilo, ampak še pospeševalo. Kajti Hofbauerjevi nasprotniki po svojem porazu pri škofijskem sodišču niso mirovali, ampak so snovali nove načrte, kako bi ga onemogočili. Po visokih vplivnih osebah so ga pri cesarju črnilí kot rimskega špijona, ki vse sproti Vatikanu sporoča, kar se v Avstriji godi. Naj ga tedaj požene čez mejo. Cesar jim je dejal, da svojega podložnega ne more izgnati. Nato so ga hoteli z raznimi šikanami prisiliti, da bi šel svojevoljno iz države. Po zvijači so ugotovili, da je član redovne družbe, ki v državi ni priznana in odvisen od vrhovnega predstojništva izven nje, kar je bilo proti jožefinskim odredbam. Da bi dobili glede tega zločina več zanesljivih podatkov, so mu lepega dne, 29. jan. 1819 poslali v hišo preizkovalno komisijo. Ta ga je zaprla v njegovo stanovanje in tri ure brskala po njem, da najde kaj obtežilnega. Zastonj! Na koncu pravi komisar, neki bivši redovnik: "Končano!" Hofbauer pa mu odgovori: "O, še ne!" "Kaj bi še bilo", vpraša komisar. In on nato, kažoč proti nebu: "Poslednja sodba!"

A glavno karto so imeli v rokah ki je tudi Hofbauer ni utajil, da je

namreč član v državi nepriznane redovne družbe, ki ima vrhovnega predstojnika izven nje. Na podlagi tega so ga postavili pred izbiro, ali naj izstopi iz redovne družbe, ali pa naj prostovoljno zapusti državo. Odločil se je za srugo in se javil za Ameriko. Le to milost si je še izgovoril, da bi smel počakati pomladi, kar so mu dovolili. Pogodbo je moral podpisati. Ko so cesarja Ferdinanda o tem obvestili, je ta dejal, da sicer nima nič proti temu, če se hoče prostovoljno izseliti, na noben način pa bi ga ne hotel poditi iz države. O njegovi nameri sta seveda izvedela tudi nadškof in nuncij, Msg. Lardi. Prvi je šel takoj do cesarja, mu pojasnil ves slučaj ter izjavil, da bo v tem slučaju ob svojega najboljšega duhovnika. Drugi pa je v istem smislu poročal papežu Piju VII., h kateremu se je cesar prav takrat odpravjal na obisk. Ko pride k papežu, mu ta med drugim častita, da ima v svoji prestolici tako sv. apostola kot je Hofbauer. Cesarja je bilo kar sram in očitke si je delal, da je premalo storil zanj. Zamujeno je skušal popraviti s tem, da mu je dal še s pota sporočiti, najpredloži potrebne listine za priznanje njegove kongregacije v državi. Poslej je imel mir, ki ga pa na tem svetu ni več dolgo užival. Predno je minilo leto, 15 marca 1820 opoldan med Angelovim pozdravljenjem je izročil Stvarniku svojo svetniško dušo v 69 letu starosti. Drugi dan so ga prenesli v stolnico sv. Štefana. To ni bil pravzaprav pogrebni, ampak triumfalni sprevod, kakršni sobili celo na Dunaju dotlej redki. Tretji dan so njegovo truplo odpeljali v tri ure oddaljena Maria Enzersdorf, kjer mu je baron Penkler pripravil skromno poslednjo posteljo. Ni dvoma, da je bil med pogrebci, če ne celo med nosači, ker rakev so nosili njegovi fantje, tudi naš Baraga.

To je bila tudi zanj, kot za neštete druge, nedvomno bridka izgu-

ba. A on takrat ni bil več duhovna sirota, saj je bil že tretje leto njegov zvest učenec. Seme duhovniškega poklica, po njem negovano, je že priklilo na dan. To so prej drugi opazili kot sam. Za zadnji okt. 1820. je zapisal v svoj dnevnik, da mu je prijatelj Baumgartner dejal: Anica Dolinar ne bo nikoli tvoja žena! Je že preveč bodočega bogoslovca gledalo iz njega. Sicer je on skušal to kolikor moč prikriti in je tudi na to namigavanje odločno zanikal, da bi jo bil pustil z vidika. Toda že mesec

v tem, mi ni mogoče z besedami izraziti." To je bila nedvomno zapoznala cvetka vrtnarja Hofbauerja, ki je bil apostol teh obiskov.

Takih zapoznelih cvetk je v njegovem srcu še več pognalo. Hofbauerjev oz. redemptoristovski duh se pozna v celem njegovem življenju in delovanju. Ali je res kedaj nameraval stopiti v to redovno družbo, kot mnogo drugih Hofbauerjevih učencev, zaenkrat ne vemo. Gospa Bachmann, ki ravno zdaj piše obširen roman o Baragu, je videti tega

P. HUGO BREN, o. f. m., pisec tega članka, kateri je sedaj v Rimu, je dolga leta zbiral podatke življenja in misijonskega delovanja škofa Baraga. Njegovi spisi in listine so mnogo doprinesli, da se je začelo uradno preiskovanje življenja svetniškega škofa Baraga. Mnogi njegovi spisi in in zgodovinski podatki so bili izdani že pred leti v AVE MARIA, katere je skupno z Mr. Joseph Gregorich iz Oak Park, Illinois, zgodovinarjem Baragove zveze, strudom skupaj zbral in objavil.

pozneje 1. dec. je zapisal v dnevnik: "Trdno sem se odločil po končanih pravnih študijah začeti z bogoslovjem in stopiti v duhovski stan, če bo najsvetejša volja božja soglašala z mojo najsrčnejšo željo." A je prvotno nameraval stopiti v dunajsko škofijo. Morda mu je njegov učitelj kedaj izrazil misel, da bi ga enkrat rad videl ob svoji strani kot pomočnika pri katoliški obnovi. Končno je njegov duhovniški poklic dozorel ob svitu večne luči in žarkih evharističnega Sonca. K 20 jan. 1821 je zapisal v dnevnik: "Po navodilu sv. Alfonza sem začel z obiski Zakramenta ljubezni. Kako tolažbo uživam

mnenja. Toda iz nekega njegovega poznejšega pisma škofu Reseju bi bilo sklepati, da dejansko tega ni nikoli poskusil. V dotičnem pismu pravi, da je svoj čas mislil na redovni poklic, radi zasluženja redovne pokorščine, a mu Bog ni dal te milosti. A po duhu, kot rečeno, je bil redemptorist. Iste pobožnosti, ki jih je sv. Alfonz Lig., oče redemptoristov, in njegov zvesti sin sv. Klement Hofbauer posebno gojil, so bile tudi njunemu učencu Baragi najdražje: Obiskovanje presv. Rešnjega Telesa, Marijino češčenje, premišljevanje Gospodovega trpljenja. Nje je povsod z besedo in peresom vneto

širil. To le mimogrede.

Kar je zastalo srce njegovega duhovnega očeta in učitelja, Dunaj ni imel zanj več take privlačne sile. Zato ljubljanskemu škofu Gruberju ni bilo težko ga pridobiti za domačo škofijo. Dne 22. okt. je vložil pri njem prošnjo za sprejem in 2. nov. je prišel v ljubljansko bogoslovje. Nočem ponavljati znanih stvari ki so sledile, dotlej ko je bil v jeseni 1823 nastavljen za kaplana v Šmartnem pri Kranju. Čeprav je bilo in je še Šmartno podeželska župnija, Du-

odpirali večinoma le radi redkega blagoslova z Najsvetejšim in pa za slučajno sv. popotnico. Kakih bratovskih zapiskov novejšje dobe je zastojn iskal v župnijski pisarni. Vse to življenje je jožefinsko-janzeniška slama poparila in dotlej še ni znova pognalo. Barago je zazeblu pri srcu, ko je videl to upostošenje. Po zgledu svojega učitelja in vzornika Hofbauerja je sklenil, da hoče zaplavati proti toku, naj sledi kar hoče.

Tako je tudi storil. Šmartinska cerkev in kaplanija sta kmalu pos-

Že desetletja so ameriški Slovenci delovali za to, da doseže škof Baraga čast oltarja. Zadnje čase so se še pridružili katoličani marketske škofije, katere je bil Friderik Baraga prvi škof. Predvsem se odlikuje sedajni osmi naslednik škofa Rt. Rev. Thomas L. Noa, D. D., ki je dosegel v Rimu, da so postavili postulatorja za Baragovo beatifikacijo. To je prva uradna stopnja, in vzelo bo še precej let za razne preiskave, vendar pa, začelo se je.

Baragov grb

naj pa je bil in je še velemesto, je bilo dušno pastrstvo v obeh v marsičem slično. Jožefinski duh ni strasil le po Dunaju, ampak tudi po našem podeželju, zlasti ker je imela naša dežela v ljubljanskem škofu Karlu grofu Herbersteinu njega vnetega pobornika. Ne moremo sicer reči, da bi bila vera na smrtni postelji, kot so dejali o Dunaju. Ob nedeljah so vsaj kmečki ljudje še zahajali v cerkev. A spovednice n. pr. so igrale približno tako vlogo, kot božji grob. V velikonočnem času so stopile v akcijo, drugače so pa pajki predli svoje mreže po njih. Tudi tabernaklji so bili zatohli, ker so se

tali središče in ognjišče katoliške obnove, ne le za domačo župnijo, ampak tudi za bližnjo in daljno okolico. Kajti s prižnice se je zopet čula topla, prepričevalna, v srca segajoča božja beseda, ki se ji je poznalo, da je prej v govorniku meso postala. Spovednica je znova tudi med letom stopila v akcijo. Prav tako je bila tudi angelska miza celo ob navadnih nedeljah vedno bolj zasedena. Spočetka je šlo malo bolj nikodemsko, boječe. Ni čuda, saj je prišlo že tako daleč, da so se celo verni in dobri kar spogledovali, če je šel kdo navadno nedeljo med letom k spoved, češ, kdo ve kaj je

zagrešil, da je čutil to silno potrebo. A ko je bil najdebelejši led prebit, se je naglo tajalo. Po sv. maši ali po krščanskem nauku pa je bila kaplanija vedno bolj oblegana. Tam je Baraga dalje koval razbeljeno železo.

Stopil je v tajno zvezo z ljubljanskimi frančiškani, ki so bili do početka prvoboritelji proti janzeniško jožefinskem prosvitljenstvu, ki je vse janzeniško-jožefinsko nadahnjene poslanice škofa Herbersteina takoj razkrinkal seveda pod izmišljenim imenom. A so kmalu dognali kdo tiči pod njim. Zato ga je vlada odstavila od provincialstva. Koj ko so jožefinske vode nekoliko odtekle, so frančiškani na skrivaj zopet začeli klicati v življenje zatrti III. red in bratovščine. Med bratovščinami je ljudstvo kazalo največ vneme za ono "Presv. Srca Jezusovega", katere središče je bila svoj čas klarisarska cerkev v Ljubljani, in pa takozvane "Marijine kronarce", to je bila nekaka Marijina družba. Zapisnik bratovščine presv. Srca Jezusovega, ki ga hrani frančiškanska knjižnica v Ljubljani, kaže, da je bil kaplan Baraga v Šmartnem glavni odjemalec vpisnih podob, ki so mu jih skrivoma pošiljali.

A vse njegovo, jožefinskemu duhu čisto nasprotno, čeprav ne borbeno delo, jožefinskim višjim ni moglo biti po volji. Malo so se bali kakih sitnosti od strani vlade, ker nasprotne postave na papirju vedno še veljale, malo pa zato, ker so bili sami nevede tega duha, v njem vzgojeni. Eden takih je bil tudi starološki dekan Jernej Božič, pod katerega dekanijo je takrat Šmartno spadalo. Ta se je čutil dolžnega o tem Baragovem nepostavnem delu škofiji poročati. In škofija je naravno njega pooblastila, da zadevo preišče. On pa je od svoje strani to prepustil domačemu župniku Juriju Kalanu. Le ta ga je natančno izprašal o vsem, kar bi naj bilo protipostavno, to je pred vsem glede razširjanja prepo-

vedanih bratovščin. Glavno vprašanje je bilo, če in v kaki zvezi je z ljubljanskimi frančiškani in če so ga oni k temu zapeljali. Dobro se je branil in pokazal, da ni zaman študiral prava. Nič ni tajil, kar je bilo res, pa tudi nič izjavil, kar bi koga drugega kompromitiralo. Zaenkrat je dobil na to iz škofije le opomin, najbrzda svojo prenapeto gorečnost. A nedolgo potem je bil prestavljen v Metliko za zadnjega kaplana, kar so splošno smatrali za kazansko prestavo.

To ga ni oplašilo. Slična usoda njegovega učitelja in vzornika Hofbauerja mu je bila v tolažbo in pobudo. Kot je razvidno iz njegovega pisma župniku Arkotu v Vodichah 29. jun. 1828 je bila metliška župnija duhovno še bolj zanemarjena kot šmartinska, le ljudje so bili nekam bolj mehki in sprejemljivi. Z vsem ognjem skrbnega dušnega pastirja je znova zarezal v ledino. Uspehi so se kmalu pokazali, pa tudi zmajajoče glave nasprotnikov v lastnem taboru, češ, nič se ni poboljšal. Bržčas bi tudi konec ne bil nič drugačen kot v Šmartnem, ko bi ga ne bil prehitel s svojo prošnjo na škofa, naj ga pusti v misijone med severnoameriške Indijance, v kar je on kar rad privolil. Po človeško mišljeno in narodno čuteno bi dejal: Škoda da takrat mesto Wolfa ni Hohenwart sedel na ljubljanski škofijski stolici. On bi mu bil odgovoril: Takih duhovnikov nam je doma treba! V Ljubljano boš prišel za uršulinskega špirituala, kot tvoj vzornik Hofbauer na Dunaju, da nam po njegovem zgledu vzgojiš kader mladih navdušenih apostolov katoliškega preporeda! A kdo ve, če bi se v tem slučaju ne dvignil proti njemu še živeči politični jožefinizem in poslednje bi utegnili biti hujše od prvega, ker bi ne imel tako mogočnih advokatov na svoji strani kot Hofbauer na Dunaju. Seveda bi mi Slovenci tudi ne imeli Barage misijonarja velikega formata, kateri

je neposredno ali posredno vžigal vse naše poznejše misijonske poklice. On je tedaj šel iz dežele v veselje jožefincem in z uradno noto, da je treba njegovo prenapeto gorečnost včasih brzdati.

Hofbauer in Baraga, učitelj in učenec, oba drzna plavača proti še vedno kalnim janzeniško-jožefinskim vodam, v katerih so se avstr. narodi s svojimi dušnimi pastirji kar nekam dobro počutili. Odtod isti delež obeh: zanešenca, prenapeteža in še hujše. Kot taka sta se oba začela ozirati proti Ameriki in divjim sinovom njenih pragozdov, kjer bi mogla svobodno razpeti peruti svoji gorečnosti. Prvega je kmalu smrt rešila nadaljnih šikan in intrig, drugega je sprejela tujina in ga ni več vrnila. Je li bil mar to nečasten konec teh dveh drznih plavačev? O ne! Le pogledjmo nekaj desetletij naprej, ker božji mlini bolj počasi meljejo, a zato tembolj sigurno in na drobno.

Mrtvi Hofbauer se je 4. nov. 1862 vrnil na Dunaj, kot resen kandidat za oltarsko čast. Prav ta dan se je ondi na njegovo priprošnjo zgodil prvi čudež, ta božji žig njegove resnične svetosti. Dobro leto pozneje jan. 1864 se je začel takozvani informacijski proces za proglašenje blaženim, katerega najvlpivnejši pobornik je bil cesarski dvor sam, s cesarjem Franc Jožefom na čelu, ki je 7. apr. 1865 pisal papežu, da je "vroča želja vseh onih, ki jim je pri srcu porast sv. vere in krščanske pobožnosti", da se služabniku božjemu Klementu M. Hofbauerju prizna čast oltarjev. To se je zgodilo 1. 1886, ko je bil proglašen blaženim, oz. 1909, ko je bil proglašen za svetnika. Da, tako je bilo končno zadoščenje na tem svetu za njegovo neomajno zvestobo Cerkvi, ki jo je janzeniško-jožefinsko pobratimstvo interniralo med cerkvene stene in še tam je morala kar moč tiho biti.

Baraga se je 1. 1853. še živ vrnil

v domovino, kot škof, nabirat delavcev za svoj vinograd. Kako vse drugačen je bil njegov takratni sprejem kot nekdanje slovo. Takrat so jožefinci "kadili za njim", in eden njegovih stanovskih tovarišev mu je posmehljivo dejal: "Z Bogom, sveti Fric!" Kako osramočen mu je topot pogledal v oči in poljubil škofovski prstan. Seveda je bil Baraga presvet, da bi se bil naslajal ob tem zadoščenju. Napram svojim bivšim nasprotnikom, ki jih je našel še žive, je bil posebno ljubezniv, kot bi se jim moral on oddolžiti. No pa upamo, da to še ni bilo njegovo končno zadoščenje na tem svetu. Prej ali slej bo enako kronano kot je bilo njegovemu vzorniku sv. Klementu Hofbauerju, s svetniško krono.

In tudi to upamo in prosimo, da bi njegov poveljani vzornik v nebesih podpiral to naše prizadevanje. Saj se bo s tem le nekako oddolžil

Škof Baraga pred smrtjo.

svojemu učencu za pobudo njegove oltarske časti. Ko je on izvedel, da je dovršen informacijski proces za njegovo beatifikacijo in da se ima skoraj početi apostolski proces je 10. okt. 1865 naslovil na sv. očeta Pija IX. sledečo prošnjo:

Vaša Svetost!

V veliko veselje je podpisani škof-prosilec izvedel, da je bil po

cesarstva v največji časti. Tolikeya pomena so bila njegova dela in prizadevanja za povzdigo pobožnosti in oznanjevanje božje besede, da je v dunajski prestolici čudežno vzcvetela katoliška vera, ki je v preteklih časih zelo opešala. **PROSILEC JE BIL VSEMU TEMU OČIVIDNA PRIČA, KAJTI V SVOJIH MLADIH LETIH JE PET LET ŠTUDIRAL NA DUNAJSKEMU VSEUČILIŠČU, OB**

*Brezje, kjer je bila sprejeta prošnja Slovencev,
da se Barago proglasi svetnikom*

njegovi vzoritosti kardinalu pl. Rauscherju, prečastitemu dunajskemu nadškofu, začet in završen informacijski proces o življenju, čednostih, sluhu svetosti in čudežih služabnika božjega Klementa Hofbauerja, bivšega generalnega vikarja kongregacije presv. Odrešenika izven Italije. Ta služabnik božji je kongregacijo presv. Odrešenika, ustanovljeno po sv. Alfonzu Ligv. v severne dežele presadil in razširil. Odlična čednosti, s katerimi se je ta služabnik božji v življenju proslavil, so mu pri vseh dobrih prinesle tako spoštovanje in tolik sloves, da so njegovo ime, spomin in dela še danes ne le na Dunaju, ampak tudi v drugih delih avstrijskega

ČASU Č. P. KLEMENTU HOFBAUERJA IN JE TRI LETA UŽIVAL IZREDNO DOBROTO, DA JE IMEL TEGA SLUŽABNIKA BOŽJEGA ZA SVOJEGA DUHOVNEGA VODNIKA. TO DOBROTO ŠTEJE IN BO DO SVOJE SMRTI ŠTEL MED NAJVEČJE MILOSTI, KI MU JIH JE PREVIDNOST BOŽJA PODELILA. (Podčrtano v aktih.)

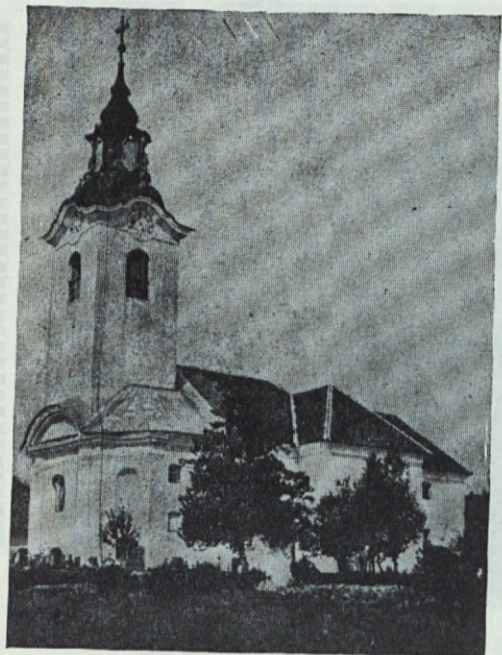
In zdaj prosilec najponižnejše in najsrčnejše prosi Vašo svetost, da bi čednosti takega moža izročili zreli presoji Kongregacije za sv. obrede, da apostolsko sodišče končno prizna služabniku božjemu P. Klementu M. Hofbauerju rajske časti, vernikom pa da nov zgled ponesenja.

Končno v globoki vdanosti Vaši Svetosti prosi apostolskega blagoslova: Vaš najpokornejši

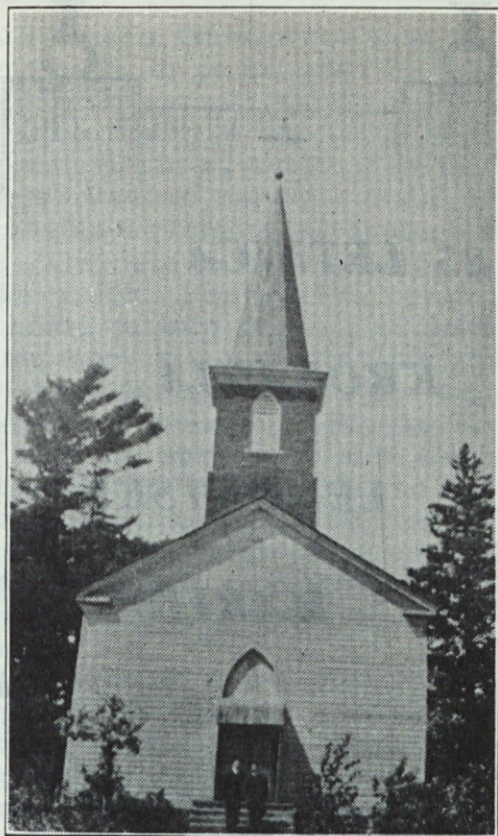
Friderik Baraga
škof marianopolski
prosilec.

Ker svetniki ne ostanejo nič dolžni, lahko opravičeno upamo, da ima Baragova svetniška pravda v sv. Klementu M. Hofbauerju svojega posebnega advokata v nebesih, katere mu jo radi priporočajmo, da jo pospeši. Šele po njeni zmagi bo tudi njegovo zadoščenje pred tem svetom popolno.

Kaj pa oni, ki so bili nekdanj njuni tožniki in si zadovoljno meli roki, ko je kazalo, da so se ju znebili, ali jima vsaj zožili usta? Mnogi, zlasti izmed nižjih, so brez spomina zginitili z odra življenja. Pomembnejšim, vsaj dunajskim, je pa kritični Boštjan Brunner postavil skupen pomnik, katerega žgoče ironični napis vse pove: Bogoslovni hlapci na dvoru Jožefa II. Drugačnega taki suženjski klečeplazci tudi niso zaslužili.

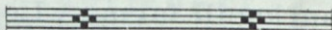

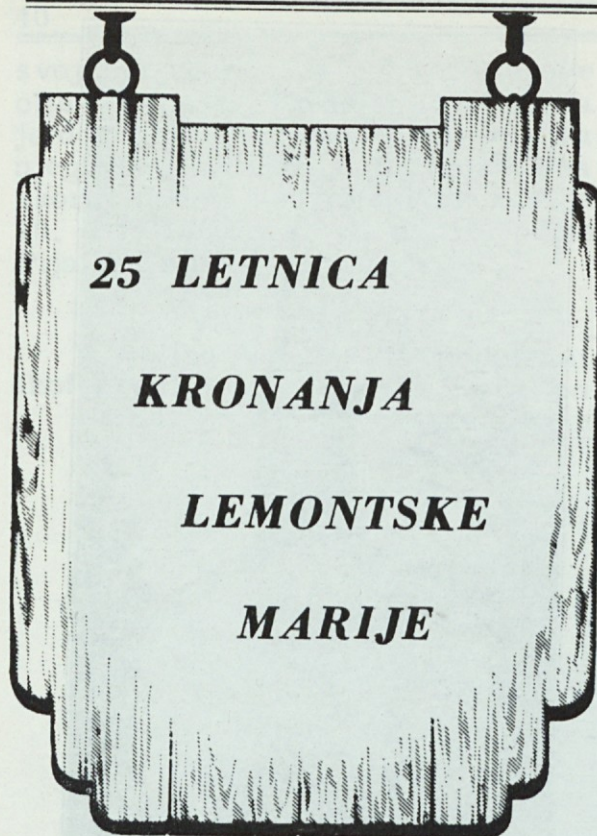
*Cerkev sv. Jurija v Dobrnju,
kjer je bil Baraga krščen*

Baragova cerkvica, Eagle Harbor, Mich.

Hofbauer in Baraga, prvi Moravan Dvořak, drugi Slovenec. Dve neovrgljivi priči med sto drugimi, da se zgodovina vendarle ponavlja, zlasti zgodovina svete Cerkve. Ona je polna dokazov, da tisti njeni služabniki, ki ob preganjanju klonijo in začno njenim zvestim borcem streljati v hrbet ter rušiti v takih slučajih tako potrebno edinost in solidarnost, prej ali slej pridejo na sramotni oder, med tem ko nekdanji "izdajice" in "kriminalci" prej ali slej prejmejo venec zmage. Dvomim, da bi naši posvečeni uskokli tam za železno zaveso tega ne vedeli. Če pa vedo, naj ne upajo, da bodo oni kaka izjema. To železno pravilo ne pozna izjem. Ali živim ali mrtvim bo cerkvena zgodovina postavila nečasten pomnik z napisom: Bogoslovni hlapci na dvoru....

SKORAJ STO LET bo že, kar so se naši ljudje začeli v večjem številu seliti v to našo novo domovino. Največ pa jih je prišlo sem ob prelomu 19. in 20. stoletja. Torej pred nekako petdesetimi leti. Srce se jim je trgalo, ko so odhajali iz lepe domovine. Seveda je vsak mislil, da bo samo nekaj zaslužil, pa se bo zopet povrnil materi domovini v objem. Tako so obetali skoraj vsi Mariji na Brezjah, ko so šli k njej po slovo. Pa to bivanje v novi domovini se je raztegalo in zopet raztegalo. In našim ljudem se je zdelo, da so, kot poje ona pesem: "Sirota jaz okrog blodim, v samoti tihi se solzim" Šli so naši izseljenci v tujino, za kruhom. Pa ko so videli, da ne morejo nazaj, so začeli premišljevati: Mater smo pustili doma na Brezjah, kaj če bi prišla za nami? In kmalu potem, ko so slovenski frančiškani kupili farmo v Lemontu,

so že naročili v domovini akademskemu slikarju p. Blažu Farčniku, naj gre na Brezje in naj na licu mesta napravi natančen posnetek Brezjanske Marije Pomagaj. In zgodilo se je. Postarali so se naši ljudje v garanju in v premnogih skrbeh, pa kako so se pomladili, kako so oživel, ko je prišla med nas Brezjanska Marija Pomagaj.

In ob priliki svetovnega evharističnega kongresa v Chicago je prišel med nas ljubljenelec naroda in ljubljenelec Marijin: tedanji ljubljanski škof dr. Anton Bonaventura Jeglič, ki je kronal Marijo Pomagaj na Ameriških Brezjah, kot jo je kronal 18 let poprej na Slovenskih Brezjah. To se je zgodilo v nedeljo po evharističnem kongresu dne 27. junija 1926. Torej obhajamo letos srebrni jubilej tega velikega, lahko rečemo, najvažnejšega dogodka v zgodovini ameriških Slovencev.

Poživimo malo prelepe spomi-

Ob kronanju Marije Pomagaj
v Lemontu 1926.

ne na oni veliki dan in na ono veliko slovesnost:

Marijina krona! Kronanje Marijino! Ta beseda je bila takrat v mislih in na ustnicah vsakega poštenega Slovenca. In zato so se zbrali takrat naši ljudje od Atlantskega do Tihega morja. Vsak je hotel biti priča slovesnemu trenutku. Nestrpno so ljudje pričakovali velikega dneva in pri Mariji v Lemontu so dobili tisti dan več, kot so pričakovali. Da bo udeležba velikanska, smo vedeli in računali. Bilo jih je okrog 7000. Spodaj ob cesti v Lemontu je takrat stala mala lesena cerkvica, ki je zadostovala za vsakdanje potrebe in za skromno stanovanje nebeške Matere, ali Marijina hiša je bila veliko premajhna, da bi mogla sprejeti pod streho ogromne množice. Zato so sklenili, naj se vrši slovesnost kronanja na hribu poleg jezera. Tam so postavili 24 čevljev dolgo in ravno toliko široko dvorano med štirimi mogočnimi hrasti. V tej dvorani so postavili oltar za škofovo ponti-

fikalno mašo. Od dvorane svet polagoma pada, da je bil oltar na višavi in so lahko verniki sledili obredom.

Do dvorane je bilo treba napraviti tudi cesto za avtomobile in romarje. Vse so naredili člani prve samostanske lemonske družine sami. Vse delo je vodil tedanji gvardijan p. John Ferlin. Pri cerkvi in po hribu je bilo polno slavalokov in napisov, ki so pozdravljali ljubljanskega škofa in romarje. Napise je napravil pokojni p. Blanko Kavčič, ki je bil spreten slikar. Cerkev in dvorano na hribu so okusno okrasile samostanske sosede slovenske šolske sestre iz grička Assisi. Na pročelju cerkve so plapolale tri zastave: papeška, ameriška in slovenska.

Na predvečer kronanja 26. junija je prispel v Lemont ljubljani ljubljanski vladika. V njegovem spremstvu je bil slovenski frančiškanski provincijal iz Ljubljane p. Regalat Dr. Čebulj, potem p. Ciril Zupan O.S.B. iz Pueblo, Colo. in g. župnik

Naš prvi samostan s cerkvico, prvi dom Marije Pomagaj, katero je leto 1926. kronal A. B. Jeglič, škof ljubljanski

Viktor Gragel iz Frama pri Mariboru.

Ko so dospeli visoki gostje, so zapeli Marijini zvonovi v pozdrav. Samostanska družina s p. gvardijanom Johnom je goste sprejela pred cerkvenimi vratmi. Vsi so šli nato v cerkev, kjer so počastili presv. Rešnje Telo in Marijo na njenem tronu. Zgodovinar pripoveduje, da je bil škof Jeglič izredno dobre volje in vesel, da je lahko prišel v Lemont k tej pomenljivi slovesnosti kronanja.

V nedeljo je bil škof Jeglič že na vse zgodaj na nogah. Vse jutro je bil v cerkvi in se je udeležil vseh sv. maš, ki so se vršile druga za drugo. Ob deveti uri so se pričele zbirati množice. Takrat so prišli še ostali duhovniki iz domovine: stolni

Očetovski smehlaj
škofa Jegliča
ameriškim Slovencem

kanonik Dr. Mihael Opeka iz Ljubljane, g. Ivan Štrajhar, župnik iz Borovnice. Pridružila sta se jima še indijanski misijonar Simon Lampe O.S.B. iz Red Lake, Minn. in Rev. John Smoley iz Calis, N.Dak. Pripeljal jih je p. Kazimir Zakrajšek, tedanji komisar.

Takoj se je uredil sprevod. Iz mnogih naselbin so razna društva prinesla s seboj društvene zastave, da je bil sprevod bolj pester. Štirje diakoni so na posebno pripravljeni nosilnici nesli Marijino podobo v sprevodu na kraj kronanja. Takoj za podobo je korakal škof dr. Jeglič v vsem svojem škofovskem ornatu. Pred podobo je korakal pevski zbor od Sv. Štefana v Chicagi pod vodstvom Mr. Ivana Račiča. Med sprevodom so molili sv. rožni venec in peli Marijine pesmi. Avtomobilov je bilo toliko, da so skoraj ovirali sprevod: od samostana do vrh hriba sami avtomobili. Ves čas med procesijo so ljubeznivo drobili svojo pesem lemontski Marijini zvonovi.

Ko je sprevod došel na hrib, so diakoni postavili nosilnico z Marijo na stran oltarja, tako da je Marija gledala množice ljudstva. Po odpeti antifoni "Ecce sacerdos magnus" je prevzvišeni g. škof takoj pričel pontifikalno mašo. Ravno ko se je škof prekrižal za mašo, so prispele nove množice na hrib in sicer iz Jolieta pod vodstvom tedanjega župnika Rev. John Plevnika.

Po evangeliju med sv. mašo je imel škof Jeglič govor o Mariji, nebes in zemlje Kraljici. Povdarjal je: "Pred 18 leti sem kronal milostno podobo Marije Pomagaj na Brezjah v domovini, danes bom tukaj na Ameriških Brezjah kronal po čudodelni podobi Marijini narejeno sliko Marije Pomagaj. Marija zasluži, da je kot Kraljica nebes in zemlje kronana. Predobro nebeško Mater moramo verniki častiti in ji zaupati. Po Marijinem zgledu, ki je rekla Glej, dekla sem Gospodova, zgodi

POSNETEK MILOSTNE
PODOBE MARIJE PO-
MAGAJ, KATERA SEDAJ
KRALJUJE NAD AMERI-
IŠKIMI SLOVENCMI IZ
GLAVNEGA OLTARJA V
NOVI CERKVI.

se mi po tvoji besedi', moramo tudi mi zvesto in natanko spolnjevati voljo božjo, da bomo tudi mi zaslužili krono večnega življenja. Po Mariji k Jezusu!"

Nato je nastopil slovesni in svet trenotek. V škofovih rokah se je zalesketala krona. Množica navdušenih vernikov ni trenila z očesom. Vse je napeto gledalo na Marijo in na škofa. Po posebni molitvi, po kateri ste bili obe kroni blagoslovljeni, je škof položil in pritrdil najprej krono Mariji na glavo, potem pa Jezuščku. Nato so se vsi navzoči posvetili Mariji in vse ljudstvo je zapelo: Ti, o Marija, naša Kraljica! Bil je veličasten trenotek.

Nato je škof nadaljeval in končal sv. mašo. Takoj po sv. maši je spregovoril množici predstojnik komisarijata p. Kazimir, ki je najprej

zahvalil Boga, ki je po Mariji tako očetovsko vodil mladi frančiškanski komisarijat, da nam je v lepem Lementu izbral središče, odkoder naj se Njegova slava in češčenje Marijino širi med našim dobrim slovenskim ljudstvom po Ameriki. Bogu hvala, da nam je dal doživeti ta prekrasni Marijin dan. Zahvalil se je škofu Jegliču, da je blagovolil kronati Marijo Pomagaj na Ameriških Brezjah, da bo od zdaj ona Marija Devica ameriških Slovencev Kraljica. Naj ona privede nazaj k Bogu vse one naše brate in sestre, ki so v Ameriki zašli od Njega in od Marije.

Takoj po govoru so v slovesnem sprevodu nesli kronano Kraljico nazaj v cerkev, kjer so jo postavili na tron. Med potjo je ljudstvo prepevalo pesmi Mariji v čast.

Pri popoldanski pobožnosti v cerkvi je škof Jeglič blagoslovil sliko sv. Jožefa v stranskem oltarju in je ob tej priliki imel govora krušnem očetu Jezusovem. Lepo podobo je naslikal in daroval naši cerkvi slovenski umetnik Mr. John Gosar iz Bethlehem, Pa. Ta lepa slika krasi zdaj sprejemno sobo v novem samostanu.

Škof dr. Jeglič je prišel do pre-pričanja in to je glasno povdaril pri popoldanski pobožnosti, da je v Ameriki mnogo naših dobrih ljudi, ki so ohranili vero svojih očetov in mater. Vsa protiverska propaganda jih ni mogla spraviti na kriva-pota. Škof je izrazil svojo skrb za naše ljudi, kako hudo bi bilo, če bi kateri moral stopiti pred večnega Sodnika kot sovražnik božji.

Po popoldanski pobožnosti je bilo ljudsko zborovanje na gričku pri jezeru, kjer so mnogi govorniki navduševali naše romarje za vzvišene ideale naše vere in za ljubezen do nebeške skupne Matere.

V 25 letih se je v Ameriki in tudi na Ameriških Brezjah mnogo kaj spremenilo. Marija je dobila novo hišo in svoj tron na glavnem oltarju nove cerkve. Tudi sinovi sv. Frančiška, Marijini varuhi, so si postavili med tem po dobrotljivosti radodarnih slovenskih rok nov samostan. Na griču poleg jezera, kjer je nekoč stala lesena dvorana, ki je bila v njej kronana milostna Marijina podoba, tam je zdaj pozidana prekrasna lurška votlina in ob vseh večjih romarskih shodih se vrši na gričku pri jezeru služba božja s sv. mašo. Ob romarskih večerih pa se vije okoli jezera izpred votline procesija pobožnih vernikov z gorečimi svečami. Tu si poživljajo spomine mladih dni. In v Lemontu pri Mariji se vsak počuti kot doma. Saj brez matere ni doma. In tu v Lemontu je naša Mati.

Za 25 letnico njenega kronanja se bomo zopet zbrali pri Njej in jo

bomo prosili za težko preizkušeni narod:

Marija Devica,
SLOVENCEV KRALJICA,
Prosi za nas!

P. ODILO. O.F.M.

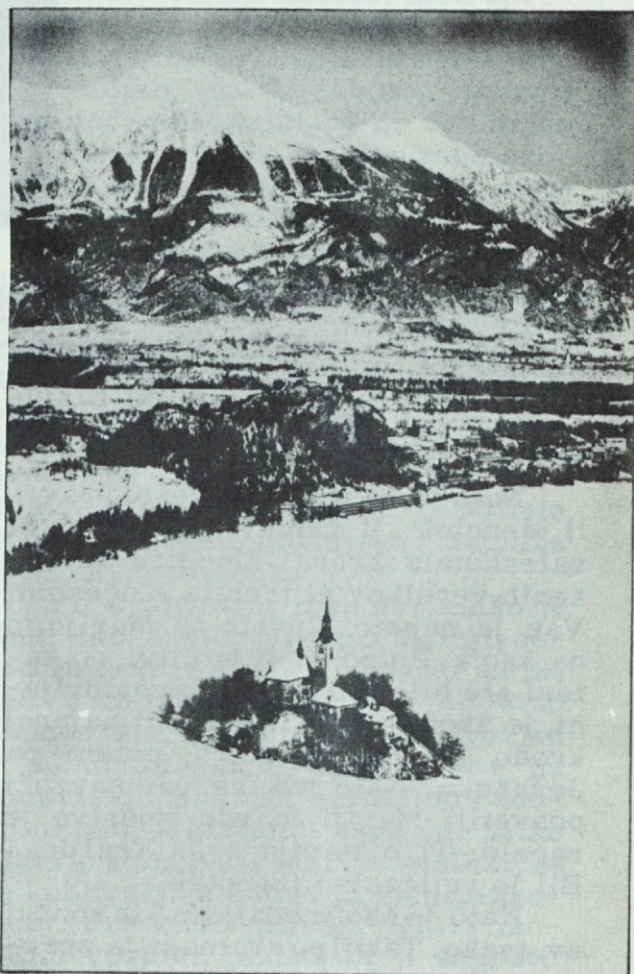
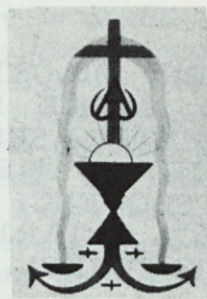

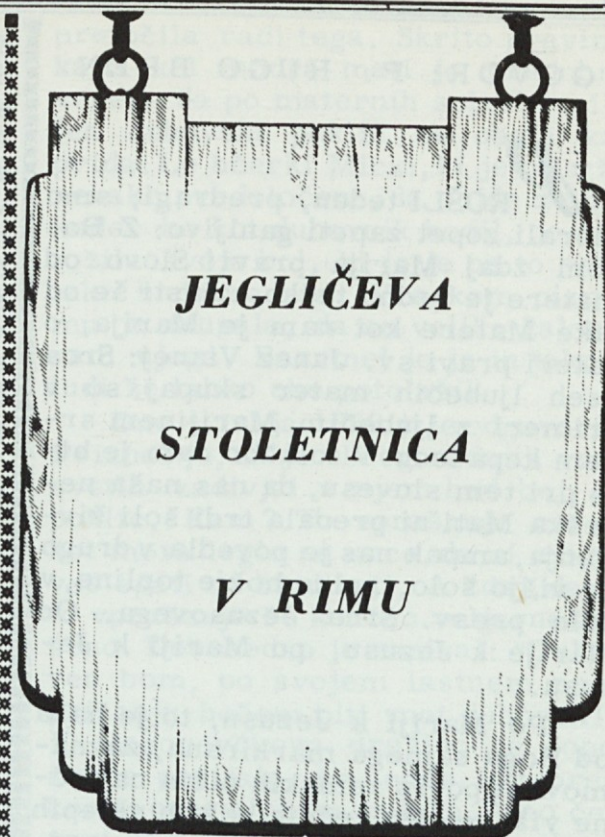
Foto C. Runc 1113

Blejsko jezero pozimi

RIMSKA SLOVENSKA kolonija je sicer majhna, bi dedal z vsakim dnem manjša, ker zdaj ta zdaj oni odide dalje po svetu. A se zaveda, da je rimska in ji kot taki pristoja nekako prvenstvo, če že ne v grandioznosti njenih versko-narodnih prireditvev izven mej domovine, pa vsaj v pobudi zanje in naravnost družinski prisrčnosti, ki je nekak odmev bližine našega skupnega očeta--sv. očeta. Umljivo je zato, če tudi 100 letnica rojstva našega drugega očeta nadškofa Jegliča ni šla brez spomina mimo nas.

V nedeljo presv. Trojice smo se zbrali pri naših tukajšnih oo. klaretincih, kjer delujejo tudi trije Slovenci. Samo obvestilo: Jegličev 100 letni rojstni dan bomo proslavili je zadostovalo, pa je bila skupaj naša kot suknjica Egiptovskega Jožefa pisana družina: duhovniki in semeniščniki, redovniki in redovnice raznih uniform in barev in laiki obojega spola ter poklicev. Deloma senam je vsem zahotelo zopet nekaj domačega, da lažje prebavljamo hladno tujino, deloma smo želeli dati malo zadoščenja nečaku nadškofa Jegliča, preč. P. Antonu Prešernu, S. J. našemu nespornemu patrijarhu, pred vsem pa seveda, da počastimo spomin našega velikega verskega in narodnega probuditelja nadškofa Jegliča. Po proslavi smo bili vsienega mnenja, da smo v polni meri "prišli na svoj račun".

Najprej je bil v kripti dnevu primeren cerkveni nagovor P. Hugona Bren, O. F. M., ki ga lahko spodaj berete. Nato so bile pete slovenske litanije, ki nas vedno tako pri srcu primejo. Potem je pa v dvoranici sledila po Rev. Iskri lepo organizirana akademija, s petjem, deklamacijami, recitacijami in govori. Mojsterski glavnostni govor, ki ga ne pozabite prebrati, je imel

Rev. Vodeb, podravnatelj kolegija Propagande. Čudili smo se pevske-mu zboru. Tako je mešan, kot cela naša družina, vedno kdo od njega odleti v svet, a se vedno znova opomore. Domoča pesem je pač naše življenje na tujih tleh. Sicer budi domotožje, a je vendar sladka. Izven programa je nastopil Rt. Rev. Magiorec, rektor tukjašnega hrvatskega kolegija sv. Jeronima, ki se je burno pozdravljen in aplavdiran v imenu Hrvatov dolžil Jegliču, kar je v 17 letih zanje storil.

Širši slovenski javnosti je njegov lik osvežil vatikanski radio, z besedami Rt. Rev. J. Jagodica, katerega življenjepis velikega pokojnika težko pričakujemo. Vatikansko glasilo Osservatore Romano se ga je v obširnem članku iz peresa Rev. F. Dolinarja spomnilo.

Naj sledita oba glavna slovenska govora:

GOVOR: P. HUGO BREN

PROŠLI teden, predragi, smo morali zopet zapeti ganljivo: Z Bogom zdaj Marija pravi! Slovo od matere je vedno težko, zlasti še od take Matere kot nam je Marija, o kateri pravi sv. Janez Vianej: Srca vseh ljubečih mater skupaj so v primeri z ljubečim Marijinem srcem kepa ledu. V tolažbo nam je bilo pri tem slovesu, da nas naša nebeška Mati ni predala trdi šoli življenja, ampak nas je povedla v drugo še višjo šolo, polno božje topline, v šolo presv. Srca Jezusovega. Od Marije k Jezusu, po Mariji k Jezusu.

Po Mariji k Jezusu, to je naša od Boga samega markirana, zaznamovana pot iz zemskih nižin na večne višave. Po večnih božjih sklepih je bila Marija predvidena in preodločena za našo sorešenico in sosednico. Odrešenik in srednik Jezus, soodrešenica in sosrednica Marija. To nile kako pobožno mnenje, bolj ali manj podprto, ampak iz božjih virov zajet katoliški nauk, ki bo prej ali slej za versko resnico proglašen. Neki umetnik ga je v marmorju lepo ponasoril. Na najvišjinejšem mestu nam je predstavil nebeškega Očeta, ki proži zgubljenemu človeštvu roki v objem. Nekoliko nižje sv. Duh v podobi goloba, z razprostrtimi peruti, simbol neustvarjene ljubezni. Še nekoliko nižje Sin Božji na križu, krvav dokaz te ljubezni do človeka. Z zemskih tal pa se dviga Brezmadežna proti odprti srčni Jezusovi rani. Z eno roko lovi kaplje Rešnje krvi, z drugo pa to Kri rosi na mrtve duše in jih obuja k novemu božjemu življenju. Da to je živa slika življenjskega pravila: Po Mariji k Jezusu.

Hudobni duh s svojimi zavezniki dobro ve, da je Marija most nad

brezdajnim prepadam med solzno dolino in našo večno domovino. Zato se je banda teme zarotila, da hoče zrušiti ta most, češ, potem bodo zemski otroci obupali nad povratkom v večno domovino in se polagoma na zemlji vdomačili. Tako bo zmaga naša. Hudič je dober diplomat. Kjer se mu je to posrečilo se ni zmotil v svojih računih. Malo je manjkalo, da se mu ni posrečilo tudi pri nas Slovencih. Da je naša dežela od pamtiveka sv. dežela Marijina, ve vsak. Če bi piana zgodovina tega ne pričala, bi pričale Mariji cerkve, kapele in znamenja, s katerimi je tako gosto posejana, kot težko kaka druga dežela. V njih je slovenska udanost in ljubezen do Marije meso postala, po njih se je od roda do roda dedovala. Tudi to je vrag diplomat dobro vedel in iskal pomočnika, ki bi te žile dovodnice naše marijanske duhovnosti presekale. Konec 18. stol. ga je našel v Jožefu II., ki je ukinitel božja pota, prepovedal romanja in zatrl bratovščine, ki so zlasti pri božjepotnih cerkvah bujno cvetele. In ni se uračunal. Termometer slovenske udanosti do Marije in z njim slovenske vernosti je začel padati. Hvala Bogu in Mariji, da je glavna vihra kmalu mimo šla. Toda treba je bilo dolgih desetletij, da se je ta termometer zopet dvignil do nekdanje višine. Ko ga je tri desetletja potem Baraga skušal pognati kvišku s tem, da je zopet začel kuriti Marijine kresove med nami, takozvane Marijine kronarce, so mu radi te "prenapete" gorečnosti nprtili proces. Le polagoma se je sledeča desetletja ta termometer dvigal. Do prvotne višine pa se je, to mirno lahko trdimo, dvignil šele pod možem, katerega stoletnico rojstva danes slovesno praznujemo, pod škofom Jegličem.

Bog nam je po Mariji dal Jegliča, da on po Mariji vrne naš narod Bogu.

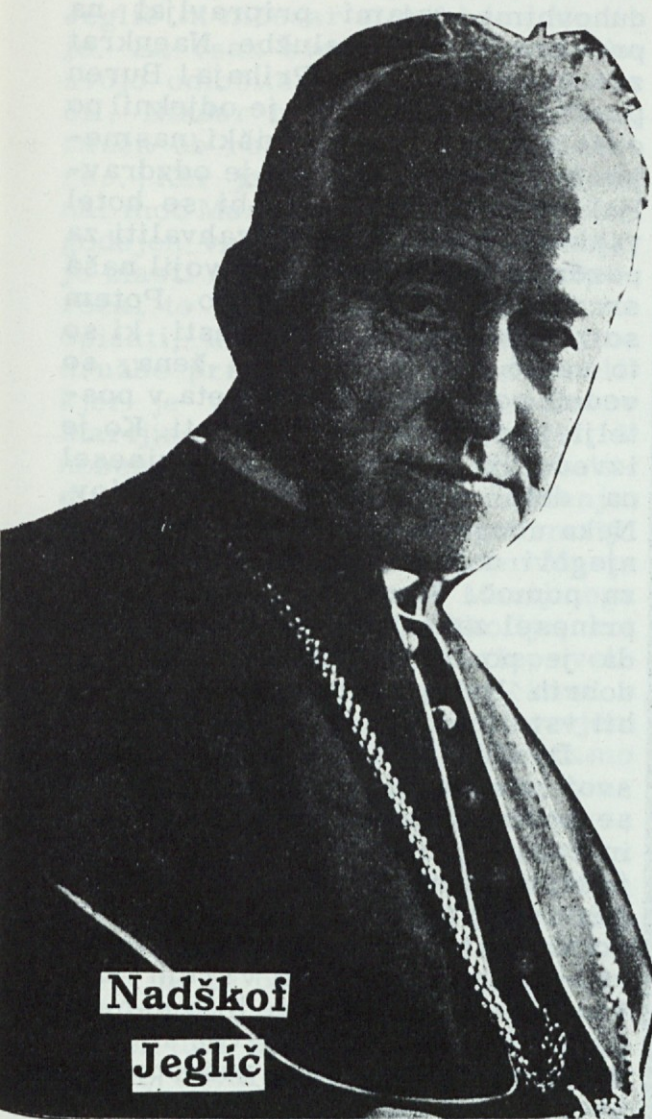
Da, Bog nam je po Mariji dal

Jegliča. Z novim letom 1868. se je v Pogorevčkovo družino v Begunjah na Gorenjskem vselila tiha žalost. Pozvročil jo je nehote domač študent osmošolec Tone. Kako razigran je vsake počitnice prihajal domov. Vedno bolj je verni materi in hčerki Micki rdela zarja bodoče nove maše. Toda zadnje božične počitnice je prišel domov ves spremenjen: zamišljen, pobit, zapet. Orlovsko materno oko je takoj izpazilo in uganilo vzrok: Boj za poklic! Njene sladke sanje o novi maši so se jele razblinjati. Marsikatero skrito solzo je

pretočila radi tega. Skrito pravim, kajti kot modra mati je predobro vedela, da po maternih solzah izsiljen duhovski poklic ne obeta kaj prida. Le hčerki Micki, ki je bila že nekako predoločena, da pojde z njim koder bo kot duhovnik hodil, je potožila svojo bol, ki jo je pa to prav tako hudo zadelo. V nekem pismu mu je zaupala, da se veliko žalosti radi njega. Razumel jo je in takrat tudi že lahko obe potolažil.

Dne 4. maja 1868 ji je odgovoril. Priznal je, da je okrog zadnjih vseh svetih zadivjal v njem hud boj za poklic. Kam? To vprašanje mu je kot mora leglo na srce, da ni mogel več spati ne študirati. A zdaj, da je to vprašanje še končno veljavno rešeno. Dobesedno je zapisal: "Duhoven bom, po svojem lastnem prepričanju, hočem biti vnet duhoven!" V Pogorevčkovo družino je zopet sonce posijalo, še lepše kot prej, ker je posijalo izza oblaka. A po čemgavi zaslugi? Po zaslugi oz. milosti Marije Pomogaj na Brezjah. K njej se je v tej svoji dušni stiski zatekel, naj mu izprosi milost spoznanja, kje ga hoče Bog imeti. Po njej mu je postalo jasno, da je njegovo mesto v Gospodovi službi. Za to milost je bil Mariji vedno hvaležen. Ko ga je več kot pol stoletja pozneje brezjanska Marija prišla v Ljubljano obiskat in jo je zagledal na oltarju svoje stolnice, je ob spominu na to milost poklica vpričo duhovnikov padel na kolena in se kot otrok zjokal.

V jeseni ga je sprejela ljubljanska bogoslovna. V njej je sledeča štiri leta likal svojega duha in srce. Kako je likal duha, o tem pričajo vseskozi odlična spričevala ovekovčena v katalogih. Kako je likal srce, to je povečini zapisano v knjigi življenja, ker se je odigravalo v skrivnostni delavnici milosti in svobodnega sodelovanja. Nekaj pa le vemo od živih prič. Zvečer ko so drugi bogoslovci že izpraznili se-

Nadškof

Jeglič

meniško kapelo, je on še dolgo klečal pred tabernakljem in potem še pri Marijinem oltarju. Zadosti vemo. Tam je boril nov boj sam s seboj, boj med prvim grešnim in drugim boljšim Adamom Kristusom, ki ga je kot duhovnik za vsako ceno hotel na sebi vpodobiti. In kakor je bil v vseh dotedanjih šolah odličen, tako je bil tudi v duhovni šoli prečistega Srca Marijinega in presv. Srca Jezusovega. Pa je bila tudi ta šola trda zanj.

Jeglič je bil po naravi pravi pristni Gorenjec z vsemi sončnimi in senčnimi stranmi gorenjskega značaja. Gorenjci so, bi dejal, slovenski Prusaki, trdi kot so gore ki jim vise nad glavo, bojeviti in na korajžo izzivajoči, podvzetni in vztrajni. Kot tak čisti gorenjski značaj ni najidealnejši značaj za duhovnika. V svoji izvirni naravni bohoti vzbuja strah, občudovanje, ne pa ljubezni. Duhovnik pa mora biti dušam oče roke in mehkega materne srca. Jeglič je bil po svoji gorenjski naravi prvo, a ne drugo. To drugo je postal po milosti in jekleni gorenjski volji, kot odličen učenec Marijin, ki jo je sama milina in presv. Srca Jezusovega, dobrote in ljubezni polnega. Kdo ga ne vidi pred seboj zravnanega kot Janeza Krstnika, ki Herodom svojega naroda neutrašeno v brk brusi: Ni vam dovoljeno. Kdo ga ne vidi, kako stoji kot angel s plamen švigajočim mečem pred zaprtim rajem, da brani svojo čredo pred grabežljivimi volkovi. A glejte ga tudi, kako se kot mati k bolnemu otroku ljubeče sklanja do raznih trpečih, jim izpira rane, vliva hladilnega balzama vanje in jih dviga k novemu življenju. Njegova koščena roka, ki se je znala stisniti v pest, je postala nezadot roka popolnoma v Boga pogreznjene usmiljenke, ki gleda v ranjencu, kateremu prevezuje rane, svojega božjega Ženina.

Da, Bog nam je po Mariji dal

Jegliča, duhovnega očeta z maternim srcem, da nas on po Mariji vodi k njemu nazaj. In prav zato se mu je to njegovo višje-pastirsko poslanstvo v toliki meri posrečilo.

Še se spominjam tistega majskega dne 1. 1898 ko je Ljubljana, prazniško odeta, pričakoval svojega novega višjega pastirja prihajajočega iz Bosne. Bil sem takrat v nižji gimnaziji. V bivši Špitalski ulici med frančiškanskim mostom in magistratom je naša gimnazija tvorila špalir. Dejali so, da prihaja z notranjskim vlakom s Trsata, oz. Reke, kjer se je pri Bogorodici z duhovnimi vajami pripravljaj na prevzem vzvišene službe. Naenkrat zašumi med dijaki: Prihaja! Buren pozdrav iz mladih grl je odjeknil po ozki ulici. Ves mladeniški, nasmejan in hrvatsko živahen je odzdravljajal na obe strani, kot bi se hotel vsakemu posameznemu zahvaliti za pozdrav. Na mah si je osvojil naša srca s svojo ljudomilostjo. Potem so začele krožiti razne vesti, ki so to samo potrjevale. Ona žena, so vedeli povedati, ki je že leta v postelji, je silno želela ga videti. Ko je izvedel ji je sam osebno prinesel na dom višjepastirski blagoslov. Neka uboga družina, ko je slišala o njegovi dobroti, se je obrnila nanj za pomoč. Sam jo je obiskal in ji prinesel zaželeno pomoč. Ni čuda, da je postal ljubljeneč vernih in dobrih ljubljancev še preden je bil vstoličen.

Dva dni prej 20. maja je izdal svoj prvi pastirski list, v katerem se je izročeni mu čredi predstavil in razvil svoj delovni program. Ta je zapopaden v njegovem škofovskem geslu: "Pridi nam Tvoje kraljestvo po Mariji!" Kraljestvo božje z Marijino pomočjo graditi v srcih izročene mu črede, v to je bilo usmerjeno in osredotočeno vse njegovo delo, ne samo strgo dušnopastirsko, ampak tudi narodno-politično. Temu je bila posvečena vsa njegova

molitev in žrtvovanje. Sam piše: "Da nam pride kraljestvo božje po Mariji in pri nas ostane, za to bom molil vsaki dan posebno klečeč pred Jezusom v presv. Zakramentu in pri skrivnostni daritvi sv. maše, za to bom delal, trpel, in če bi bilo treba tudi prelił svojo kri."

Ta program ni ostal ovekovečen samo v njegovem škofovskem grbu, ampak je v njegovem življenju in apostolskem delovanju meso postal. To je najbolje vedel njegov vredni naslednik Prevzvišeni Dr. Rožman, ki je v njegovi obsmrtni poslanici zapisal: "Trditi moram, da nadškof Jeglič ni ničesar storil brez Marije. Za vsak svoj korak, za vsako svojo odločitev se je njej priporočil. Nikdar ni stopil pred Jezusa, razen ob roki svoje nebeške Matere... Ker je iz lastne skušnje poznal moč Marijine priprošnje in blagodejen vpliv Marijinega češčenja, je zlasti mladini neprestano priporočal to češčenje.... Ne more se opisati, kako so mu bile Marijine družbe pri srcu, kako se je veselil kjer je videl cvetočo in delavno Marijino družbo fantev in deklet. V nobenem nagovoru ni pozabil mladini priporočati Marijino češčenje. Še zadnji njegov poziv pred smrtjo je bil: Povsod Boga in Mater Marijo." Pod vodstvom tega Marijinega vrtnarja je ljubljanska škofija, kot pravi Dr. Rožman, postala "lep cvetlični vrt z Marijinim vrtničkom v vsaki župniji." Z najlepšim cvetjem iz teh vrtničkov, ni zalagala samo domačih ženskih samostanov, ampak tudi mnoge druge v državi in izven države. V Bosni n. pr. sem v vseh tamkajšnjih redovnih družbah našel Slovenke. Srečevaš jih v tuje-rodnih kongregacijah po širokem svetu, ne da bi naši kronisti kaj vedeli o njih. Iz teh vrtničkov pa je poganjal tudi nov Marijin rod, ki je zvesto čuval našo najlepšo narodno potezo, po kateri nas široki svet pozna, našo vernost in ljubezen do Marije.

Iz tega vidite, da nisem trdil preveč ko sem dejal, da se je termometer naše vernosti in marijanske duhovnosti, ki je za časa jožefinsko-janzeniškega mrzlega vala znatno padel, šele pod škofom Jegličem dosegel nekdanjo višino in jo celo presegel. On nas je po Mariji zopet približal Jezusu.

Predragi! Če danes ob stoletnici njegovega rojstva pogledamo nazaj in si nekoliko v spomin pokličemo vse, kar je storil za nas, moramo po vsej pravici priznati, da smo vsi njegovi dolžniki, ne le starejši, ki jih je še njegova roka mazilila in potrdila za Kristusovo armado, ampak tudi mlajši, ki so iz njih zrasli.

Foto C. Runc 912

Saj brez Marijanskih očetov in mater, bi ne bilo marijanskih sinov in hčere. Iz njih so pognali oni, ki so v tej naši mučeniški dobi rajši žrtvovali imetje in svobodo, domovino in dom, da, celo življenje, kot bi se bili izneverili Bogu in Mariji. Hvala za to gre v prvi vrsti škofu Jegliču, ki je ta duhovni kapital od katerega še danes živimo, naložil v naša srca.

Kako naj se mu za to oddolžimo? Zdi se mi, da v tem trenutku čujem njegov glas, ki mi pravi: Povej mojemu dragemu ljudstvu, da se mi ne more lepše oddolžiti kot s tem, če zvesto čuva svojo najdragocenejšo dediščino, v moči katere je preživel vse dosedanje vihre in bo zmagovito kljuboval tudi vsem bodočim--svojo vero in udanost Mariji. Jaz ki že v večni luči gledam zgodovino narodov, mu lahko zagotovim, da še noben narod, ki je ostal Bogu in Mariji zvest, ni propadel in tudi naš ne bo. Po še tako ostri zimi, ko je podoba, da je vse življenje zamrlo, vigred se povrne. Tudi našemu narodu se bo, že na svetu, ne šele v večnosti, ker narod kot tak nima večnosti. Samo, samo, kar še enkrat povdarim, če bo zvesto hodil po poti svojih davnih prednikov, po poti, ki sem mu jo jaz znova markiral: Po Mariji k Jezusu, ter spotoma goreče in zaupno molil: Pridi k nam Tvoje kraljestvo po Mariji! Upam, predragi, da mu smem ob tej svečani priliki tudi v vašem imenu zagotoviti: Da to hočemo, tako nam pomagaj Bog po Mariji in na vašo priprošnjo pri Mariji. Amen.

GOVOR: REV. VODEB

JMELI SMO KNEZE in vojvode, pa jih je končal tuji meč, imeli smo staroste in velmože, pa so segnili v tujčevih ječah. ...

Tisoč let smo bili najemniki, hlapci, raja; vendar se nam niti pod valptovim bičem ni skrivil hrbet: bili smo tlačani, a nikoli plačanci! Slovenski človek je v dnu srca zakopal ideal gospodsvetskega prestola in čakal: tisočkrat bičan je zmigal z rameni: "Nikarte! Ta burka je stara že 1000 let!"

"Bili so Turki in valpti in Hitlerji--pa niso niti za komolec Triglava znižali, pa niso v Slovenskih goricah fig zasadili; bili so Turki in valpti in Hitlerji--pa so šli: Slovenski kmet pa je ostal v svoji veri v Boga in Njegovo pravico, kajti grunt ima korenine do pekla!"

Naš kmet nam je po božjem načrtu dal može, ki so na odločilnih križpotjih naše zgodovine poosebili in podoživeli vso narodovo problematiko, kladivarji in klicarji, ki so nam na podlagi verskega in narodnega izročila odkrili nova obzorja.

Nadškof Jeglič je bil kmet, kmet svobodnjak: gorenjskim goram se je iz bokov izvil: dober ko domač kruh, žilav kot jesen v bregu, svoboden ko gams--kremen, ki je trd, pa rodi iskre, luč in ogenj; veren, preprost in globok, brez hrupa, pod varstvom Matere iz Brezij.

Rojen je bil nekako z Družbo sv. Mohorja, dve leti po spomladi narodov, ko so uvedli slovenščino v ljudske šole. V šole je šel, ko je bil Janežičev "Slovenski Glasnik" eno leto star, ko je Slomšek prestavil sedež lavantinske škofije v Maribor in so začele delovati čitalnice. Mariborski program, t. j. združitev vseh slovenskih dežel v samoupravno pokrajino, ga je našel v peti šoli, maturiral je v navdušenju prvih narodnih taborov. Za duhovski poklic se je odločil šele po hudem notranjem boju na Brezjah, a odločil se je zares, za vedno: "Duhoven bom, po svojem lastnem prepričanju; hočem biti duhoven vnet. ..."! Obljubo je držal 68 let! Novo mašo je pel l. 1873, ki je rojstno leto "Slovenca".

Na Dunaju, kjer je doktoriral, in po drugih univerzah, se je razgledal po takratnem evropskem svetu. Prišel je tudi ad limina Apostolorum in vzljudil posebno rimske bazilike. Kot bogoslovni profesor je sodeloval pri mladem katoliškem gibanju, pisal povestice in članke--a vse to je bilo premalo za njegovo gorečno in silno naravo. Ko je vrgel Mahnič "v slovenski kaos bakljo načelnega boja", je bil Jeglič že dve leti v Sarajevu, po imenu kanonik, v resnici pa misijonar: 17 let garanja na prižnici, v spovednici, v pisarni, na misijonskih potovanjih, v pisanju člankov in knjig v hrvaščini. Takrat je železni Gorenjc Jeglič pojeklenel. Doma so med tem odprli Cirilovo tiskarno v Mariboru in gledališče v Ljubljani, ki je za Ivana Prijatelja "osnovno dejstvo v slovenski sodobni zgodovini". Škof Missia je ob svojem imenovanju za goriškega nadškofa predlagal cesarju za svojega naslednika Jegliča, ki je bil leto poprej imenovan za siuntskega naslovnega škofa. Papež je predlog potrdil; 22. maja 1898 je bil Jeglič ustoličen za ljubljanskega škofa, torej za najvišjo cerkveno in narodno avtoriteto.

Veliki časi so zahtevali velikega moža. Slovenski narod je šel proti

odločilni prelomnici v svoji tisočletni zgodovini. Njegovo več kot tridesetletno škofovsko delo je naravnost ogromno. Mnoge njegove stvaritve so pravo življensko delo--vsaka bi zahtevala celo življenje celega moža.

Kot škof je organiziral versko življenje: pripravil 4 sinode, pospeševal Marijine družbe in druge verske dejavnosti in pobožnosti, pisal skrbna pastirska pisma, petkrat prehodil škofijo. Podpiral je idejno borbo katoliškega gibanja, zgradil prvo slovensko gimnazijo Zavod sv. Stanislava v Št. Vidu, ki je bil takrat med prvimi v Evropi, podpiral je izdajanje slovenskih učnih knjig, ustanovil je Orle in ves živel za mladino, da je še sam ostal vedno mlad--pisal je članke in knjige, za vernike in za svoje duhovnike, pri vsem tem pa imel neprestano na hrbtu šovinistično gonjo takratnih avstrijskih vlad in bil je velik Slomškov naslednik v borbi za slovensko šolo. Na Dunaju so se otepali, spletkarili in grozili--a razvoj je šel naprej z usodno neizbežnostjo. Absolutna večina v kranjskem deželnem zboru 1. 1908, narodni tabor, porast slovenske narodne zavesti in samoupravnih teženj so našle izraz v Šušteršičevem načrtu in predlogu

za trializem. Časi so zoreli. Prva leta svetovne vojne so vprašanje le odložila. Z avstrijskim vojaškim polomom smo dobili v roke neslutene možnosti--Jeglič je razumel in je prvi podpiral Krekovo majniško deklaracijo: za vlado je postal veleizdajalec. Vedel je: Če zmaga Avstrija, bom ob mitro. Pa njemu ni šlo za mitro, ne za človeško sodbo. Zato je pred cesarjem, ki ga je klical na odgovor, po svoji navadi v takih primerih le nekaj zamomljal, se obrnil in odšel. Predsednik Husarek mu je kot Mahniču zagrozil, da ga bo strl z vso državno močjo. Toda kmalu potem je dr. Korošec izgovoril usodni: "Majestat, zuspät!" in Jeglič je pozdravil in obenem opomnil Jugoslavijo: "Pozdravljam Jugoslavijo!... Ako pa bodo njeni voditelji vladali brez Boga, ako ne bodo gledali, da bi bili pravični, potem gorje naši Jugoslaviji!"

V Jugoslaviji se je vrgel na duhovno obnovo svojega ljudstva. Poživil je organizacije, skrbel posebno za Orle in delavce. Veličastni petikat. shod 1. 1925 je bil pravi triumf slovenskega katolicizma. Sredi tistih urejenih, navdušenih množic je bil sivolasi Jeglič res vladika, knez in škof, voditelj in pastir. Njegovo poslanstvo je bilo v glavnem končano. Izvršil je, kar mu je Bog naložil, izvršil zvesto in dosledno. Dvakrat je narodu kronal slovesno Marijo za Kraljico Slovencev, prvič na Brezjah 1908 in drugič v Lemon-tu 1927, in s tem opravil morda najbolj pomenljivo dejanje.

Potem se je umaknil v Gornji Grad in Stično, tam do 7 ur na dan molil za svoje ljudstvo, obljubil, da bo še tam zgoraj delal za svoj narod, zrasel pred nami v Celju kot še nikoli v vidca in preroka, odšel spet v svojo samoto, kjer ga je za praznik svojega Obiskanja Marija popeljala na zadnjo pot.

Jeglič je bil velik kot človek: bistroviden, izobražen, razgledan,

kremenit značaj, silen delavec; vedno 'pokoncu mož'! bil je velik kot škof in dušni pastir: spovednik, pridigar, pisatelj; bil je velik kot kulturni organizator in meceni; bil je velik kot duhovni, verski in narodni voditelj slovenskega ljudstva! Jeglič je bil velik, ker je v velikih časih zavzemal visoko mesto, Jeglič je bil velik, ker je soustvarjal velike čase in dejansko določal slovensko usodo. Trenutno nam je časovno še preblizu, da bi lahko objektivno presodili njegovo veličino. In ta njegova veličina, njegov pomen na verskem, dušno pastirskem, kulturnem, političnem in narodnostnem poprišču, izhaja iz ene bistvene točke, iz tiste njegove daljnjo vidnosti, ki daje vsemu njegovemu delu poseben pomen, poseben sijaj: Jeglič je spoznal, da se je takrat pričel bistveni proces slovenske moderne zgodovine, prehod iz ljudstva v narod. Jeglič je to razumel in z njemu lastno odločnostjo uravnal v to smer vse narodove sile, vse njegovo hotenje in dejanje.

Jeglič ni bil politikant: vendar pa pri vsem tem ni postal enostranski, oskosrčen: pred očmi je imel kot zadnji cilj vedno le dušni blagor svojih vernikov in vseh Slovencev!

Jeglič ni bil šovinist: 17 svojih najboljših let je daroval Hrvatom. Ko se je boril za našenarodne pravice, je šel njegov pogled vse dalje, vse bolj na široko: že preko slovenskih, jugoslovanskih in slovanskih mej: boril se je za človeka, za njegovo pravico in njegovo zveličanje. In boril se je iz ljubezni: "Nikar ne zdihujte, da je preveč dela! Ljubezen do Boga in do bližnjega premore vse, žrtvuje in premaga vse; njej ni nikdar dela dovolj. Kdor zdihuje pod tezo naloženega bremena, njemu manjka ljubezni...."

Nadškof Jeglič je imel brez dovma svoje nepopolnosti. Njegova silna narava mu je delala večkrat težave. Vendar v naši zgodovini bo

PRIZOR IZ ROMANJA
V LEMONTU

Na levi: prevzvišeni škof
Rožman pridiga
romarjem.

Spodaj: procesija romarjev
h groti, med katero
molijo rožni venec
in pojo pesmi
Marijine.

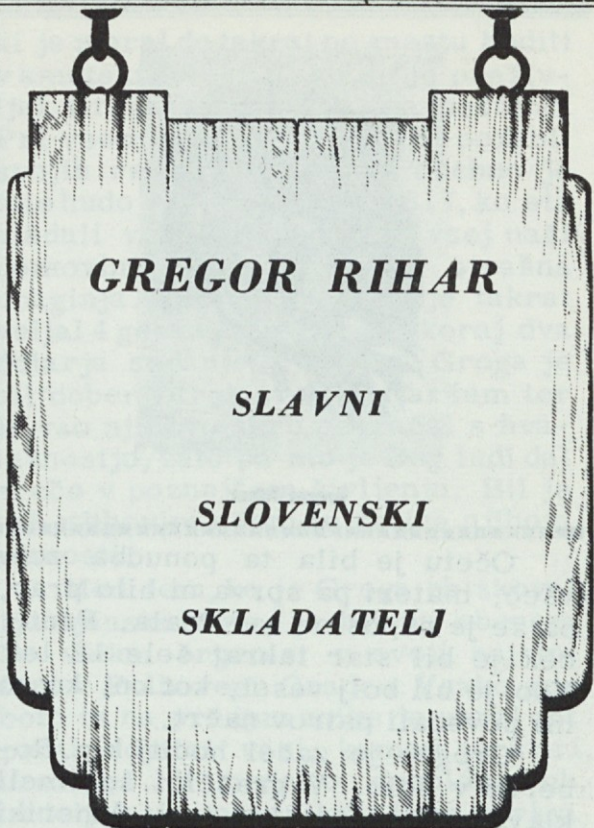

V

SAKEMU CERKVENEMU pevcu, ki je imel kdaj v roki zvezek ali knjigo slovenskih pesmi, je znano ime Gregor Rihar. Če je videl pevec nad pesmijo to ime, je gotovo vedel, da bo pesem lepa, da bo prišla od srca in bo šla do srca. Da boste ta življenjepis rajše prebrali, naj vam kar naštejemo nekaj znanih pesmi tega slavnega skladatelja: Pesmi za procesijo na praznik sv. Rešnjega Telesa: "Hvali svet Odrešenika", "Praznika svetega danes radujmo se", "Molim te ponižno", Marijine pesmi: "O Marija, naša Mati, tebe ljubi celi svet", "Zdrava zemlje vse Gospa", "Za Bogom častimo Marijo najprej", "O Marija naša ljuba Mati", "Marija, k tebi vboge reve", "Ko v jasnem jutru primiglja", "Ko zarja zjutraj se razgrinja". Božične pesmi Riharjeve: "Na polnoči grede", "Poglejte čudo se godi", "Zveličar nam je rojen zdaj", "Prisvetil je veseli dan". Riharjeve velikonočne pesmi: "Zveličar naš je vstal iz groba", "Današnji žarki zarje mile", "Jezus naš je vstal od smrti". Riharjeva je tudi neprekosljiva novomašna pesem "Novomašnik, bod pozdravljen". Seveda ima še celo vrsto drugih, pa te so najbolj znane.

Gregor Rihar je bil rojen v Polhovem Gradcu 1. marca 1796. Bil je sin preprostih in siromašnih staršev. Očetu je bilo ime Boštjan. Pečal se je s tem, da popravljaval različno glasbeno orodje. Materi je bilo ime Marija. S težavo sta skrbela za osem otrok. Mali Grega, bister fantič, je moral iti služiti za pastirja k svoji teti k Bitencu. "Ko boš dorastel", je dejal oče, "boš pa ondi za hlapca". Toda človek obrača, Bog pa obrne.

Ravno v tem času so sklenili pograjski farani, da bodo postavili v cerkvi nove orgle. K temu jih je

nagovoril francoski jezuit p. Robert, ki je imel veliko veselje do glasbe. Ko je divjala na Francoskem krvava revolucija, so morali bežati vsi redovniki. In tako je tudi p. Robert zapustil svojo domovino ter je dobil gostoljubno streho v pograjski graščini. P. Robert je rad zahajal k Boštjanu Riharju v vas, da ga je opazoval pri izdelavi glasbenih instrumentov: Gosli, viol itd. Bilo mu je to v kratek čas.

"Oče, orgle bomo dobili v cerkev", reče nekega dne p. Robert Boštjanu.

"Bom prav vesel", odvrne Boštjan, "samo organista nimamo."

"Veste kaj, oče, jaz mislim, da bi bil vaš Grogec za to službo prav pripraven," misli p. Robert.

"E, ne vem," podvomi oče Boštjan. "Pa če bi tudi bil za to, kdo bo fanta učil?"

"Učil ga bom jaz kar sam," se ponudi pater.

Gregor Rihar

Očetu je bila ta ponudba zelo všeč, materi pa sprva ni bilo prav, pa se je naposled kar vdala. Fantiček je bil star takrat šele 12 let. Kdo je bil bolj vesel, kot on, ko so mu povedali patrov načrt.

Grogec je začel hoditi k p. Robertu v šolo. V graščini so imeli klavir ali piano, kot tu v Ameriki pravimo, in tu je začel fant prvi nauk o glasbi. Toda te učne ure Grogu niso bile kaj sladke in lahke. P. Robert je bil oster in strog mož, pa silno nagel. Hotel je, da bi bil fant v par urah že dovršen organist, kar seveda ni šlo, četudi je bil fant zelo prebrisan in nadarjen. Ako je Grogec le sedel za klavir, mu je bil učitelj že v laseh in pri ušesih. V poznejših letih je Rihar sam večkrat pravil: "Kar mi je p. Robert o muziki kazal, to sem večjidel le od daleč gledal in tako kako vednost ujel. Blizu nisem smel, ker je bilo takoj hudo." Učitelji njegovi so bili prav za prav: narava, bistra glava in živa glasbena domišljija in iznajdljivost. Ti božji darovi so Grogu pomagali, da je hitro napredoval v glasbeni vednosti. B kratkem času je znal izvablјati iz klavirja čudovito lepe napeve. Prste si je tako izuril, da so mu kar sami leteli po tipkah. Imel je fant čudovito oster in natančen posluh, kar nam kaže sledeči zgled:

Grajski klavir je bil zelo razglašen, da ge je bilo že prav mučno poslušati. In maldi Grogec bi bil tako rad ozdravil bolne strune, toda preveliki strah pred učiteljem mu je to odločno odsvetoval. Nanesla pa je prilika, da pride fant nekega dne k pouku in p. Roberta ni bilo doma. Velika sreča! Fant takoj zgrabi za ključ in začne navijati ter odvijati krivoglasne strune. Komaj je končal svoje delo in še ni utegnil odnesti svojih peta, že stopi strogi učitelj v sobo. Grogec si komaj upa dihati, zakaj pater se napoti naravnost h klavirju ter se vsede. Ko pa izvabi prve zvoke ozdravljenim strunam, presenečen vpraša: "Kdo je bil tukaj?" Grogec zardi kot kuhan rak in si misli: "Zdaj sva pa zopet skupaj. Bog se me usmili!" Fant pravi, da ni bilo nikogar tu razen njega samega. Učitelj razumljivo niti od daleč ni slutil, da bi bil fantič mogel uglasiti klavir. Strune so tako lepo in blagoglasno pele, da je bil pater prepričan: tu je moral biti kak tuj umetnik, ki se je usmiliti bolnega muzikalnega instrumenta. In tiščal je tako dolgo v Groga, da mu je ta priznal in sicer z velikim strahom, da je bil samo on tisti, ki je s ključem strune malo 'nategnil'. In to pot mu učitelj vendarni silil vlase, temveč ga je pohavilil in rekel: "No, če pa ti znaš tako, nam boš pa ti od zdaj naprej uglaševal klavir."

Med tem ko je Grogec tako lepo napredoval v glasbi, so bile postavljene v farno cerkev nove orgle. V začetku je opravljal orglarsko službo p. Robert. Pa kmalu se je umaknil Grogu, ki je pokazal začudenim faranom, kaj se je naučil v tako kratkem času. Ljudje ga kar niso mogli prehvaliti. "Ti presneti fant, kako dobro zna orgle nagnati." In res ni bilo nekaj navadnega in vsakdanjega, ko 13 letni fantiček tako urno in spretno prebira tipke, naglo stopajoč po pedalih. Bil je namreč še premajhen in sede ni

mogel niti doseči pedala. Orgle pa so bile slabe in Grogcu nikakor niso bile všeč. Začel jih je popravljati. Vzel jih je popolnoma narazen in kmalu je bil precej dobro znan z vsem ustrojem, z vso mehaniko instrumenta. Zboljšal jih je, kar je le mogel. Dokler jih je on imel v rokah, so bile vedno v dobrem stanu. Tako je Grogec več let opravljal organistovsko službo v veliko zadovoljnost dušnih pastirjev in faranov. Za plačilo so mu kmetje določili nekaj bire v žitu, ki jo je mali Grogec pobiral od hiše do hiše, da se je preživel in da je podpril svoje siromašne starše. Pozneje je rad pripovedoval o tem, posebno da bi bil nekega zimskega dne skoraj obtičal v snegu in zmrznil. Tako se je godilo Grogcu do njegovega 19. leta. Takrat pa se mu je življenje spremenilo.

Oče Boštjan je želel, da bi Grogec postal "gospod", to se pravi duhovnik. Zato ga pošlje v Ljubljano v šole, četudi je bil že tako v letih za tak posel. Slovenski študent se je moral vedno boriti z velikimi težavami. Tudi Grogcu ni bilo postlano z rožicami. Od doma ni mogel dobiti kake posebne podpore. Pomagati si je moral sam. In tu mu je zopet prišlo prav njegovo znanje v muziki. Po hišah je hodil uglaševati klavirje in si je s tem nekaj zaslužil. Kot dijak je začel po malem tudi že pesmi skladati. Nekega dne gre Gropa na ljubljansko polje s šolsko knjigo pod pazduho, naenkrat pa vzame v roko listič in svinčnik in naglo je bila na papirju melodija "Bod, Marija počeščena, pravi angel k njej poslan". Takrat je počastil Marijo s prvo pesmico in Marija mu je to takoj povrnila. To pesem so namreč takoj prihodnje dni peli v ljubljanski stolnici in pesem je bila tako všeč ljubljanskim kanonikom, da so skladatelju Grogcu takoj zložili za novo mestno obleko. Kdo je bil tega bolj vesel kot naš Rihar,

ki je moral do takrat po mestu hoditi v kmetijski obleki. Tako se je preživel Gropa siromašno, pa pošteno. Pri vsem pomanjkanju pa ni pozabil svojih revnih staršev. Posebno je bilo hudo vletih 1816 in 1817, ko sta vladali v Ljubljani in po vsej naši domovini huda lakota in strašna draginja. Mernik koruze je takrat veljal 4 goldinarje -- to je skoraj dva dolarja sedanje vrednosti. Gropa je bil dober otrok svojim staršem ter je vso njihovo skrb povračal s hvaležnostjo, zato pa mu je Bog tudi dal srečo v poznejšem življenju. Bil je luč njihovim očem in palica njihovi starosti.

Med tem, ko je Gropa obiskoval ljubljanske šole, je bil pa obenem še vedno organist v svoji rojstni fari v Polhovem Gradcu. Vsako soboto in na predpraznike je ubral pot proti rojstni vasi, kamor je štiri ure peš. V nedeljo dopoldne ob nedeljah in praznikih je v cerkvi vse opravil in je orglal še popoldne pri nauku, proti večeru, ali pa včasih tudi prihodnje jutro, pa jo je zopet odrinil peš proti Ljubljani. To mučno potovanje je trajalo več let tudi še potem, ko je mladi Rihar že začel orglati v ljubljanski stolnici pri jutranji službi božji. Prišel je s kora šele proti 7. uri zjutraj in ob 10. uri je moral biti že na koru pogradske cerkve. Ljudje so videli vsako nedeljo in vsak praznik študenta z robcem v ustih in s čevlji preko ramen, kako je tekel v smeri proti Polhovem Gradcu po beli cesti. Kot sedmošolec jo je na tem potu izkupil: Bilo je deževno vreme in je bredel vodo do pasu ter se je nevarno prehladil. Bati se je bilo, da bo popolnoma oslepel. Pol leta je moral vzeti oddiha in je, hvala Bogu, zopet ozdravil.

Bila so res huda in prenaporna ta pota za Riharja: Hoditi vsak dan v šolo, naporno študirati, ker je bil Rihar že malo starejši, to res ni bila malenkost. Poleg tega pa bi ne

bil rad pozabil in pustil ljubljene glasbe. Nobene prilike ni zamudil, kjer je bilo kaj lepega slišati o muziki. Najraje pa je tičal kje na kakem ljubljanskem koru ter zamaknjeno gledal v organista, kako je igral na orgle, učiti se je moral pač po gledanju, ker drugega učitelja ni imel.

V tistem času je bil v ljubljanski stolnici za organista postaren mož, neki Heller, ki je bil pravi mojster v svojem poslu. Tega je Rihar najraje poslušal in kadar je le mogel, se je prikradel na kor v Šenklavžu, kot Ljubljančani imenujejo stolno cerkev sv. Nikolaja. Rihar se je želel kaj naučiti od spretnega mojstra. Rad bi se bil tudi z njim seznanil, zato je tičal kar mogoče blizu njega na koru ter mu je pazljivo gledal na prste in na note. Hellerju je postalo to sčasoma že nadležno in zato se nekoč kar med mašo jezno zareži nad fantom: "Kaj me gledaš, teslo zijalosto?" Organisti navadno niso izbirčni v svojih izrazih. Rihar se prestraši ter Hellerju boječe odgovori: "Rad bi se od Vas kaj naučil." "Ali mar že kaj znaš?" ga vpraša nato Heller. Mladi študent se ojunči in pravi: "O da, nekaj že znam." Med tem pogovorom je duhovnik pred oltarjem ravno pel evangelij in sta imela zato čas, da se zgovorita. "No, če je temu tako, pa poskusi malo, da bom slišal, koliko znaš," pravi stari organist, ki je bil v besedah malo trd, v srcu pa dober, kot vsak muzikant. Rihar se vsede k orjaškemu orglam prvokrat v življenju. Akoravno so se mu roke tresle, kot šiba na vodi, so vendar že prvi akordi, ki jih je Rihar izvabil iz orgel, Hellerja zadovoljili. In kaj je napravil Heller, da je fanta še bolj zmešal in preizkusil? Tebi nič meni nič je vzel svoj klobuk in palico ter je zapustil kor in Rihar je moral med celo službo božjo sam orglati in voditi petje. Prizadeval si je seveda, da je vpletel v svojo igro vse najlepše akorde, kar jih je znal.

Heller pa ni bil zapustil cerkve, o ne, kakor je Rihar mislil, ampak ostal je pod korom in je ves čas do konca službe božje pazljivo poslušal mladega organista. Ko je bila maša končana, pa pride Heller nazaj na kor, zadovoljno stopi k dijaku in ga je začel po tedanji navadi onikati--prej mu je rekel "teslo zijalasto"--"Prav dobro jim je šlo: ne bi pričakoval kaj takega od njih. Vejo kaj," pravi Heller dalje, "jaz sem že star in s težavo opravljam svojo službo. Naj pridejo večkrat, da me bojo nadomestovali, jaz pa jim bom še kaj več pokazal v muzikalni vednosti, da se vedno bolj in bolj izurijo." Kdo je bil zdaj bolj srečen, kot naš mladi Rihar? Saj je bil s tem postavljen temelj njegovi slavni bodočnosti.

Heller je začel zdaj Riharja poučevati v glasbi, zlasti kar se tiče orgel. Rihar je kot plačilo za ta pouk vsako nedeljo jutro namesto priletnega in slabotnega Hellerja igral pri prvi službi božji.

Heller je pešal vedno bolj in bolj. In ko je bil naš Rihar v osmi šoli, je Heller umrl. To je bilo leta 1825--torej pred 125 leti. Po Hellerjevi smrti je Rihar prevzel službo stolnega organista in pevodje. To službo je potem opravljal skozi dolgih 44 let. Naselil se je v semeniško hišo, kjer je imel takrat stolni organist svoje stanovanje. K sebi je vsel svojo sestro Mico, ki mu je stregla.

V tistem letu je končal Rihar gimnazijske študije. Kam naj se obrne sedaj? Pot mu je bila odprta na vse strani. Kot spretnemu in nadarjenemu muziku se mu povsod smehlja sreča. Prijatelji so ga vabili v širni svet, kjer bi lahko razmahnil svoje zmožnosti kot glasbenik. Slavohlepje pa Riharja ni omamilo. Zato si je izvolil za svoj delež Gospoda. Odločil se je za duhovski stan. Imel je naš Rihar za to vse potrebne lastnosti. Stopil je

torej v ljubljansko bogoslovje. Škof mu je dovolil, da je ostal v svojem organistovskem stanovanju in je kot bogoslovec še naprej opravljal organistovsko službo v stolnici. Pač niso imeli drugega primerneга človeka za to službo. Bogoslovci so takrat v Ljubljani nosili višnjevo obrobljene plašče, on pa tega ni nosil, temveč je nosil navadno duhovsko obleko. V bogoslovju je našel Rihar iskrenega prijatelja, poznejšega gorjanskega župnika Tedeschi-ja. Vez prijateljstva ju je družila do smrti. Župnik Tedeschi prav lepo opiše glasbene razmere v semenišču ali bogoslovju tistega časa. Tako le pravi:

"Zvezala naju je ljubezen do petja. Med velikim številom bogoslovcev--saj jih je bilo samo v enem letniku 47--je bilo prav malo bogoslovcev, ki bi se zanimali za petje. Bilo jih komaj kakih sedem, osem. Večina drugih bogoslovcev o petju niti pojma ni imela, ter se je iz te male peščice, ki je včasih kakšno veselo zakrožila, naravnost norčevala. Te pevce so drugi bogoslovci imenovali 'navžarje'. Zato ni nič čudnega, če je bila ta osmorica še bolj navezana eden na drugega in so

bili res prijatelji med seboj, kar takrat v semenišču ni bila navada, saj so se bogoslovci po večini med seboj celo vikali. Slušatelji višjih letnikov z mlajšimi niti občevali niso. Med 'navžarji' pa teh razlik ni bilo, četudi so bili iz različnih letnikov..."

Bogoslovci so imeli svoja predavanja, svoje šole takrat v licealnem poslopju--to je v starem frančiškanskem samostanu, ki je svoj čas stal na sedanjem Vodnikovem trgu. Po potresu leta 1895 so to staro poslopje podrli in zdaj je tam živilski trg. V semenišču pa so bili bogoslovci na stanovanju. In Rihar je hodil v semenišče le takrat, kadar je bogoslovce poučeval v petju. To je bilo vsak četrtek. Pri tem pouku Tedeschi ne more prehvaliti ljubeznivega obnašanja Riharjevega, njegove skromnosti in junaške potrpežljivosti. Osemdeset bogoslovcev, ki so bili zelo trdih ušes, vaditi v petju, to res ni bila lahka naloga, pa Rihar je vse voljno prenesel, četudi ni mogel vselej doseči svojega namena. Le včasih, kadar njegova tanka ušesa niso mogla več prenašati "prelepih" disakordov, kadar je 80 grl v semeniški kapeli

Polhov Gradec, rojstni kraj Gregorija Riharja

vsek osem psalmovih napev pelo obenem kar vse križem, je gospoda včasih le premagala nepotrpežljivost in takrat je zardel in zavpil "osli". Mnogokrat pa je k temu ali onemu bogoslovcu stopil in mu mirno ter prijazno povedal na uho: "Gospod, prosim vas, malo bolj po tihem pojte."

In vendar je imel Rihar pri bogoslovcih velike uspehe. Že leta 1826 so bogoslovci peli v ljubljanski stolnici veliki teden štiriglasne lamentacije. To so duhovne molitve velikega tedna. Takega petja Ljubljana do takrat še ni slišala. Ker se prej po mestu ni nič vedelo, kaj je Rihar zložil, zato veliko sredo popoldne ni bilo kaj prida ljudi v stolnici pri molitvah. Vse drugače pa je bilo veliki četrtek. Bila je v cerkvi strahovita gnječa. Pred cerkvijo so stale krasne kočije, ena poleg druge, ki so v njih pripeljale odlične osebe poslušat krasno petje. Med poslušalci je bilo videti mnogo izobraženih ljudi, predvsem vojaških dostojanstvenikov. Dva dunajska glasbena umetnika sta prišla na kor; bila sta oba silno presenečena. Po jutranjicah sta poiskala Riharja in sta mu prisrčno čestitala. Zatrjevala sta, da kaj takega še nikoli nista slišala. Hotela sta izvedeti ime skladatelja teh žalostink. Po daljšem obotavljanju je Rihar povedal, da je žalostinke uglasbil sam. O praznikih je vsa Ljubljana govorila samo o Riharju in o njegovem petju v stolnici.

Šenklaški pevski zbor je torej zgodaj zaslovel pod Riharjevim vodstvom in to slavo je obdržal do Riharjeve smrti. Ob nedeljah, posebno pa še o večjih praznikih se je razlegalo lepo ubrano in umetno petje pod oboki mogočne stolne ljubljanske cerkve, ter je povzdigalo čast božjo in budilo vernike k pobožnosti.

Za duhovniški stan se je Rihar vestno in zvesto pripravljal: skrbno

se je učil vseh bogoslovni ved. A pastirska služba, posebno pridiganje ga je zelo skrbelo. Svojemu prijatelju Tedeschiju je to večkrat odkritosrčno in preprosto potožil: "Za kaplana, ki mora vsako nedeljo in praznik pridigati, včasih tu po dvakrat, jaz nisem ustvarjen. Nimam spomina in nimam glasu za to. Ko bi pač dobil dobrega župnika, ki bi vsaj včasih kakšno pridigo prevzel mesto mene, oj, kako bi mu bil hvaležen; kako lepo bi potem skrbel za cerkveno petje, ki za njega ves živim in gorim." Dasiravno je bil zelo pobožen in je imel vse potrebne lastnosti in zmožnosti za duhovnika, tudi sposobnost za cerkvenega govornika, odrekal si je to le v svoji skromnosti in ponižnosti. Branil se je prav iz tega vzroka sprejeti višje redove. Še le ko mu je tedanji stolni prošt Albrecht obljubil, da bo tudi v prihodnje ostal stolni organist, se je Rihar udal in je bil z ostalimi bogoslovci posvečen v duhovnika dne 29. avgusta 1829. Novo mašo je pel Gregor Rihar v ljubljanski stolnici. Zakaj je ni pel v svoji rojstni fari, v Polhovem Gradcu, se ne ve. Morda njegovi starši niso bili več živi, ali pa presiromašni, da bi mogli za novo mašo kaj pripraviti.

Skoraj ob istem času, ko je Rihar dokončal svoje bogoslovne študije, je v Ljubljani umrl stolni zakristan Mauser. Na njegovo mesto je postavil škof Gregorja Riharja. Kot stolni organist in zakristan je Rihar živel potem do svoje smrti. Tiho in brez hrupa je bilo njegovo življenje. Z mladeniško gorečnostjo je opravljal svojo službo kot organist in pevovodja stolne cerkve. Živel in gorel je za cerkveno glasbo in petje. Neumorno je zlagal cerkvene pesmi ter oživel petje po slovenskih cerkvah z lepimi napevi. Kaj so naši ljudje peli v cerkvi pred Riharjem, je tako težko reči, ker je tako malo zapisanega. Gregor Rihar je začel novo, slavno dobo za

cerkveno glasbo med Slovenci. Kar je Vodnik slovenskemu slovstvu, to je Rihar slovenski cerkveni glasbi.

Cerkvena glasba v naši domovini pred Riharjem ni bila nič kaj hvale vredna. Preveč posvetnega je bilo v njej. Rihar je moral s tem prelomiti, toda ne prehitro in ne s prevelikim skokom, kot so hoteli to napraviti nekateri za njim, ki so tudi Riharja obsodili, češ da je preveč poskočen. Riharjeva glasba je res naša, slovenska, iz naroda in zato bo ostala.

Prvi glavni namen cerkvene glasbe je ta, da časti Boga, ga pove- ličuje in prosi pomoči v nadlogah: cerkvena glasba je torej molitev. Saj pravi celo sv. Avguštin: Kdor prav poje, dvakrat moli. Pesem v cerkvi mora povzdigovati srca vernikov k Bogu, buditi v njih sveta, pobožna čustva, čustva žalosti in pokore, pa tudi radosti in veselja. Izostati mora iz cerkvene glasbe vse, kar bi hišo božjo onečaščalo, pričujoče vernike pa motilo v po- božnosti. Častiti Boga in povzdigo- vati k Bogu srca vernikov, to sta dva glavna namena, ki jih mora imeti vsaka prava cerkvana glasba. In take glasbe pred Riharjem pri nas ni bilo. Znan pa je, da slovensko ljudstvo ljubi lepo petje. Petje so imeli radi pri službi božji, pesmi, ki bi bile primerne za cerkev, pa je bilo tako malo. Organisti in pevci bi bili radi ustregli ljudem, ker pa je bilo tako malo napevov, so si poma- gali, kakor znali in vedeli. Sklada- teljev je bilo skoraj toliko, kakor je bilo organistov. Zato ni čudno, da je lahko v Šmartnem organist zapel po svoje: "Šmartinski šolmašter tak je govoril." Tudi ni nič čudnega, da je preprost organist na štajersko- kranjski meji lahko v nedeljo zapel na koru, ko je v kraju v soboto toča zelo potolkla, ki je pa na Kranjskem prizanesla: "Sveta Mohor in Fortu- nat, vdarta še na Kranjsko plat." Potem pa to le čudno navado so imeli organisti samouki, da so hoteli

peti vedno nove pesmi. Bog obaruj, da bi recimo za Božič peli letos eno izmed onih pesmi, ki so jih peli lansko leto za Božič. Nekoč sem gledal neko tako zbirko pokojnega organista samouka, in je imel na pesmih napisano, katerega leta so jo peli. In včasih po 15 ali 20 let ni prišla več na vrsto. Tudi pevci so bili tako zbirčni, da niso hoteli peti, češ lansko leto smo jo peli. Res pa je, da ni bilo ljudi, ki bi znali zložiti pesem, ki bi res zajela ljudi. Pred Riharjem je zlagal prav dobre napeve ribniški dekan Traven, toda ni znal harmonije, zložil je samo napev, melodijo v enem glasu. Mnoge Travnove melodije je Rihar pozneje harmoniziral, kot pravimo, to je postavil za štiri glase. Ena najbolj znanih Travnovih melodij je ona adventna "Vi, oblaki, ga rosite."

Rihar je dobro poznal namen cerkvene glasbe, zato mu je vsaka zloraba v tej smeri povzročala veliko žalost. Trdno pa je bil pre- pričan: če bodo organisti in pevci imeli na razpolago res prave in primerne pesmi, da bodo radi segli po njih. In je res znal najti pot do vernih slovenskih src s svojo pes- mijo, zakaj iz vsake njegove pesmi odseva značaj slovenske pesmi, ker o drugih, zlasti o modernejših ne moremo reči, o vsaki prav gotovo ne. Njegove preproste in lahke, pri vsem tem pa lepe melodije so se ljudem naglo priljubile. Ko so peli v Šenklašču prvič Riharjevo "Rešnje vidimo Telo", pravijo, da je bilo v cerkvi tako tiho, kakor bi si ljudje niti dihati ne upali. Hlastno so segali organisti in pevci po novih pesmih, ki jih Rihar izdajal. Mnogokrat so ga za božjo voljo prosili, da naj da zopet kaj na svetlo. Ako je le nekaj časa molčal, so ga silili in nadlego- vali. Posebno mladi učitelji so si prizadevali dobiti Riharjeve napeve. Učiteljski pripravniki v Ljubljani so večkrat poskušali, da bi se skrivaj zmuznili na šentklavški kor,

kar se jim je tudi posrečilo, ter so ondi v naglici prepisavali Riharjeve skladbe. Tako so se Riharjeve pesmi naglo širile med ljudstvo, slabi in spačeni prejšnji napevi so bili kmalu izrinjeni iz korov. Kjer so se pevci hoteli posebno postaviti, so rekli: "Pri nas pojemo same Riharjeve." Vesel je gledal Rihar sad svojega truda. Ne samo da so Riharjeve pesmi ljudje radi poslušali v cerkvi, nesli so jih tudi s seboj na dom ter so jih prepevali pri svojem delu: Pastir jih je pel na paši, orač na polju, dekleta na preju. Riharjeve pesmi so se tako udomačile, da so postale narodova lastnina.

Rihar je izdal 350 tiskanih pesmi razne vsebine. To nam kaže izredno plodovitost in marljivost skladateljevo. Med svoje zbirke je uvrstil tudi nekatere napeve Potočnikove in nekaj Travnovih napevov. V Riharjevi zapuščini pa so našli še okoli 200 pesmi, ki še niso bile izdane do njegove smrti. Izdali so jih pa pozneje.

Leta 1834 so vpeljali v Ljubljani v adventnem času takozvane zornice. Rihar je za vsak dan zložil posebno pesem. Zamaknjeno so ljudje poslušali. Trumoma pa so ljudje drli v Šenklaž, ko so začeli majniško ali šmarnično pobožnost. Prošt Zupan je bil imeniten govornik in je prvo leto vsak dan sam pridigal, na koru pa so peli Riharjevi pevci Marijine pesmi, ki jih je Rihar od dne do dne proti komponiral za ves mesec majnik. Ljudstvo je bilo tako navdušeno, da se ni dalo iz cerkve, povsod so govorili: "Takega petja še ni bilo."

Nestrpno so Ljubljančani vsako leto pričakovali praznik sv. Rešnjega Telesa, ker so pri procesiji po mestu prepevali bogoslovci pod Riharjevim vodstvom. Ljubljanski časopis Danica je prinesel to leporočilo o praznovanju sv. Rešnjega Telesa: "Našim gg. bogoslovcem pod vodstvom g. Riharja gre posebna

čast in hvala, da z izvrstnim petjem miloglasnih Riharjevih pesmi povzdigujejo slavo božjo, in ne bojimo se trditi, da se nikjer ne sliši kaj takega. Že davno bi bili radi pohvalili divno petje gg. bogoslovcev, ali ni se nam zdelo spodobno, devati cerkvena opravila na oder javnosti; pri tej priliki pa, ko so se njih pesmi razlegale javno po ulicah našega mesta, se ne moremo več zdržati, posebno še, ker je toliko ljudi zahtevalo, naj damo očitno hvalo, komur hvala gre. Ponavljamo živo resnico: naš Rihar je v cerkvenem petju osnoval čisto novo dobo."

Zelo zoperno pa je bilo Riharju, kot je sam večkrat ponavljal, da se je moral toliko klanjati ljubljanskim nekaterim gospodičnam pevkam. Zato je bil silno vesel, da si je s sestro Jerico pridobil tako izvrstno pevko. Imela je poln, močan sopran. Celotujci so jo zelo hvalili in trdili, da bi bila celo operi krasna pridobitev. Kot pevovodja je bil Rihar silno natančen. Svojih pevcev ni nikdar pohvalil. Če so peli še tako lepo, je navadno vedno le z ramami mihal. Nikdar mu niso mogli ustreči. Gospod Tedeschi ga je večkrat dražil, češ da njemu tudi nebeško petje ne bo všeč in da bo tudi nebeški kvartet vedno popravljal in koregiral: Ti Mihael, ti malo preveč hreščiš, poj malo bolj piano; Rafael, tebe je pa malo premalo slišati, si malo zaspan; Gabriel, kaj pa je danes s tvojim glasom, saj se sliši kot bi staro žago pilil... Bilo je mnogo smeha na ta račun. Pa Rihar Tedeschiju ni nikoli zameril.

Riharjevo orglanje je bilo mojstersko. Bilo je tehnično dovršeno. V tem je prekosil največje umetnike, dosegel pa čisto gotovo. Posebno pedal je imel popolnoma v oblasti: kar igralkal se je z njim. Tehnični dovršenosti se je pridružila še čudovita domišljija, ki se je kazala že v prvih letih, pa se je od leta do leta bujnejše razvijala, da se je nje-

foto Runc

Kranj

Kranj s starodavno farno cerkvijo, kjer je Rihar popravil orgle.

gov duh zdel vedno mlajši in živahnejši. Tiskanih preludij ni nikdar rabil, skladal si jih je sproti sam. Zmožen je bil, kakor je pravil sam, pol ure ali celo uro preludirati, da ni ponavljal nobenkrat istega akorda, ampak vselej prijel drugega.

Nekaj posebnega je bilo Riharjevo orglanje: prešinjalo ga je duhovnost in miloba; njegovo orglanje je bila umetna molitev. Svoja čustva je znal mojstersko izlivati ob različnih praznikih v glasove orgel. Ob veselih praznikih je bilo njegovo orglanje navdihneno veselja, ob priliki žalosti je odmevalo tužno in pretresljivo. Posebno pa je na sveto noč Rihar sam sebe prekosil v orglanju. To noč je bil Rihar vsako leto nenavadno vesel. Ko so škofa peljali v cerkev, je začel Rihar izvabljalati orglano čudovite glasove. Veselje mu je žarelo iz obraza. Prav v srcu je čutil pobožni orglar besede božje ter jih zлил v glasove orgel: "Bog je svet tako ljubil, da je poslal svojega Sina..." Ti mili glasovi so se čarobno razlegali po prostorni cerkvi, ljudstvo pa

je zamaknjeno poslušalo. Zdelo se mu je, da čuje odmeve angelskega petja, ki se je nekoč razlegalo po betlehemskih planjavah: "Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji!"

Živo je včasih pripovedoval g. Tedeschi, kako izvrstno je Rihar orgljal na letnih duhovnih vajah za duhovnike. Posebno zvečer po litanijah je velikokrat zbrane gospode kar očaral, da so bili vsi ene misli: "Tako zna le Rihar!"

Gotovo pa ni malenkost biti organist v stolni cerkvi, ko mora biti na orglah prav vsak dan in to včasih še po večkrat. Pomniti je tudi treba, da cerkve v starem kraju niso kurjene in znajo biti pozimi presneto mrzle. Drugi verniki se lahko zavijejo, imajo lahko na rokah tople volnene rokavice. Organist pa tega ne more. Zato je Riharju na starost revmatizem skrčil prste tako zelo, da je lahko rabil za orglanje samo še pet prstov na obeh rokah. Iskal je zdravja v Krapinskih toplicah, pa ni nič pomagalo. In vendar je Rihar z zgodovinskimi peterimi prsti še

štiri leta ostal stolni organist. In splošna sodba je bila: "Rihar s petimi prsti boljše in lepše igra na orgle kot vsak drugi z desetimi."

Rihar je imel posebno veselje in tudi zmožnosti za popraviljanje orgel in klavirjev. Prve orgle, ki jih je "vzel narazen", sobile polhograjske. Popravljal jih je prav izvrstno. Ko je hodil še kot študent orglat v domačo faro, sta z očetom naredila čisto nov klavir, ki je potem Riharju služil vse življenje. Gotovo je moral biti dober, najboljši, ker slabega inštrumenta bi Rihar ne imel v stanovanju. Kot stolni organist je mnogokrat popraviljal velikanske šenklaške orgle. Dvakrat jih je popolnoma predelal in uglasil: enkrat v družbi z Blažem Potočnikom, župnikom iz Št. Vida pri Ljubljani, drugič pa sam. S Potočnikom sta bila iskrena prijatelja. Nek sloveči orgelski mojster - moral je biti kak Nemec - je popraviljal orgle v ljubljanski stolnici, sredi dela pa je moral prenehati, ker je bil nujno poklican drugam. Med tem, ko je bil mojster odsoten, si opašeta Potočnik in Rihar predpasnike in hajdi na kor! V nekaj dneh je bilo delo končano in je hvalilo tri mojstre. Prvi mojster je bil sicer hud, ker sta mu druga dva vzela delo, a priznati je moral, da bi sam dela ne izvršil boljše kot omenjena gospoda. - Ko so leta 1840. zidali v Šenklažu cerkveno kupolo, je bilo treba preurediti tudi orgle. Rihar je delo na koru opravil sam. Delal je celo poletje od jutra do večera. Zadnji večer, predno so blagoslovili kupolo, je delal na koru do ene ponoči. Imel je samo pomočnika mizarja, ki mu je potrebno žagal in limal, delal pa je sam. Ko so bile orgle popravljene, so nebeško lepo pele. - Tudi orgle na Rožniku je je Rihar pomagal delati in prav tako v cerkvi sv. Petra v Ljubljani. - V Kranju je delal orgle znani Malahowski: sestavil jih je, uglasiti pa

jih ni mogel. Poklicali so Riharja in kmalu so nove orgle ubrano pele v mogočni mestni cerkvi. Ravno tako so klicali Riharja v Bohinj in še na mnogo drugih krajev, če ni mogel orgel nihče popraviti ali uglasiti. Rihar je posebno v počitnicah rad hodil po korih in popraviljal slabe orgle. Tedeschi je bil nekaj časa župnik na Prežganju. Rihar ga je razumljivo večkrat obiskal. Tedeschi ga ni silil pridigati, pač pa ga je poslal na kor k orglam. Prežganjske orgle so bile silno slabe. "Vsaka piščal najprej zasmrči, preden zapoje," je razlagal Tedeschi Riharju. Ta pa je orgle popravil tako, da se je vse čudilo. Ko so šli ljudje v nedeljo od maše, so možje obsuli župnika in rekli: "Slišijo, ta gospod orglež so pa orgle s seboj prinesli. Saj ni mogoče, da binašete tako pele." Ko je ljubljanski škof Wolf naročil pri neki dunajski tvrdki nove orgle za Gornji grad, se je izrazil: "Sprejel jih bom, če bodo Riharju všeč."

Rihar je bil obdarovan od Boga s čudovitim posluhom, kakršnega redko najdemo. To je pokazal že kot otrok, ko je v pograjski graščini uglasil klavir. Že kot študenta so ga klicali v Trst, če so hoteli imeti za kak koncert posebno fino uglašen klavir. Vabili so ga, naj se sploh preseli v Trst, kjer bi dobil ime nitno službo. Rihar je seveda odklonil, ker je bil preveč navezan na stolne orgle. Ko je bil v Ljubljani kongres, so priredili v ljubljanskem gledališču slavnostni koncert. Sodelovali so dunajski glasbeni umetniki. Uglasiti je bilo treba kar pet klavirjev in to v enem popoldnevu. Kdo bi mogel to delo pravilno izvršiti? Nihče drugi ne kot naš Rihar. Poklicali so ga in je delo v določenem času izvršil tako natančno, da so postali nanj pozorni vsi dunajski umetniki.

Rihar je sam pravil: "Kadar mašujem med šolsko mašo in sedi na koru kdo drugi za orglami, na-

tanko vem, v katerem tonu se orgla in poje. V duhu celo vidim vsako tipko, ki se je organist dotakne."

Natančen, bi rekli, absoluten posluš je Riharju pomagal tudi pri uglaševanju zvonov. Bil je v tem oziru desna roka, ali obojno uho zvonarju Samassi. Riharjeva sestra Jerica je pripovedovala, da je Samassa prihitel večkrat s piščalko v roki h Gregoriju ter se posvetoval z njim, kako naj uglaši te ali one zvonove. In ravno lepo zvonjenje je bilo največje veselje Riharjeve, kot je še vedno veselje vsakega Slovenca. Slovenec z zvonovi zraste. Rihar je bil silno vesel, kadar so se zvonovi popolnoma posrečili. Že od nekdaj je želel Rihar, da bi imela pogradska cerkev lepo, ubrano zvonjenje. Želja se mu je izpolnila, pa le deloma. Pograbski tedanji župnik Fada je naročil nove zvonove pri Samassi v Ljubljani. Slovesno pripeljejo zvonove v faro in jih še bolj slovesno obesijo v zvonik. Župniku in faranom so bili zvonovi silno všeč. Toda čez nekaj dni pride zvonove poslušat Rihar sam in jih popolnoma zvrže. Dva zvonova so so morali preliti. Samassi se je takrat Rihar, pravijo, zelo zameril. Pa tudi potem, ko sta bila dva zvonova prelita in zopet obešena, Riharju zvonjenje še ni ugajalo popolnoma. V Ljubljani je kupil nekaj pil in najel par delavcev in prišli so v Polhov Gradec. Ves teden so delavci pilili zvonove pod nadzorstvom in vodstvom Riharjevim. Včasih jih je preizkušal od daleč, včasih od blizu. In v Polhovem Gradcu so potem imeli res prekrasno uglašene zvonove. Prva svetovna vojna je lepe zvonove pobrala. Pa je vedno tako: Država, ki si s cerkvenimi zvonovi pomaga, vedno vojsko izgubi.

Rihar je bil vzgleden duhovnik. Veliko je predvsem molil. Najraje je molil v skritem kotu na koru. Kot poseben častilec Marijin je rad

prebiral sv. rožni venec. Marijo je posebno vneto častil. Kadar je govoril o njej ali pa zlagal pesmi njej na čast, je bil vselej odkrit. Preden je začel skladati cerkveno pesem, je prej vedno molil. Nevoljen je bil, če je videl, da pri skupni večerni molitvi kdo drema. "Kako," je dejal Rihar, "more kdo dremati, kadar moli, kadar se pogovarja z Bogom in Marijo?" Rihar je večkrat obiskal škofa Slomška. Gotovo, da sta se dva od Boga izvoljena pevca dobro poznala. Gotovo je, da ga je Slomšek vprašal za vsako stvar, ki jo je izdal z notami. Nihče drugi kot Rihar, je prirejal glasbene priloge za Slomškove Drobthinice. Rihar je večkrat omenjal, da mu je pri škofu Slomšku to najbolj dopadlo, da je družina tako lepo in spodbudno skupno opravljala vsakdanje molitve.

Rihar je zelo rad hodil na božja pota. Kolikokrat je bil na Dobrovi in na Šmarni gori, pa na Brezjah, kjer se je ob njegovem času božja pot tako mogočno razvijala. Ko je šel na božjo pot, je navadno vzel s seboj nekaj pevcev, da so peli po božjih potih Mariji v čast. Med potoma se je navadno ločil od družbe in je vzel v roke košček papirja in svinčnik ter osamljeno in zamišljeno korakal proti Marijini cerkvi. Preden so dospeli do cerkve, je njegov pobožen duh že vstvaril pesem, ki jo je kot duhteč šopek položil Mariji na oltar. Rihar je gojil toplo željo v svojem srcu, da bi lahko enkrat šel na božjo pot v Marijino Celje. Za to njegovo željo je izvedel tudi škof Wolf in mu je ponudil denar za potne stroške. S seboj je vzel Rihar svojo sestro Jerico in z velikim veseljem je vedno pozneje pripovedoval spomine na Marijino Celje.

Rihar je bil tudi neutrudljiv spovednik. S kora je držala njegova pot v spovednico in iz spovednice na kor. Pripovedujejo, da je ljudstvo organistovo spovednico v ljubljanski stolnici kar oblegalo. Ko je bil Te-

deschi za kaplana v Riharjevem rojstnem kraju v Polhovem Gradcu, je prišel Riharjev oče Boštjan večkrat k Tedecshiju ter mu je rekel: "Gospod kaplan, mojega Groga bodo v Ljubljani končali. Z orgljanjem in petjem ima toliko opraviiti in potem pa še noč in dan spoveduje." Rihar je bil tudi spovednik škofa Wolfa.

Rihar je bil poseben prijatelj bolnikov in jim je storil veliko dobrega. Včasih je ostal pri nevarno bolnem kar celo noč. Če je bil kam povabljen, pa so ga klicali k bolniku, je takoj vstal, pustil vse in šel k bolniku. Posebno radi so ga klicali siromašni bolniki, ker Rihar navadno ni prišel nikdar prazen. Celo prosil je večkrat svoje prijatelje za revne bolnike. Tudi reveži in berači so Riharja dobro poznali. Samo če je Rihar imel, je vsakega obdaroval. Če ni imel drobiža, je dal beraču petak. Na dan sv. Gregorija, na Riharjev god, je bila veža polna beračev, prišli so mu voščit, še bolj pa so pričakovali in bili prepričani, da jih bo bogato obdaril. Kadar so zvedeli, da je Rihar dobil kaj denarja, so ga berači čakali kar pred zakristijo, da bi jim ne ušel. Tako so ga včasih obrali, da je prišel kar "suh" domov in sestra ni imela toliko, da bi šla na trg in kupila potrebno za kuhinjo.

Rihar je bil zelo gostoljuben. Njegova hiša se je po pravici imenovala "duhovska hiša". Ljubljanskih duhovnikov je imel vedno dosti na hrani. Duhovniki, ki so prišli v mesto po opravkih, so se navadno zglasili pri Riharju, ker so vedeli, da bodo tam dobili polno svojih sbratov. Afriški misijonarji: Knoblehar, Lap in drugi so bili nekajkrat pri njem na obedu in ko so odhajali nazaj v vročo Afriko, jim je skomponiral pesem 'Misijonarjem v slovo', ki so jo zapeli Riharjevi pevci pri odhodu.

Riharjevi prijatelji so bili: Traven, Tedeschi, Zorn, Velkavrh in

Zupan. Zelo ljubi so mu bili tudi: Jeran, Volčič in Praprotnik. Zadnji predvsem zato, ker so zlagali besedilo za njegove skladbe. Njegov posebni prijatelj pa je bil Blaž Potočnik, ki je bil v mladih letih stolni kaplan, pozneje pa župnik v Št. Vidu pri Ljubljani. Pravijo, da je bil Blaž več pri Riharju kot pa doma na stanovanju. Splošno so takrat govorili po Ljubljani, da je sama previdnost božja ta dva gospoda nastavila v stolnico. Blaž je delal pesmice, Groga pa napeve. Eden brez drugega kar nista mogla zdržati. Blaž je bil navadno manj priden in Rihar se je moral včasih zelo truditi, da je spravil Blaža na "Pegaza", da je napravil kako pesnico. Pa tudi nekatere napeve je naredil Potočnik. Rihar jih je opilil ter jih sprejel v svoje zbirke. Med temi Potočnikovimi napevi so najbolj znani: "O Jezus, sladki moj spomin", "Veš, o Marija moje veselje", "O kam, Gospod, gre tvoja pot?", "Cvetlice ve, ki noč in dan cvetete". Te so najbolj znane in res pevne. Ko je Rihar umrl, je bilo Blažu tako hudo, da ni mogel blizu.

Rihar je bil velike postave in čisto preprost človek. S hvalo se mu ni nihče prikupil. Med delom in molitvijo so mu tekli dnevi.

Bolehal je Rihar kakih pet let. Resno je obolel na jetrih že leta 1858., pa za življenje še ni bilo nevarnosti. Leta 1862. ga je prosil župnik iz Dobovca pod Kumom, naj pride poskusit njegove farne zvonove. Vesel se je podal na pot, toda s tega potovanja je prinesel domov bolezen, ki ga je položila na smrtno posteljo. V postnem času leta 1863. je postajal čedalje slabši, toda še za veliko noč je vodil petje in orglal v stolnici. Po praznikih pa ni mogel več vstati. Bolezen je bila huda, a bolnik je trpel zelo potrpežljivo. Med boleznijo mu je streigel brat Anton. Temu je nekajkrat povedal: "Ljubi brat, kaj bi meni zdajle po-

magali tisočaki, ki bi si jih bil pridobil? Le dobra dela bom nesel s seboj v večnost. "Nekaj ur pred smrtjo je rekel: "Nisem še dosti delal. Če mi ljubi Bog da zdravje, bom še delal v čast Marijino." Pa Bog je klical služabnika Marijinega po plačilo. V petek dne 24. julija mu je postajalo vedno huje in proti šesti uri zvečer je mirno za vedno zaspal. Smrtnega boja ni nihče pri njem zapazil. Ugasnil je kot svetilnica, ki ji zmanjka olja. Svete zakramente mu je že par dni prej podelil šentjakovski župnik Kostl, pri njegovi smrti pa je bil navzoč misijonar Hajdrih. Kot blisk hitro je šla žalostna novica po mestu in po deželi: "Riharja ni več. Marijin pevec je mrtev." Marsikateremu je zaigrala solza v očeh.

Pogreb je bil v nedeljo zvečer ob šesti uri. Predno so dali njegovo truplo v rakev, so njegovi prijatelji poklicali fotografa, da ga je slikal. Živega namreč niso mogli nikoli pripraviti do tega. Mrliča so dvignili in ga posadili na sedež h klavirju. V levo roko so mu dali zvezek njegovih pesmi, v drugo pa intonirko, to je: uglaševalne vilice. Tako so ga slikali. Bog ve, če je še kje kaka njegova slika. - Potem so mrliča zopet položili v rakev. Nosili so ga gimnazijski dijaki. Na pokopališče ga je spremljala velika množica. Bili so navzoči premnogi cerkveni in svetni dostojanstveniki. Bogoslovci so peli same Riharjeve pesmi. Znani pesnik Praprotnik pa mu je za slovo zložil sledečo pesnitev:

Temni oblaki nebo so prekrili,
sape večerne drevesa vijo,
glasi z zvonikov bučijo nam mili,
častno mrliča pogrebci neso.

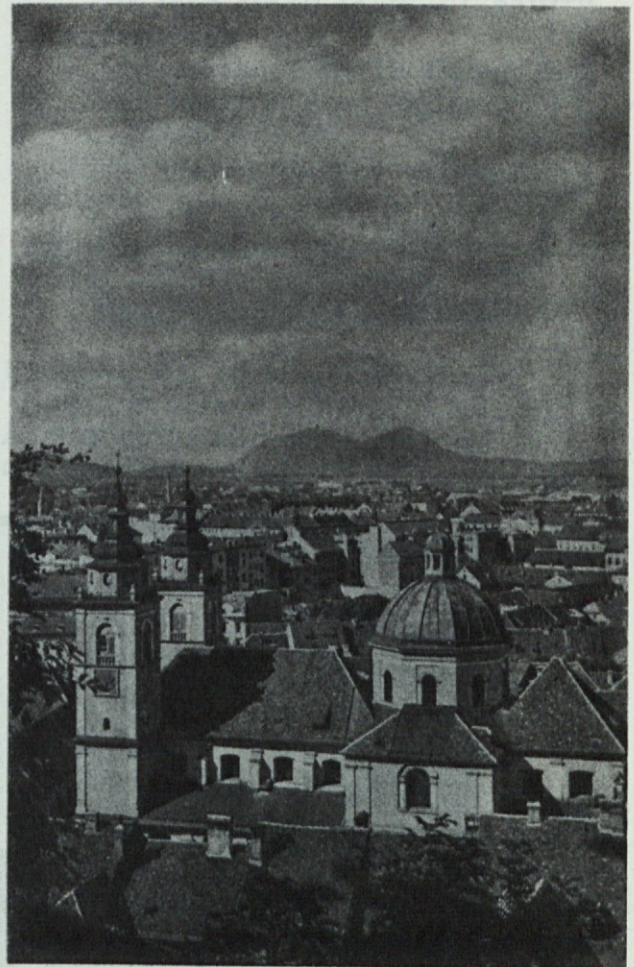
Tebe tak tudi, oj mojster preslavni,
kladvo mrtvaško zabilo je v les.
Tvoji zdaj prsti, prej čuda
stvarjavni,

so zakovani v nemilo nam vez.

Kaj je zakladov za tabo ostalo:
mnogo si zlatih nam strunic navil.
Cerkev, domovje olepšal si zalo,
rajskih si dokaj čutil nam rodil.

Sladko počivaj zdaj v tihi gomili,
naše solze jo obilno rose.
Slavni spominek napevi vsadili
tebi so - krasno bo tvoje ime.

Eno leto pozneje in sicer dne

LJUBLJANA Pogled preko stolnice na Šmarno goro

*Ljubljanska stolnica, kjer je Gregor Rihar 44 let opravljal službo organista in pevo-
vodje.*

3. novembra 1864. so Riharju odkrili nagrobni spomenik s sledečim napisom:

G R E G O R R I H A R

mašnik, zakristan in organist v ljubljanski stolni cerkvi, prvi slovenski pevskladnik. Rojen v Polhovem Gradcu 1. III. 1796. Mašnik posvečen 29. VIII. 1829. Umrli v Ljubljani 24. VII. 1863.

Vikšal z glasi Božjo čast si,
pel Marijo,
si proslavil sebe, narod svoj.
Pevskladi tvoji v daljni svet
slavijo,
nevgasljev spomin ostane Tvoj.

Postavili spoštovalci.

Nekaj let pozneje so prenesli Riharjeve ostanke k zidu pokopališča, kjer so naslonili spomenik na zid. Kako so naredili z Riharjevim

grobom in spomenikom, ko so pokopališče sv. Krištofa opustili, mi ni znano. Slavni skladatelj Anton Hajdrih je izrekel sodbo: "Ko bi bil Rihar obiskoval vsaj dve leti kako višjo muzikalno šolo, bi bil dosegel največje evropske glasbene velika-ne ali pa bi jih celo prekosil."

S svojimi slavnimi deli in zaslugami si je Rihar pridobil med Slovenci neumrljiv spomin. Njegovi krasni napevi žive in bodo živeli. O njem velja go besede Levičnikove:

"Dokler bode se slovensko pelo,
ime Tvoje, slavni Rihar, bo
slovelo."

OPOMBA: Za sestavo življenjepisa sem uporabljal predvsem Lampetove 'Drobtinice' leta 1888. in Jos. Levičnikov spis v Mohorjevem koledarju za leto 1864.

P. ODILO, o.f.m.

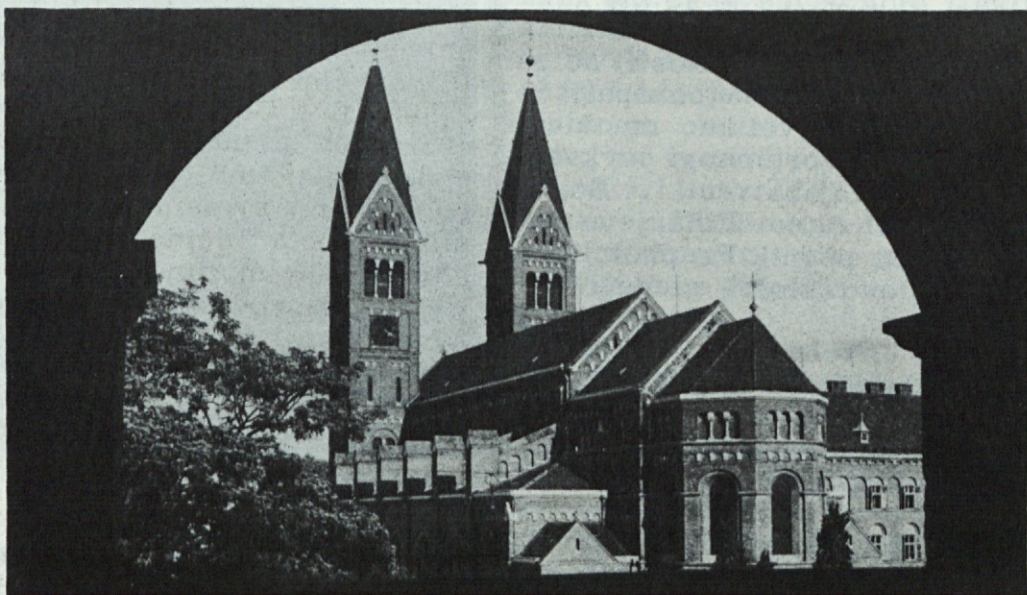

foto Hume 755

Maribor - Frančiškanska cerkev

ZASTOR PADA

Zdi se mi, da stojim na bregu brezbrežnega morja. Toda ne, onkraj je breg, je zemlja, je celina. Zdi se mi, da sem na koncu enega dejanja življenjske drame. Zastor pada in novo dejanje se bo pričelo. Tam onkraj je dežela, ki je ne poznam, je dežela, o kateri se mi le sanja. Le zdi se mi, kako je tam. Dozdeva se mi, a realnosti ne poznam, ne poznam dejanskega vrveža, ne poznam ničesar. Vse zivi le v moji domišljiji: neizmerne razdalje, velikanska mesta in visoke hiše. Življenje onkraj je zame le utvara, le lastna domišljija.

Morda bodo tisoči v naših dneh hodili po isti poti in se jim po ta pot vtisnila globoko v spomin. Mislim, da nihče ne bo šel na pot brez bolečine v srcu, pa tudi brez veselja ne.

Namenil sem se, da napišem vsaj skromne vrstice o tej poti preko oceana, ker bodo najbrž le redki med nami to storili. Če pa bo kdo v tem skromnem opisu našel tudi opis svoje poti, največ, da ni bil edini, ki je občutil isto, ko se mu je odpiral nov svet.

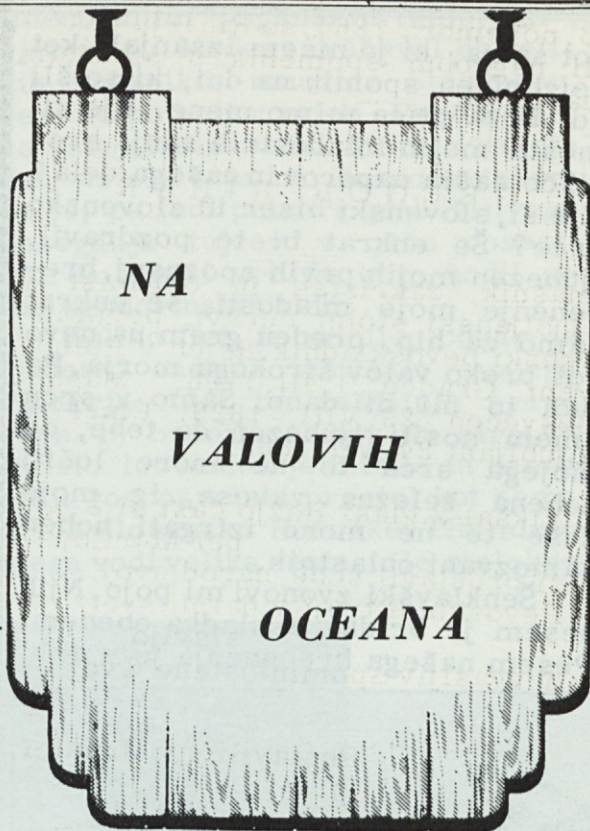

ZBOGOM DOMOVINA

*Dozdaj nisem vedel, kako sem tvoj sin,
kako te ljubim globoko.*

*Domovina, daj mi roko,
ne beži, ostani pri meni,
tesno, tesno me okleni...*

Oton Župančič

SE ENKRAT mi vstaja v mislih vsa domovina. Hotel bi še enkrat poromati na Brezje, Višarje, na Ptujsko goro, na Sveto goro, na Zaplaz in h Gospe Sveti. Hotel bi še enkrat na lastne oči videti naš "raj pod Triglavom". Žal ga gledam le po slikah v svojem albumu, a resnična lepota večine naše zemlje je odmaknjena mojim očem.

Daleč proč si, Ljubljana, bela Ljubljana, mesto mojih sanj in najlepših spominov. Kako naj te poljubim v slovo, kako naj te ob slovesu v širni svet dovolj lepo pozdravim? Še vidim v neizbrisnih spominih tvoje obrise: sivi stari Grad nad teboj in zvonike Šenklavža, Šempe-tra, Sv. Jakoba, Sv. Jožefa in Marijinega Oznanjenja. Pred menoj vstajaš, Ljubljana, v puščavi tujine kot fata morgana, pred menoj vstajaš

kot sanja, ki je nisem izsanjal, kot neizbrisen spomin na dni, ki so šli kot brza ptica mimo mene. Kje si, mesto mojih mladostnih sanj, središče naših naporov in našega dela? Kje si, slovenski biser in slovensko srce? Še enkrat bi te pozdravil, ljubezen mojih prvih spoznanj, hrepenenje moje mladosti, še enkrat samo za hip, preden grem na novo pot preko valov širokega morja. Pa tudi to mi ni dano. Samo v srcu smem nositi ljubezen do tebe, od mojega srca te ne more ločiti nobena železna zavesa, iz moje duše te ne more iztrgati noben samozvani oblastnik.

Šenklaški zvonovi mi pojo. Njih pesem je bridka in sladka obenem. Pesem našega hrepenenja je v njih,

Foto Kunc

v njih je del domovine in nas samih, del tistega, česar ne moremo vzeti s seboj preko valov oceana, del tistega, kar je v nas najbolj bistvenega.

Morda sem nekoč to pesem zvonov premalo cenil. Toda v življenju je tako, da tisto, kar vsak dan vidiš in slišiš, ne ceniš, šele ko tisto izgubiš, veš kaj ti je pomenilo. Zdi se mi, da bi moral prositi odpuščanja toliko stvari, ki jih cenim danes bolj, kot sem jih cenil nekoč.

Prav zdaj se razliva pesem šenklaških zvonov preko ljubljanskih streh. Prav tako, kot nekoč, ko sem stal ob domačem oknu. Kdo je nocoj pozdravil tvojo pesem? Lepa deklica z valovečimi srebrnimi lasmi ali fant ob oknu s svojim hrepenenjem? Kdo je prisluhnil tvoji pesmi in čutil ob njej izraz našega hrepenenja?

Zdelo se mi je, kot da mi je čarovnik v čarobnem zrcalu za hip pokazal Ljubljano. Pa jo je zopet umaknil in mi v bežni naglici začel kazati čarobne slike. Vrstili so se prizori naših planin in naših dolin, prizori z naših polj in razbitih kraških skal s svojimi tihimi bori. S pesmijo Srečka Kosovela sem se v nemi grozi poslavljal od tihih kraških borov in že me je zajel nov čarobni pogled v čarnem zrcalu. Pred menoj se je odprl pogled na morje, kot da bi še nekrat gledal z Opčin na Trst. Mirno je valovilo morje, bela jadra so vihrala v vetru, bela jadra v zadnji pozdrav popotniku, romarju in mornarju. Bela jadra so me pozdravljala v slovo, nevidne roke so jih gibale in žarko sonce se je odražalo na morski gladini. Nebeški prizor, ki bi ga hotel še enkrat pogledati, toda skrivnostni čarovnik me je že postavil k Sv. Justu, odkoder sem še enkrat lahko pogledal na Trst. Z zaupanjem, da ne gre v zaton, marveč v življenje naš rod ob Jadranu, sem se poslovil od slovenskega okna

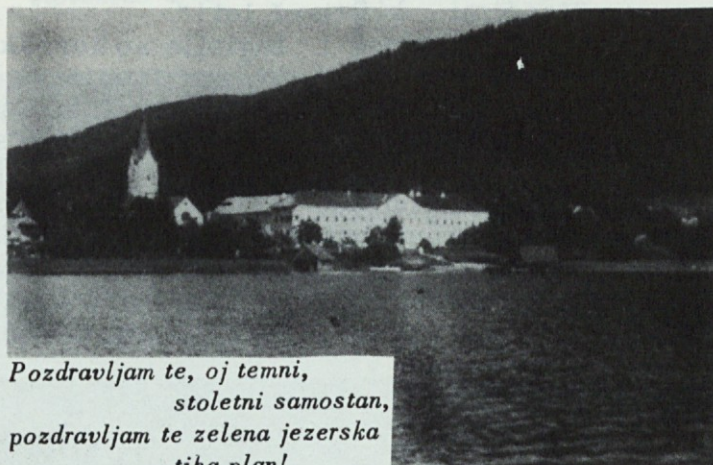
v svet. Bela jadra so mi še enkrat zamahnila v slovo in že so se trde kraške skale spremenile v visoke koroške gore.

Zbogom domovina! Stojim na Osojski planini in sončni žarki se odražajo na jezerski gladini pod menoj. Težko je slovo od slovenske zemlje, dvakrat težko, ako jo moreš ob slovesu videti le majhen del.

V čolnu sem zaveslal do Osoj.

"Pozdravljam te, oj temni,
stoletni samostan,
pozdravljam te, zelena je-
zerska tiha plan!"

sem z Aškercem pozdravil Osoje, ta prelepi, a danes ne več tako skriti biser koroške zemlje.

*Pozdravljam te, oj temni,
stoletni samostan,
pozdravljam te zelena jezerska
tiha plan!*

Lahno so valovili valovi Osojskega jezera. Zajel me je lahen sen in zazdelo se mi je, da sem sam sredi razburkanega morja. Bilo je občutje moje lastne nemoči v viharju strašnega časa naših dni na oceanu življenja.

Zadnjič si me pozdravila z višine, cerkev gosposvetska! Kot ovčice so se zgrnile pod teboj bele hišice. Na polju še stoji vojvedski prestol--siva priča svobodne davnine.

Stopil sem v gosposvetsko cerkev in pomolil na grobu sv. Modesta. Pred menoj so vstajali prizori pokristjanja. Pred tako

imenovanim "poganskim templjem", kjer je sv. Modest krščeval ob velikih praznikih množice Slovencev, sem se potopil v misli. Pred menoj so vstajali slovenski vitezi iz davnih dni, ustoličenja na Gosposvetskem polju, pa tudi prizori grabežljivega poseganja tujcev v našo posest. Morda nikoli več ne bom hodil po teh zgodovinskih tleh...

Koliko let je minilo, odkar je ljudstvo zadnjič vprašalo svojega vladarja: "Ali bo zaščitnik prave vere in branilec vdov in sirot?" Petsto let in čez je minilo in danes stoji gosposvetski prestol kot nema priča slovenske Koroške. Tik mimo njega vodi velika cesta, a le malokdo

od tujcev se ustavi ob njem in ve, da je slovensko ljudstvo tu ustoličevalo svojega vladarja, saj stoji danes okoli vojvodskega prestola zarjavela ograja s tuje zvonečim napisom: "Kaerntner Herzogsstuhl." Toda še stoji ta nema priča davnine, ko je slovensko ljudstvo dajalo vladarju oblast, še stoji ta priča in vzpodbujate tiste, ki so na smrt obsojeni, a umreti nočejo. Da, rod Májarjev, Einspielerjev, Drabosnjakov, Janežičev umrl ne bo in umreti ne more!

Vlak je odrinil s postaje. Beli čeha, ko smo te ljubili kot tvoji robci so zamahnili v slovo--novim najboljši otroci? Ali si nas zavrгла, Amerikancem. Marsikatero oko se kot da ne bi bili več tvoji rodni je zasolžilo, marsikdo bi šel rad z otroci? nami v novo življenje onkraj morja. Ne, nisi nas pozabila, le molčiš, Hudo je prijatelju, ko ne more s ker imaš zavezana usta. Molčiš, teboj, morda ga bo pot zanesla v teptana, razbičana in okrvavljena, Avstralijo ali Brazilijo, morda se molčiš izdana v trpljenju. mu bo posrečilo priti za teboj. Naj- Kako globoke in resnične so bile huje je, ako stoje ob odhajajočem tvoje besede, Ivan z Vrhničke! Nihče vlaku starši ali sorodniki, ki jih mimo tebe ni bolje poznal našega nikoli več videl ne boš. Mala lisa na naroda, nihče ne bi bil mogel povedati lepše in resničneje: "Tisoč let X-ray sliki je morda kriva velikih razočaranj, velike žalosti in težkega krvaviš, izkrvavel nisi, narod moj! slovesa..." Narod mehkužnej bi dušo izdihnil, še bilj bi mu ne peli, še sveč bi mu ne žgali. Ti pa, v trpljenju izkušen, samo skomigneš z rameni in praviš: Nikarte! Ta burka je stara že tisoč let!"

Človek bi se razjokal kot Cankarjev Kurent ob našem odhodu. Kako živo se ob teh prizorih spominjam na Kurenta pri Cankarju, ki stoji in gleda za tisočimi, ki odhajajo, odhajajo... Pa tudi srce vriska od veselja, saj naš odhod je tudi odrešenje, začetek nečesa novega, boljšega tam daleč, daleč za vodami.

Tako blizu si še, domovina, in vendar si tako tuja in nedosegljiva, bolj daleč si, kot daljna Amerika. Ali nimaš za nas tople besede v slovo? Ali si nam postala trda ma-

Vlak drdra preko Nemčije. Čud-

Staro škofovsko mesto Salzburg nas je pozdravilo.

*Bela Ljubljana, slovenski biser in
slovensko srce.*

Foto Kunc

Ljubljana

*Cerkev pri Gospe Sveti. Na tem mestu
je stala prva cerkev na slovenskem
ozemlju v dobi Pokristjanjenja.*

no neprijetno te pozdravijo razbita mesta--razvaline nekdanje slave in nekdanjega življenja. To je bila nekdanja Hitlerjeva Velika Nemčija, ki jo je pokopal napuh in pohlep po tuji zemlji. Po cestah teh sedaj razrušenih mest je pred skopimi petimi leti še odmevala pesem Hitlerjevih hord.

Osvojiti so si hoteli ves svet in namesto tega je svet osvojil njih. Kje je sedaj tista vzvišena "nordijska rasa", ki ji ni nikče enako vreden? Ali ni tako, kot da bi se "Deutschland ueber alles" spremenilo v "alles ueber Deutschland"? "Napuh hodi pred padcem", je pisano v svetem pismu.

PESEM ATLANTIKA

Razlij se ko morje
v brezbrežno obzorje,
dom moj!
Kamor stopi mi noga -
na tvojih sem tleh,
kamor nese me jadro -
na tvojih valeh,
kamor hoče srce -
pri svojih ljudeh.

Oton Župančič

PRAV NA Silvestrov večer 1938. sem bral Vidmarjev esej "Med Evropo in Ameriko". Knjiga je napravila globok vtis name, čeprav sem bil še gimnazijec. Ko moram sam stopiti preko tega mosta, prekoračiti zapreko, ki jo tvori Atlantik, se mi zopet porajajo misli te knjige, pomnožene z lastnimi mislimi in spoznanji.

Valovi pojo melodije daljav, voda, skrbi
in želja.

Ko stojim pred zasidrano ladjo "General Hersey" v Bremerhavenu se mi zdi, kot da stojim pred to zapreko divjih vodnih mas, ki se ob plimi zaganjajo ob oba bregova. Tisoč let je človeštvo stalo na bregovih oceana in gledalo valove. Kaj je za valovi? Konec sveta ali pravljični Atlas, ki drži svet na svojih rameh? Vsa preseljevanja narodov so se ustavila ob zidu atlanstkih valov. Ponosni Rimec je prišel preko Rokavskega preлива, a svet onkraj Atlantika mu ni bil poznan. Zdi se mi, kot b moral dati prav Vidmarju, da je izseljevanje v Ameriko samo nadaljevanje preseljevanja narodov ob začetku srednjega veka. Sicer pa, kdaj se namirni človeški duh ustavi, kje so meje za človekovo ekspanzijo? Tisoč let je stal evropski človek ob Atlantiku, nato se je opogumil in zajadral preko valov - in našel onkraj novo domovino za milijone in milijone...

Sirena tuli in še zadnjič smem pogledati evropsko celino. "General Hersey" pluje z menoj novemu svetu naproti...

Še kratek pogled na angleške skale pri Doverju in nato smo na Atlantiku, ki je začel peti svojo divjo pesem.

Nad potopljeno pravljično Atlantido valove valovi in pojo svojo neizpeto pesem sile in moči, ki sega iz davnine v naš čas, neizpeto pesem, ki so jo čuli drzni normanski mornarji, pesem, ki so jo čuli Kolumbovi, Vespuccijevi, Cartierjevi in Cabotovi spremljevalci, pesem, ki so jo kot pogrebno pesem žalostinko zaslišali potniki Titanica.

Ta pesem se sliši zdaj kot sladka pesem Odisejevih Siren, zdaj zdaj kot grozeči grom Zevsovih strel. Odmev te pesmi valov posluša vsak dan ribič v Normandiji in Islandiji, prav tako kot njegov sodrug ob obalah Nove Anglije, Nove Škotske, Novega Brunswicka in Novega

Foundlanda. To pesem atlantskih valov mora slišati tudi človek, ki gre v novo življenje. Ta pesem udarja kot gong, ki naznanja pričetek novega dejanja njegovega življenja, ta pesem je uvertura njegove nove življenjske poti in je simfonija novega življenja.

Ta simfonija novega življenja izraža zdaj zdaj plaho boječnost pred neznano bodočnostjo in tujino, zdaj zdaj samozavest, da je prekinil s preteklostjo in našel pot v novo življenje. V tem spevu valov se mu zdi, da je utonil spev domačih zvonov, spev trat, polja in gozdov, spev otrok na paši, pesem domovine in otroštva, pesem dni, ki se nikoli več ne povrnejo...

Pred menoj so čuli to pesem milijoni in milijoni preganjanih in trpečih. Morda je za njih imela ta pesem drugačen prizvok, morda so oni slišali v tej pesmi drugačne melodije, a vsekakor je tudi njim pesem valov preglasila pesem domovine in pesem doma. Le v srcih nosimo vsi domovino s seboj. V tem smo si enaki z irskimi katoličani, ki so bežali pred preganjanjem Angležev in pred lakoto, v tem smo si enaki z vsemi onimi milijoni, ki so si šli iskat lepšo bodočnost v tujino, ker jim domovina ni dajala dovolj kruha. Milijoni in milijoni so prekoračili ocean in ustvarjali v trudu in znoju nov svet, ki je otrok Evrope, a je ustvaril nekaj svojškega, za kar ne moremo najti boljše besede, kot je "ameriško". "Amerika", je bilo ob zatonu preteklega in ob zori našega stoletja geslo množic, ki so si zahotele boljšega življenja. Različni so bili razlogi ljudi, ki so šli preko, a eno so imeli vsi pred očmi, da hočejo ustvarjati novo brez okov zastarelosti v okoreli Evropi. Bili so ljudje, ki niso našli kruha v Evropi, bili so ljudje, ki so iskali svobodo za svoje politično ali versko prepričanje, bili so ljudje, ki so iskali pustolovščine ali ki so hoteli

hitro obogateti. In to pot za njimi gremo sedaj tudi mi, to pot za milijoni in milijoni v deželo, kjer ob zlatih vratih žena s plamenico v dvignjeni roki kliče k soncu svobode vse preganjane in trpeče.

Prisluhnil sem pesmi valov in zdi se mi, kot da valovi pojo zdaj zdaj "Domov, domov...", zdaj zdaj "Nikoli več domov..." Na misel mi je prišla slika avstrijske polarne ekspedicije v sedemdesetih letih preteklega stoletja, kjer so bili mornarji na zamrznjenem Severnem Ledenem morju. Slikar je dal sliki naslov: "Nie zurueck!" Nikdar več nazaj! Zdi se mi, kot da ladijski vijak poje to pesem, pesem je trpka in grenka, a zopet se ta pesem zamenja z veselo pesmijo: "Kako lepo bo, ko bomo potovali domov..." Vse te melodije pojejo valovi: melodije daljav, voda, skrbi in želja.

Pred menoj se odpirajo slike Dantejeve "Božanske komedije". Premišljudem, ali me bo lepa Beatrice popeljala v nebesa, ali bom

Gospodovski prestol: siva priča svobodne davnine.

Leseno mesto: begunsko taborišče v Špitallu ob Dravi.

prišel v deveti krog pekla ali pa v trpljenje vic. Po sliki mornarjev na Severnem Ledenem morju in njihovem groznem spoznanju "Nie zurueck!", se prikaže strahotna mavrica preko nebesnega obloka oceana z napisom na vhodu Dantejevega pekla: "Lasciate ogni speranza, voi, qu'entrate" - O vi, ki vstopate, vsak up pustite! Pa tudi ta predstava mojih razbolelih čutov ne traja dolgo. Zdi se mi, kot da je čarovnik s čarobno palico spremenil lepo Beatrice v ženo s plamenico v dvignjeni roki in da ta žena kliče s prijaznim glasom:

"Send these, the homeless, tempest tossed to me!
I lift my lamp beside the golden door."

Sedim na krovu in ladja pluje zahajajočemu soncu naproti. Na obzorju ugaša sonce in se potaplja v širno morje. Zdi se mi, kot da ugaša tudi sonce moje mladosti. Veliko gre v srcu z menoj, mnogo pa bo ostalo le v spominu. Lepa kot pravljica mi bo ostala neživeta mladost, lepa kot pravljica, ki se bo pričejala, kot se tako prisrčno pričenjajo pravljice v vseh jezikih: "Il etait une fois... Once upon a time... Nekoč je bilo..." Da, nekoč je bilo, a zdaj ne smem misliti na to, kar je bilo in kar bi bilo, ampak na to, kar bo.

Dandanes tako radi govorimo mladi, kako je nekaj bilo in zdi se, da živimo v preteklosti, ko prav za prav preteklosti nismo imeli. Naravno je, da govori mlad človek o bodočnosti, v zrelih letih o sedanjosti in na starost o preteklosti. Dogodki so krivi, da govorimo tudi mladi o preteklosti, ker smo oropani

Baraka na dvorišču Leherne Kaserne v Salzburgu, kjer je stanovala večina slovenskih novih Amerikancev v času bivanja v Salzburgu.

za sedanjost in ker je naša bodočnost zavita v temo, iz katere se še ni porodil svetli žarek zore novega dne. Zato iščemo v preteklosti, ki jo prav za prav nimamo, smisel življenja. In vendar moramo preko naše nikdar živete preteklosti v bodočnost, pa čeprav se nam zdi še tako temna in nejasna.

Ladja pluje nevzdržno proti zahodu. Zdaj zdaj jo zaziblje močnejši val, zdaj zdaj jo dviguje, zdaj zdaj zopet pada, da se ti zdi, da se bo pogreznila v to divjo maso razburkanih valov.

Kakor v filmu trenutka stopa pred mano neznano hrepenenje. Iz teme nad oceanom se začenjajo porajati slike moje domišljije. Menda se je na nebu utrnila zvezda, a jaz gledam, gledam...

Iz teme se razločijo postave... Kakor da pišejo skrivnostna pisma s skrivnostnimi črkami. Ne, saj jih berem. Ali se ne berejo črke kot v Metodovi pridige o izvirnem grehu? Ali ne stojita tam sveta brata v Benetkah in razlagata o trojezični hereziji? Ali ne piše tam menih: "Če bi naš ded ne bil grešil..." Iz teme se razloči Primož iz Rašice in pravi: "Tiskal sem pa le jaz prvi..." "Hotel si učiti krivò vero, pa je Bog vse v dobro obrnil," mu odgovori Slomšek. Iz teme se razloči Valentin od kamenite mize in napiva zdravljico Iliriji: "Ilirija perstan Evropi naj bo..." Tedaj se iz teme prikaže Ribčev France in pravi: "Preblečen menišič, pa si tudi ti

obračal plašč po vetru, saj si zapel tudi o Iliriji osvobojeni." "Kolaboracionist!" pripomni rokovnjač Grega z dolgo brado in divje zročimi očmi. "Tiho!" mu odgovarja Emil Leon, "kaj ti veš o politiki!" Tedaj so kot postave iz sanj vstajali, dolga vrsta jih je bila in sem jih gledal in poslušal: Simon iz Praš in Simon iz Vrznega, Janez z Bohinja, Emil Leon in Josip z Muljave. Njim na čelu je bil Ribčev France, ki me je pomilovalno gledal in dejal: "Srečen je le ta, kdor z Bogomilo - up sreče onstran groba v prsih hrani." Nato so se pokazali drugi, dolge so bile njih vrste, Aleksandrov je mrmral o murenčkih in škrjančkih in sitnih klasih. Ivan z Vrhniške pa je pripovedoval o fantu, ki je videl rožo čudotvorno in o hrepenenju Lepe Vide. Na koncu sem videl pesnika plapolajočega v ognju groze naših dni. Ali je bila tako svetla utrinjajoča se zvezda na nebu, ali zublji ognja, v katerem je zgorel?

Nič ni bilo. Le valovi enakomerno udarjajo ob ladjo in pojo svojo neizpeto pesem, ki jo moram tudi jaz, romar preko oceana, poslušati...

V temi zgodnjega jutra sem zagledal prve luči: Amerika. Obšlo me je neznano hrepenenje, ko je ladja plula vedno bliže novemu svetu in so se v daljavi videle luči na Long Islandu.

Novo dejanje mojega življenja se pričinja. Zastor se dviga...

ŽENA S PLAMENICE

Statue of Liberty, New York City

*Give me your tired, your poor,
Your huddled masses yearning to
breathe free,
The wretched refuse of your teeming
shore,
Send these, the homeless, tempest
tossed, to me:
I lift my lamp beside the golden
door.*

*Napis na Kipu svo-
bode v New Yorku.*

PRAVIJO, DA IMA Amerika dvoje vrat: New York je golden door, skozi katerega so prihajali milijoni novih Amerikancev ustvarjat novi svet, San Francisco ima svoj zaliv Golden Gate, "zlata vrata", ki odpirajo pot Amerike v "morje odločitve", kot je Pacifik nazval svetovni popotnik Colin Ross.

Ob vhodu v pristanišče stoji kot v pozdrav popotnikom žena s plamenico v dvignjeni roki, kot bi hotela

prinesti vsemu svetu luč prave svobode. Le kdaj jo bo prinesla vsem, ki po njej tako željno hrepenijo?

Kako majhen sem v vrvežu pete avenije ali Times Square-a! Res moram priznati z Župančičem: "Sredi vrveče množice čutiš najbolj kak si sam." Kako majhen je posameznik v tem kolektivu življenja!

Utihnila je pesem Atlantika, divja pesem valov se je umirila. Valovi, ki udarjajo ob plitvo peščeno obalo kopališč na Coney Islandu, Brighton Beachu in Rockawayu so krotki.

Pesem Atlantika je zamenjala nova pesem: pesem vele mesta, pesem veličine in pesem novega življenja. Akorde tej pesmi, dajejo žvižgi podzemskih lokomotiv in ropto avtomobilov, akorde tej pesmi ustvarja vrvež človeških mas v tem mravljišču in središču sveta. Odmev te pesmi se čuje ob najvišjih zgradbah sveta. Odmev te pesmi poslušajo Prometej v Rockefeller Center, poslušajo jo Atlas, ki drži svet nasproti katedrale na peti aveniji. Odmakneš se tej pesmi, ako greš molit v katedralo sv. Patricka. Tam se lahko zahvališ za vse dobre, ki ti jih je Bog dal, da si prišel preko širokega morja in si postavljaš temelje novega življenja.

Brooklyn Bridge and Lower Manhattan Skyline, New York City

*Pogled na nebotičnike v dolnjem
Manhattanu.*

Pesem Amerike je pesem dela. Morda to delo ni tisto, o katerem si sanjal nekoč. Ni tisto, s čimer si mislil graditi človeško družbo in njeno kulturo. Skromno se moraš umakniti in dati mesto drugim, ki so za to bolj poklicani. Prosi le Boga, da bo priklical ljudi, ki bodo imeli več prilike dovršiti tisto, česar si se mislil lotiti ti. Morda bodo oni bolj poklicani in boljše orodje v božjih rokah, bolj ponižni in požrtvovalni.

Na nebu sijajo iste zvezde, isto sonce greje, kot nekoč onkraj oceana. Človeško življenje, hrepenenje in umiranje je tudi tu isto. Na dnu svoje duše je vsakdo človek, kjer koli je na svetu. Z vsakim poštenim človekom se človek lahko sporazume.

Kakor pošastni krti si je podzemsko železnica napravila svoje predore pod zemljo in morje in kadar pride na most, vidim v daljavi ob večerih prižgano lučko v roki

žene, ki neutrudno dviguje svojo plamenico.

V sebi čutim novo pesem, pesem svobode in novega življenja, pesem upanja in neznanega hrepenenja. Izginile so nejasne mladostne sanje, začela se je življenjska resničnost, resničnost, ki sem si jo včasih drugače predstavljal. A tudi ta moja nova pesem je pesem, ki jo moram izpeti, pesem, ki bo odmevala od žene s plamenico do St. Patricka, od vrhov nebotičnikov do morja...

Ta pesem je pesem življenja, ki ga moram živeti, pesem, ki jo moraš živeti tudi ti, ki to bereš, pesem vsakega izmed nas, pesem, ki so jo morali peti mnogi pred nami in ki jo bodo za nami: pesem življenja v novem svetu.

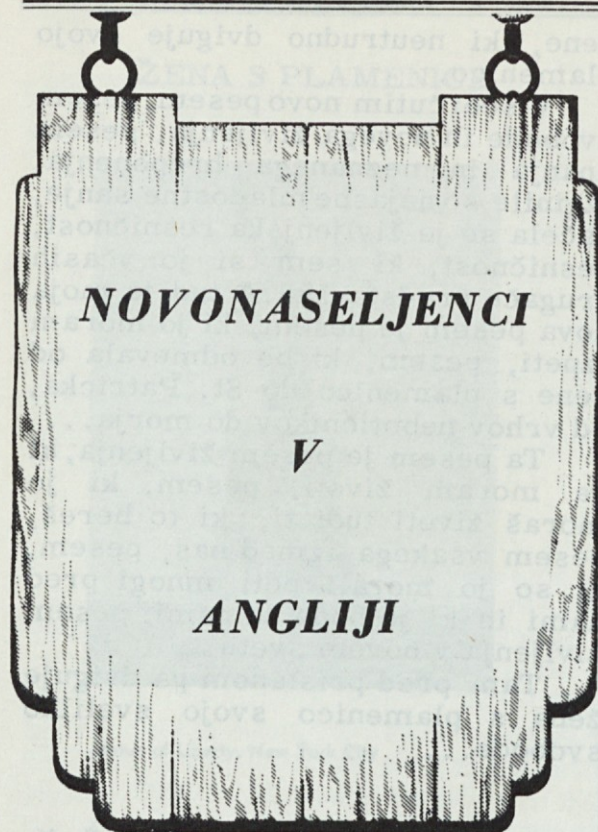
Tam pred pristanom pa dviguje žena s plamenico svojo svetilko svobode...

ERIK KOVAČIČ

Foto Kunc

Ljubljana

POTOK NOVIH Slovencev se je popolnoma ustavil v to deželo. Število vseh Slovencev tu je težko ugotoviti, ker smo v tej deželi sredi valovanja različnih narodov, sredi velikih mest, industrije--tako raztreseni, da je nemogoče ugotoviti točno statistiko. Vendar se pa število Slovencev suče okrog 800. Moški zaposleni smo največ v rudnikih, težki industriji, tekstilni, na kmetijah in ostalih težaških delih. Pa tudi v bolnicah, pisarnah naletite Slovence. Ženske so zaposlene kot gospodinje po raznih uglednih družinah, kot delavke v tekstilni industriji, v bolnicah. Nekateri se počutijo tu prav dobro, drugi slabše, kakor je pač povsod. Težave so pač povsod, toda vseeno smo lahko zadovoljni. Pravilen je naš star slovenski pregovor: Grenak je kruh tujine! Kaj hočemo, saj je število nas brezdom-

cev na milijone in število se z dneva v dan povečuje in kakor izgleda bo dotok novih beguncev iz za železne zavese vsak dan večji in dolgo trajen. Pravo preseljevanje narodov. Toda ne pohrepenenju tujega ozemlja, ampak, da si ohrani človek golo življenje.

V teku 30 mesecev bivanja novih Slovencev Slovencev tu smo imeli 4 smrtne slučaje: 2 nesreči, in 2 navadne smrti. Svetila jim večna luč.

Pri zdravju nas Bog dobro ohranja in nas včasih čudežno varuje raznih nezgod. Saj dela so včasih res nevarna. Prosimo Ga, in svojega Angela Varuha, da bi bilo še v bodoče tako.

Izselilo se je že nekaj oseb od tu v Kanado, nekaj v USA in ostale prekmorske kraje. Pet oseb je bilo odposlanih nazaj v Nemčijo radi živčne izčrpanosti. Velika boleča rana za nas, radi teh revčkov. V tujini šele človek zna ceniti zdravje.

V zakonsko življenje kar polagoma stopajo naši ljudje. So to slovenski pari, pa tudi mešani pari. Zlasti z katoliškimi Irkami je že par Slovencev sklenilo zakonsko življenje. Daj Bog, da bi novi rod teh mladih zakoncev užival lepše, mirne čase nego so jih uživali njih očetje.

Č.g. Župnik Kunstelj med slovenskimi rudarji v postnem času l. 1950. - v okolici Yorkshira.

Č.g.dr. Lojze Kuhar na obisku med Slovenci
v neki naselbini v Južnemu Walesu v
oktobru 1949.

Skupina Slovencev iz vseh delov Anglije
zbranih na božičnem sestanku l. 1949. v
Londonu se na sveti dan. l. 1949. vrača od
v. maše.

Versko čtivo. Da nismo tako osamljeni in da ne pozabimo na svoj materin jezik prihajajo sem sledeči verski listi: "Ave Maria" v 25tih izvodih, "Duhovno življenje" v 30tih izvodih, "Nedelja" (iz Celovca) v 40tih izvodih, "Katoliški Glas" (iz Gorice) v 6tih izvodih. Vendar vse te številke niso povsem točne. Za versko branje tu med Slovenci se silno trudi naš slovenski izseljeniški duhovnik č. g. Kunstelj. Z največjimi žrtvami in naporu v 400 izvodih mesečno razpošilja svojo lepotiskana "Pisma" po naselbinah, v katerih na prav lep način razglablja verska in narodna vprašanja.

Tukajšnji domači katoličani, kljub vsem zaprekam, so zelo agilni ter izdajajo svoje katoliške časopise, brošure...

Petje. Naše pesem tujci zelo radi poslušajo bodisi v cerkvi ali kje drugje. Škoda, da smo vsi tako raztreseni ter je pravi slovenski zbor težko spraviti skupaj. Pa tudi

vendar, ako je več katoličanov, skupaj organizirajo privatni autobus v te svrhe. V tem pogledu so tukajšnji katoličani-domačini zelo požrtvovalni ter je njih obnašanje v cerkvi nam v lep zgled. Z velikimi žrtvami vzdržujejo svoje cerkve, katoliške šole, kljub vsem raznim umetnim šikanam oblasti.

Za sveto letno romanje v Rim se je prijavilo 10 Slovencev. Ako bi bilo sveto leto par let pozneje, bi bilo seveda več slovenskih romarjev. Tukajšnji domačini so se v lepem številu odzvali sveto letnemu romanju. Precej se jih je udeležilo pasijonskih iger v Oberammergau na Bavarskem.

Podobe kraljice Slovencev Marije Pomagaj iz Brezij imamo sedaj tu že 3. Prva je bila lani slovesno blagoslovljena 27. februarja v Londonu. Prepotovala je že vse naselbine, sedaj bo izpostavljena v tisti cerkvi, kjer je bila blagoslovljena, v javno češčenje. Sliko je iz male

pevovodijin organistov nam tu zelo manjka, večkrat pa tudi dobre volje. Izgleda, da gremo v tem pogledu na boljše. Slovenec brez svoje pesmi težko životari.

V verskem pogledu se naši ljudje dobro drže. So tu in tam tudi žalostni slučajji. Radi nedeljskih svetih maš je tu zadovoljivo preskrbljeno. Kdor le hoče, pa če tudi z žrtvami, lahko zadosti nedeljski dolžnosti. V nekaterih krajih je res težko, ko so nekateri do 10 milj oddaljeni od cerkve in ob nedeljskih dopoldnevih ves avto promet stoji

podobe izvršil g. M. Gitton iz Pershore (Worcester).

Drugo je lani v poletje krasno umetniško dovršil Tirolec g. Th. Kern, kateri je pravo originalno podobo svoj čas osebno videl. To sliko sedaj hrani č. g. dr. Lojze Kuhar, ter jo ob raznih slovesnih prilikah v cerkvi postavi na častno mesto.

Tretjo podobo je letošnjo pomlad dovršil g. H. Roberts, profesor risanja na srednji šoli Št. Helens, katero vodijo šolski bratje. Slika je bila na velikonočni pondeljek slovesno blagoslovljena v konventu mi-

sijonskih sester v Rochdalah, kjer je večkrat slovenska maša, in tudi tam izpostavljeno v češčenje.

Dogodki zadnjih tednov na Vzhodu kar nekako namigavajo, da bomo spet peli ono gošarsko "Marija Pomagaj nam v vojskinem čas". Upajmo v božje usmiljenje, da se to ne zgodi; saj je že dovolj nedolžnih žrtev. Toda brezbožnemu komunizmu ni za vse to nič mar. Za dosego svojih ciljev mu zadostuje, da 1% človeštva ostane živega, vse ostalo naj uniči svetovni požar. Mnogim politikom zapadnih sil današnjih dni je vse to resen opomin, da z komunizmom ni šale, ker on gre svojo pot, pa naj bo v tej ali oni obliki. Usodna zmota človeštva današnjega časa je ta, da vse rado sprejema ime krščanstva, a načela dosledno odklanja. Radi tega imamo vedno tako žalostne in temne dni po vsej zemeljski obli. Trdno smo prepričani, da se bo Bog na priprošnjo Matere Božje, na molitev trpečega

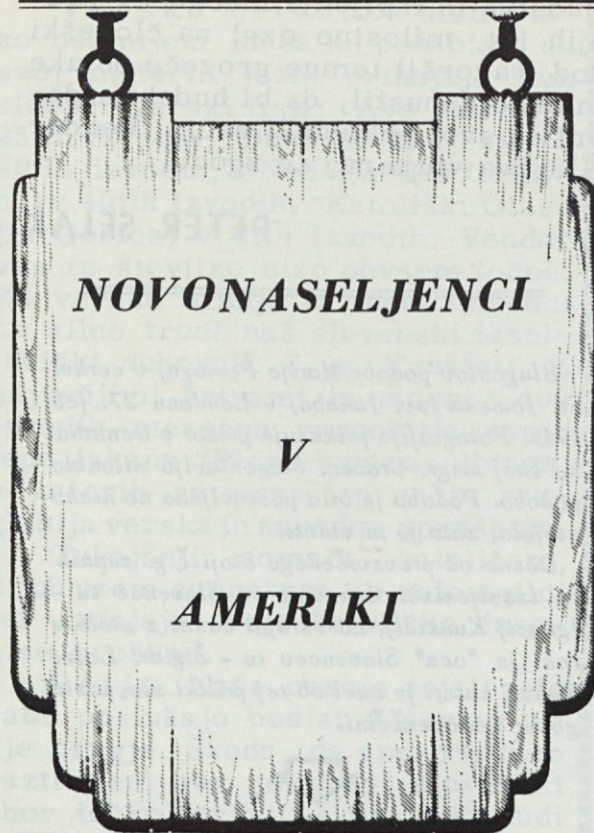
ljudstva in trpljenje mučencev zadnjih let, milostno ozrl na človeški rod, razpršil temne grozeče oblake in nebo dopustil, da bi hudobija dovršila svoj peklenski načrt. Vendar Njegova volja naj se zgodi!

PETER SELAK

Blagoslov podobe Marije Pomagaj v cerkvi St. Jamesa (sv. Jakoba) v Londonu 27. feb. 1949. Fotografija prikazuje prizor v trenutku ko škof msgr. Craveni blagoslavlja milostno podobo. Podoba je bila postavljena na nizko stojalo, zato jo ni videti.

Desno od prevzvišenega stoji č.g. zupnik in izseljeniski duhovnik za Slovence tu - Ignacij Kunstelj, na skrajni desni z stolo v roki je "oca" Slovencev tu - č.g.dr. Lojze Kuhar, kateri je imel ob tej priliki slavnostni govor v slovenščini.

E MIGRACIJA NE pomeni nič drugega kot selitev iz kraja v kraj. Ta selitev se lahko vrši v mejah kakega naroda ali države. Tako se selijo ljudje iz enega v drug kraj svoje domovine iz najrazličnejših vzrokov: zaradi službe, boljšega zaslužka, družinske vezi itd.

Poznamo pa še emigracijo druge vrste: selitev iz lastne domovine v tujino. Preveliko število prebivalstva, neugodne gospodarske razmere, politično in versko preganjanje... vse to je predvsem razlog za emigracijo te vrste. V tem zadnjem pomenu, zaradi verskega in političnega preganjanja, so zgodovini 17. in 18. stoletja znane emigracije Angležev v Severno Ameriko. Znane so tudi emigracije francoskih aristokratov med francosko revolucijo. Pomembne so emigracije Lombardov v Piemont pred l. 1895., Poljakov pod nadvlado

ruskih carjev in Rusov po boljševiški revoluciji. V navedenih primerih, če izvzamemo ruskega, se je nekaj emigrantov, čim je preganjanje prenehalo, vrnilo v svojo prvotno domovino. Velika večina pa jih je vendarle ostala v novih deželah, kjer si je ustvarila svoj novi dom in zaživela novo življenje. O tem nam še danes zgovorno pričča pomembno število poljskih imen v Franciji.

Emigraciji v tem zadnjem pomenu bi torej lahko rekli: časno ali trajno slovo svojemu rojstnemu kraju z namenom, da si v drugih deželah poiščeš svojo življenjsko srečo.

SLOVENSKE EMIGRACIJE

Ker je slovenska zemlja prerevna, morda sama vsega prebivalstva nikdar ne bo mogla preživljati. Rešitev bi bila v povečanju in preusmeritvi slovenskih industrijskih področij, sicer presežku prebivalstva ne ostanejo odprta nobena druga vrata, kot pot v tujino. Vse naše emigracije do zadnjih let so bile emigracije, porojene iz gospodarskih potreb.

Slovenci v vsej svoji zgodovini nismo poznali - če izvzamemo Primorje po prvi svetovni vojni - emigracij verske ali politične narave. Po drugi svetovni vojni pa so se začele trume slovenskih ljudi vsipati čez meje svoje domovine v Avstrijo in Italijo ter od tam naprej, v veliki večini predvsem v Argentino, nekaj pa tudi v druge južno-ameriške države. Precejšnemu delu teh povojnih beguncev se je posrečilo doseči tudi ZDA in Kanado.

"NOVI AMERIKANCI"

Po besedo "novi Amerikanci"

foto Runc

Domžale

mislimo le na begunce, ki so se vselili v ZDA, ne pa v kakšno drugo državo na obeh zmeriških kontinentih. Oglejmo si najprej kratko statistično sliko o "novih", potem se pa dotaknimo nekoliko problemov, ki zadevajo te najnovejše naseljence. Ti problemi so splošnega značaja in zato več ali manj zadevajo vso našo protikomunistično emigracijo.

Po predvidevanju ljudi, ki delajo

za emigracijo slovenskih begunccev v ZDA, bo število novih priseljencev v ZDA, če bo šlo vse po sreči, doseglo številko 2500. Od tega števila jih je tukaj že okrog 1700 (številke veljajo za zadnje dni avgusta 1950.); torej jih čaka po raznih evropskih taboriščih še kakih 800.

Nove slovenske begunce boste našli po vseh državah Severnoame-

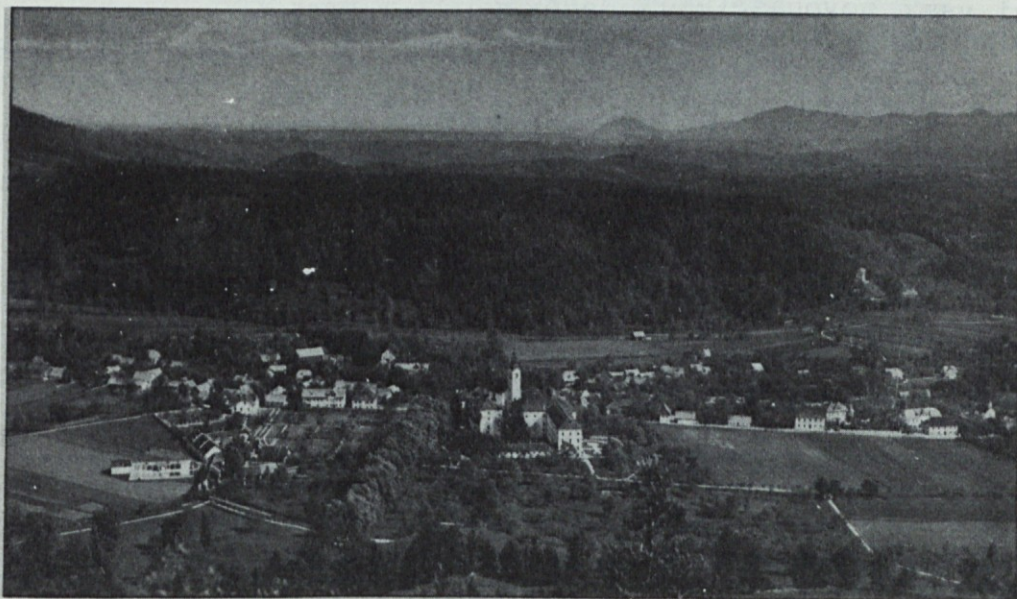

foto Runc 900

Begunje na Gorenjskem

riške Unije. Vendar je večji del njih tam, kjer so že prej obstojale močne slovenske naselbine. Naslednji pregled nam pokaže statistično sliko naselitve slovenskih beguncev po severnoameriških državah.

Država	števil. beguncev	v %
1. Ohio	517	30.41%
2. New York	256	15.05%
3. Illinois	188	11.05%
4. Minnesota	151	8.88%
5. California	96	5.64%
6. Wisconsin	93	5.47%
7. Pennsylvania	86	5.05%
8. N. Carolina	73	4.29%
Skupaj	1460	85.64%

Preostali so raztreseni po skoraj vseh drugih zveznih državah.

SOCIALNE RAZMERE V NOVI DOMOVINI

Po prvih začetnih težavah se je skoraj vsak novonaseljenec lahko prepričal, da je Amerika dežela, ki mu bo mogla nuditi za preživetje sebe in družine mnogo več kot Evropa.

Plače v Ameriki so sorazmerno dobre. Predvsem velja to za industrijske delavce, za obrtnike in za kvalificirane delavce katerekoli stroke. To posebno občutijo begunci, saj iz lastne izkušnje vedo, kakšne so plače v evropskih državah.

ZDA ima štirideseturni delavni teden. Po zakonu določena minimalna plača nekvalificiranega delavca znaša 75 centov na uro, kar zneso tedensko 30 dolarjev. Održek za davek in socialno zavarovanje znaša 10%. Povišek za nadure (to so ure, ki presegajo štirideseturni delavni teden), znaša 50%, kar bi prineslo pri minimalni po zakonu določeni

delavski mezdi, \$1.12 na uro. Plače kvalificiranih delavcev so seveda precej večje in ponekod celo presegajo dva dolarja na uro. V nekaterih rudokopih znaša na primer minimalna rudarska plača \$2.75 na uro.

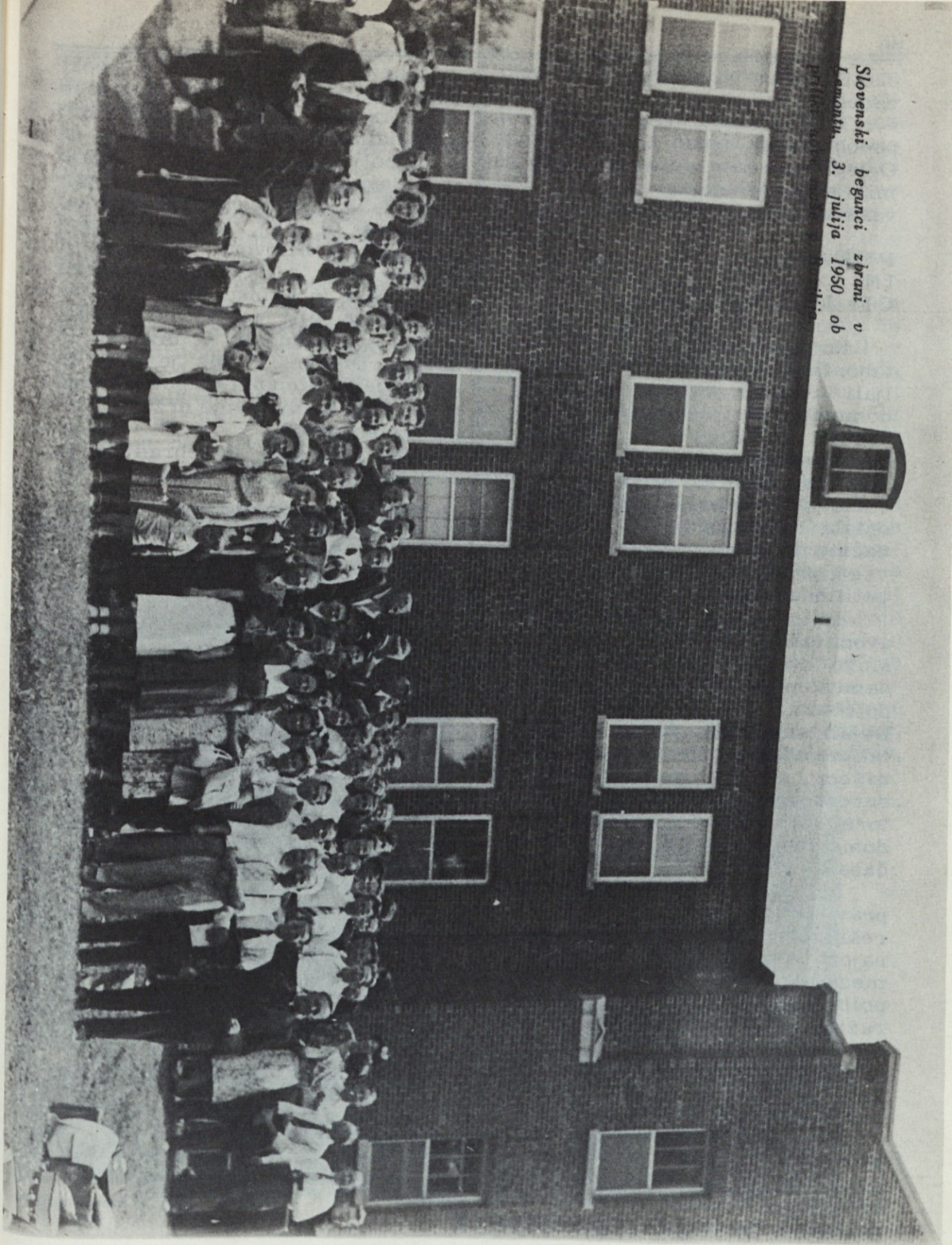
Z minimalno plačo nekvalificiranega delavca se samec že lahko kar dostojno preživlja. Če ima pa družino, mu navadno tudi večja plača sama ne zadošča; za delo mora prijeto tudi žena in odrasli otroci.

Najtežje - ne morda glede služka - je za inteligenco, ki je šla prvič v slovenski zgodovini v tako velikem številu v emigracijo: naš izobraženec ni dobil svoji izobrazbi odgovarjajoče zaposlitve in je moral sprejeti delo, kakršnega je pač dobil. Težavi, ki zavirata pot do inteligenčne službe, sta predvsem dve: priznanje diplom evropskih univerz in neznanje jezika. Zato porabi naš izobraženec svoj prosti čas za razmeram odgovarjajočo izpopolnitev v svoji stroki in za študij angleškega jezika. Ko se bo v teh dveh stvareh izpopolnil, bo lahko dosegel svoj željeni cilj, kakor je to že lepo uspelo nekaterim poedincem.

Študentje so dobili nekaj študentskih (do sedaj devetnajst) za nadaljevanje svojih univerzitetnih študij. Zatebo vprašanje zaposlitve - ko bodo doštudirali - precej lažje kot za ostale naše izobražence.

O verskem življenju naših beguncev se na splošno ne izplača govoriti in to iz dveh razlogov: ker so skoraj vsi "novi Amerikanci" pozitivno verni, praktični katoličani in, ker se jih je večji del ustavil tam, kjer že dolgo obstojajo večje slovenske naselbine in zato tudi slovenske župnije. Versko življenje župnijske skupnosti je v Ameriki precej drugačno, kot je bilo doma in kot smo bili tega vajeni v taboriščih. Od tu izvira tudi kaj kritike od strani beguncev. Vendar bosta prilagoditev življenjskemu teku v novih

Slovenski begunci zbrani v
Lemontu, 3. julija 1950 ob
polnoči

okolisčinah in pa čas tudi te razpoke zacelila.

Takšna bi bila približno okvirna podoba naših "novih Amerikancev". Oglejmo si zato sedaj še malo na mišljenje, težnje, ki si jih skoraj vsak emigrant stavlja za svoj cilj.

POTA IN CILJI

Ko smo živeli še v Evropi po taboriščih, smo si zelo radi postavljali datume našega povratka v domovino. Kaj tehtnega, kar bi v resnici držalo, pa do sedaj še ni bilo javno povedano. Doteknimo se zato še malo te točke, na katero bomo lahko napeljali vsa naša preostala stremljenja in vse naše načrte. Ravno to vprašanje spremlja vse probleme skoraj sleherne politične emigracije.

Emigracijo v tuje države smo v uvodu takole opisali: časno ali trajno slovo svojemu rojstnemu kraju z namenom, da si v drugih deželah poiščeš svojo življenjsko srečo. Dejali smo tudi, da so razlogi za takšno odločitev lahko mnogoteri. V našem slučaju so verskega in narodnega značaja. Vprašujemo se torej, ali smo se poslovili od svoje domovine za vedno, ali le za nekaj časa?

Na to vprašanje bomo lahko pravilno odgovorili, če bomo najprej rešili tole vprašanje: Za kaj moramo najprej skrbeti, ali za obstoj posameznika, družine, ali pa za narodno politično delo? Kdor bo le malo razmišljal o tem vprašanju, bo lahko hitro prišel do gotovega zaključka: najprej sem v vesti dolžan skrbeti za svoj lasten obstoj in za obstoj svoje družine.

Nravni zakoni, ki jih potrjuje v njih valjavi in obveznosti tudi evangelij, nalagajo vsem ljudem v njih medsebojnih odnosih medsebojne dolžnosti, izvirajoče iz pravičnosti

in ljubezni; obenem pa tudi dolžnost sodelovanja vsakega po svojih močeh za ustvaritev in vzdrževanje tistih materialnih in duhovnih pogojev, ki na najbolj učinkovit način pomagajo ohranjanju in razvoju človeškega rodu. Vsak posameznik že lahko kaj stori za ta cilj, vendar njegov doprinos ni bistveno učinkovit za dosego tega cilja. Človek lahko popolnoma in učinkovito doseže ta življenjski cilj le v medsebojni pravni povezanosti v družini in državi. Družinska vez je prva in najvažnejša stopinja na poti do tega cilja. Šele za njo pride državno organiziran narod.

Za sklenitev in ohranjanje družinske vezi, za naloge, ki jih

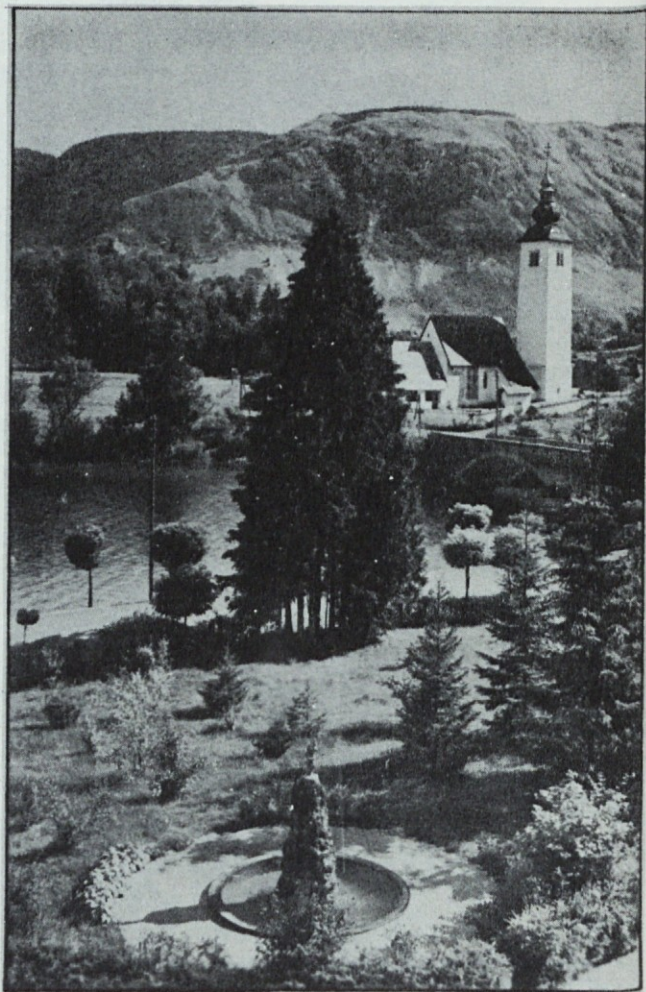

foto H. 197

(cerkev Sv. Janeza ob Bohinjskem jezeru)

družinsko življenje nalaga članom, pa se zahtevajo materialni, ekonomski pogoji, za katere mora v prvi vrsti skrbeti oče. Družina mora najprej živeti.

Sedaj pa odkrito vprašajmo sami sebe: Ali se sme slovenska družina, ki si je tu z delom ustvarila dobre materialne pogoje, ki ji nudijo vse kar rabi za svoj obstanek itd.,

ko bo to možno - v popolno materialno negotovost, v staro domovino? Ali sme družinski oče pahniti v bedo vso svojo družino le zaradi tega, da bo izpolnil dolžnosti, o katerih se govori, da jih zahteva pravica in ljubezen do lastnega naroda? Ali ima, gledano pod prizmo preživljanja družine, govorjenje o povratku v domovino kaj resnične podlage?...

S povratkom so zvezana še druga vprašanja, katerih objektivna rešitev pa govori preje proti kot pa za povratek. Ta vprašanja bi bila predvsem: Finančni stroški povratka in tukaj rojeni otroci (Ali se bodo hoteli vrniti s starši nazaj v domovino očetov? ali se bodo hoteli vrniti starši sami, brez svojih otrok? itd.).

Odgovor na vprašanje: ali smo

dali slovo svojemu rojstnemu kraju za vedno ali le za nekaj časa, leži po povedanem na dlani. Seveda ima vsak svojo glavo in svojo voljo, zato lahko misli in dela po svoje. Vendar se zdi, da iz povedanega skoraj ne moremo priti do drugačnih zaključkov.

Ali bomo našli kaj izjem? Prav gotovo. Kar naštejmo jih.

Izobraženstvo. Ne bi odgovarjala resnici trditev, da izobraženec, če se bo v doglednem času vrnil v domovino, ne bo mogel dobiti sebi odgovarjajoče zaposlitve, dasi bi morda zaslužek ne bil tako velik kot v Ameriki. Zato se v slučaju povratka izobraženec ne bo podajal v negotovost. A vendar bodo tudi tu lahko nastale težave: predvsem tu rojeni in odrasli otroci. O drugih poklicih (obrtniki, tovarniški delavci, kmetje) pa kaj podobnega ne moremo trditi. Tisti, ki bi delali "propagando za vrnitev", kakšnih ameriškimi podobnih materialnih pogovore "kandidatom za vrnitev" ne morejo obljubljeni.

Družinski očetje, ki imajo žene in otroke v domovini in obratno. Vendar se zdi, da se bo marsikdo,

Foto C. Runc

ki je v takem položaju, pred odločitvijo vprašal: Naj se jaz vrnem v domovino k svoji družini, ali naj storim vse, da dobim svojo družino sem?

Duhovniki. To vprašanje ni prepuščeno volji vsakega posameznika, marveč v prvi vrsti cerkveni oblasti. Zato o njem ne bomo govorili. Vsekakor pa govori vse za to, da se bo duhovnik moral vrniti.

Tisti samci, ki si bodo v Ameriki prislužili toliko premoženja, da se bodo lahko brez strahu za svoj življenjski obstoj vrnili v domovino.

To bi bilo približno vse izjeme. Vprašajmo pa se še: Ali nam krščanska vera ne nalaga nobenih dolžnosti pravičnosti in ljubezni do lastnega naroda? Brez dvoma nam jih nalaga. Vsakemu je nauk Cerkve o tem vprašanju toliko znan, da nam tega na tem mestu ni potrebno niti dokazovati. Samo vprašanje je, ali dolžnostim, ki nam jih nalaga pravičnost in ljubezen do lastnega naroda, res najbolj zadostimo s tem, da se vrnemo v domovino? Naj si sleherni odgovori na to vprašanje kakor pač hoče! Vendar lahko vedno z gotovostjo trdimo: tudi če se vrnili ne bomo, lahko v tujini za svoj narod veliko, veliko storimo. Da, celo dolžni smotudi v tem slučaju delati za svoj narod. To delo v največji meri zadeva tiste, ki so bili najbolj odgovorni za politično in kulturno podobe predvojne katoliške Slovenije. Kako naj te dolžnosti izpolnijo, morda ne spada razpravljati na tem mestu, ker to so stvarna vprašanja potov in ciljev narodno-političnega in kulturnega dela.

Vsakdo pa je dolžan, da po svojih močeh podpira vse resne trude za osvoboditev domovine izpod brezverskega komunističnega jarma. Enako je sleherni tudi dolžan aktivno ali pasivno sodelovati pri vsem našem slovenskem zamejskem kulturnem delu. S tem bomo pred-

vsem lahko proslavili svojo domovino in pokazali življenjsko upravičenost in sposobnost naše emigracije. Zgodovina nas uči, da bo mogla tudi naša sedanja slovenska emigracija narodno obstati le, če bo močna po svojem kulturnem ustvarjanju. Prikličimo si v spomin dva velika Poljaka - emigranta: Mickiewicza in Chopina. Pesnika Mickiewicza, ki je v tujini zapel vsemu kulturnemu svetù znane, v srce segajoče verze:

Mati domovina, Ti si kakor
zdravje,
koliko si vredna, tisti le
spoznal je,
ki te je izgubil...

Z drugega, Chopina, ki ga štejemo med največje svetovne skladatelje. Poljak po rodu, dasi ni znal nobene poljske besede več je izrekel svojo zadnjo željo, da bi mu na grob prinesli poljske prsti.

Vsakdo bo torej tudi v tujini za svoj narod veliko lahko storil. Da, celo to lahko trdimo: edino v emigraciji moremo in smemo povedati, kaj v resnici domovina misli. Domovina z zavezanimi usti ječi v komunističnih verigah. Zato bodimo ponosni in junaški zagovorniki domovine vsi, ki živimo v svobodi. Predvsem mi, ki živimo v ZDA, ki je za Cerkvijo največja zagovornica človečanskih svoboščin in pravic.

Pogumno na delo! Rimski pesnik Ovid je sicer dejal: "Izgnanstvo je smrt." Mi pa raje pritrjujemo V. Hugoju, ki je v izgnanstvu napisal te upapolne besede: "Izgnanstvo je življenje, izgnanstvo je izbrano življenje za človeka uma in volje: odličnejše življenje, vzvišenejše življenje!"

ODKAR SE JE naselilo v velikanski Kanadski deželi toliko naših beguncev, žrtev druge svetovne vojne, je Kanadska Slovenija stopila zopet na pozorišče. Kod žive naši ljudje po tej širni deželi in kaj delajo in kako se imajo, to bo skušal povedati pričujoči spis.

TORONTO, ONTARIO

Najbolj vidna, pa tudi najštevilnejša je slovenska naselbina v Toronto, v provinciji Ontario. Mesto Toronto šteje približno milijon prebivalcev, torej spada med največja kanadska mesta. Leži ne daleč od svetovno znanih njagarskih slapov. V Toronto živi zdaj okrog 350 novih slovenskih naseljencev. Toda to število vedno raste, ker vedno prihajajo naši ljudje v to mesto od vseh strani Kanade. Ko namreč naši ljudje končajo takozvane kontrakte, ki so jih morali narediti, preden so prišli v deželo, jih kar nekaj vleče v Toronto in je kar upati, da se bodo novi naseljenci tu osredotočili. Tako n. pr. dekleta, ki so bila na kontraktu v Quebecu, so že vsa v Toronto. Ravno tako prihajajo iz drugih kanadskih provincij Slovenci v Toronto, predvsem je tu veliko študentov in intelektualcev.

Slovenci v Toronto imajo tudi svojega lastnega duhovnika, ki jim opravlja redno vsako nedeljo službo božjo v cerkvi Karmelske Matere božje (Mount Carmel). Očetje redemptoristi so dali našim ljudem gostoljubno streho. Sv. Maša s pridigo in s petjem je vsako nedeljo ob deseti uri. Za dušno pastirstvo za Slovence v Toronto je določen duhovnik misijonske družbe sv. Vincencija g. Dr. Jakob Kolarič. Službe božje se redno udeležuje

kakih 200 Slovencev, včasih tudi več.

Tako je bilo n. pr. za polnočnico o božiču nad 300 Slovencev. V postnem času je bila 8 dnevna duhovna obnova, ki se jo je udeležilo 280 vernikov.

Starih naseljencev je tu v Toronto kakih 100.

Torontski Slovenci imajo dve verski organizaciji: za moške in fante Društvo najsvetejšega Imena Jezusovega, za dekleta pa Marijino kongregacijo.

Društvo najsvetejšega Imena ima po vzgledu Apostolstva mož in fantov, ki smo ga imeli v domovini; skupno sv. obhajilo vsako prvo nedeljo v mesecu. Tega skupnega sv. obhajila se udeleži navadno okrog osemdeset mož in fantov; med njimi je nekaj tudi takih, ki niso člani društva. Vsako drugo nedeljo v mesecu ima društvo svoj mesečni sestanek, katerega se udeleži navadno 35-40 članov. Na sestanku je duhovno branje, nato verska misel

Pri Hajdinjakovih v avgustu 1949. Toronto, Ont. Na sliki so: Rev. Anton Vukšinič, škof dr. Rožman, Hajdinjakova hčerka, Mrs. Hajdinjak, Rev. dr. J. Kolarič in Mr. Hajdinjak.

ali versko predavanje. Društvo deluje tudi karitativno na ta način, da organizira za Božič in za Veliko noč posebno zbirko za naše bolnike, ki jih je vedno okrog deset.

Dekliška Marijina kongregacija ima nad 40 članic. Vsako tretjo nedeljo v mesecu ima skupno sv. obhajilo, v četrtek nato cerkveni shod v kapeli Sisters of Service. Sestanek ali shod obsega cerkveni govor, litanije in blagoslov z Najsvetejšim. Poleg tega imajo tedenske sestanke pri istih sestrarh s poučnim predavanjem, petjem in prosto zabavo.

Kulturno življenje torontskih Slovencev se vrši v okviru teh dveh organizacij. Tako je društvo najsvetejšega Imena v pretekli zimski sezoni organiziralo sedem prosvetnih večerov. Društvo Imena Jezusovega in Marijina kongregacija sta skupno oskrbeli domobransko komemoracijo, ki se je vršila 11. junija 1950. Poleg tega je bila prirejena igra "Župnik iz cvetočega vinograda", pri kateri so prav tako sodelovali člani obeh društev. Ravno tako je bilo prirejenih pod okriljem obeh organizacij nekaj zabavnih večerov, da se mladi malo razvesele. Na zabavnem večeru 15. julija je bil tudi srečolov, ki je prinesel veliko veselja in smeha, pa tudi nekaj lepih dobitkov, med katerimi je bil celo radijski aparat.

Nevesta Anica Resnik in družici. Toronto, Ontario.

S škofovega obiska v Torontu v avgustu 1949.

Cerkveno petje zelo vneto gojimo. Imamo lep pevski zbor, ki ga vodi g. Nace Križman. Svetno petje pa vodi Rev. Mirko Rener, ki deluje v škofiji Buffalo, N. Y. Imeli smo že nekaj lepo uspelih pevskih koncertov.

Največja želja torontskih Slovencev je: lastna cerkev in cerkvena dvorana. Hudo je za vsako prireditev iskati okrog po mestu primerno dvorano. Zato je bil 5. marca 1950.

na posebnem zborovanju izvoljen cerkveni odbor, ki je šel takoj na delo za slovensko cerkev v Toronto. Izvedel je anketo, ki je pokazala našo finančno zmožnost. Danih je bilo nad 200 podpisov, s katerimi so se posamezniki zavezali, da bodo prispevali za gradnjo nove cerkve vsak po svojih močeh. Skupna vsota, ki je bila podpisana, znaša okroglo \$10.000.00. Podlaga je narejena. S tem izidom se je zastopstvo toron-

*Poroka Frank Rožina in Marija Jan.
Toronto, 12. avgusta 1950.*

*Poroka torontskega organista.
Ignac in Zofi Križman,
Toronto, 12. avgusta 1950.*

tskih Slovencev predstavilo nadškofu in kardinalu McGuiganu, ki je naše ljudi nad vse prijazno sprejel ter je pokazal vse svoje razumevanje in je obljubil celo denarno pomoč.

Veliko upanje, da bodo Slovenci imeli v Toronto kmalu svojo lastno cerkev, nam daje pravi duh, ki vlada med njimi. Nad 250 Slovencev je namreč meseca maja pristopilo v tako zvano Roženvensko križarsko vojsko, ki jo vodi Father Peyton, znani apostol družinskega rožnega venca. Vsi ti so se zavezali, da bodo vsak dan molili sv. rožni venec. Zavezali so se z lastnoročnim podpisom, da bodo izpolnili željo Fatimske Matere božje. Ta rožnenska akcija je bila pripravljena pri šmarnični pobožnosti meseca maja.

Duh je torej pravi in tudi volje ne manjka, le številčno in pa finančno so torontski Slovenci še slabi. Sopač vsi do malih izjem začetniki, ki so komaj začeli. Je pa slovenska cerkev v Toronto zadeva vseh Slovencev v Kanadi, ker tukaj bo njihova centrala. Zato bodo brez dvoma

pomagali vsi in tudi Slovenci v USA ne bodo ostali zadnji v tem oziru. Saj Slovenci v Združenih državah Amerike predobro vedo iz lastne izkušnje, kaj pomeni lastna cerkev in lasten duhovnik. Nad polovico onih naših rojakov, ki niso imeli in uživali sreče svoje lastne cerkve, so odpadli od Boga in vere. Zato velja vsem klic: Rešimo Slovence v Kanadi v verskem oziru!

V torontski škofiji sta še dva druga slovenska duhovnika, ki sta pa v dušnem pastirstvu na kanadskih farah, ki pa gresta Slovencev seveda rada na roke. Rev. Vukšinič je prav v Toronto in je vedno pripravljen pomagati. Rev. Janko Pajk D.D. je nastavljen v Welland, Ontario. Rev. Kolarič in Rev. Vukšinič obiskujeta na vsake tri ali štiri mesece slovensko skupino v Montreal. V postnem času je bila v Montrealu tridnevna pobožnost, kot priprava za Veliko noč. Pobožnosti so se udeležili vsi tamkajšnji Slovenci. Slovenska duhovnika iz Toronto obiskujeta tudi bližnje naselbine: v Norandi, Batawa, Guelph in London. V Norandi je kakih 100 Slovencev.

Ker so prišli v Toronto večina mladi ljudje, se vrsti poroka za

*Prvikrat kot mož in žena za mizo. Poroka Anice Maglič
in Rudi Resnik. Toronto, Ontario.*

Kuharice na slovenski poroki. Toronto, Ontario.

poroko, skoraj vsak teden je ena. Enako pridni so novi Slovenci v nakupovanju lastnih hiš v Toronto. Še niti dve leti niso v deželi, pa so kupili že vsega skupaj deset hiš. Večina jih kupijo v družbi po dva ali trije skupaj, nekateri pa tudi sami.

Naslov dušnega pastirja toronjskih Slovencev je: Rev. Jakob Dr. Kolarič, St. Mary's Mission House, Danforth Ave. and Birchmount Rd. Toronto 13, Ontario.

GUELPH, ONTARIO

Slovenci v Guelphu za enkrat nimajo nobene medsebojne povezanosti. Zberejo se le takrat, kadar pride med nje slovenski duhovnik Rev. Dr. Kolarič iz Toronta. Navadno pride vsaj dvakrat na leto: v adventu in v postu. Takrat imamo vedno kratko duhovno obnovo v cerkveni dvorani in prejmemo vsi sv. Zakramente. Večkrat gremo tudi v Toronto k slovenski službi božji, da slišimo slovensko besedo in slovensko petje. Domov se vračamo veseli in poživljeni. Društva nimamo nobenega ne verskega, ne kulturnega.

Majhna skupina iz Guelpha. Od leve proti desni so: Aleš Likozar, Marija Kukovica z Jakcem, Polde Slak, Marija in in Mohor Kus.

Vzrok je ta, ker nas je premalo in še ti smo tako raztreseni, pa prezaposleni. Največji vzrok bo pa seveda ta, ker se nimamo kje zbirati.

Malo naših ljudi namerava stalno ostati tu. Če le morejo gredo naši ljudje v večja mesta za zaslužkom in za večjo družbo. Najbolj jih vleče naravno bližnji Toronto. Kako boljše zaposlitve nima nihče, a vendar so si nekateri podjetnejši kupili hiše, tako družina Kusova v Guelphu, Bernikova v Actonu, Paznarjevi pa so si kupili celo avto in trije fantje v Actonu tudi enega. Vsi pa mnogo pošiljajo živil in obleke v domovino dragim svojcem. Zelo

Church of Our Lady of Guelph. Spredaj je Marija Kukovica z Jakcem in Aleš Likozar

*Ivan Kukovica in sinček Jakec opazujeta
kako travca raste. Guelph, Ontario. 1950*

zanimivo popisuje podjetni Ivan Kukovica, kako zida svojo hišo za družino. Ivan se je lansko leto poročil in zdaj mu že nagaja mali Jakec od znotraj in od zunaj. Očka pa misli in seveda prav misli, da mora družinici ustvariti lastno ognjišče. Kupil je parcelo 110 x 165 in hajdi na delo kar sam. Spomladi je Ivan začel kopati temelje, da postavi svoj dom. Pravi, da mu gre delo počasi od rok. Radi verjamemo, ker naš Ivan ni bil navajen takega dela. V Ljubljani je namreč hodil v gimnazijo in na univerzo, tako tudi kot begunec v Gradcu je imel samo s knjigami poraviti, zdaj pa postati kar naenkrat zidar in tesar in mizar, to res ni malenkost. Dva meseca, pravi, je delal samo klet za hišo 24 x 22.50. Sprva je delal čisto sam, pa ko je videl, da gre le prepočasi, je najel dobrega fanta, ki je doma iz Cerkelj. In se kar pozna, če delata dva. Morda je oni "fant iz Cerkelj" tudi malo bolj pripraven za tako delo, za zidanje nove hiše, kot pa naš študent in "profesor" Ivan. Vsak pa lahko razume, da ni majhna stvar: deset ur na dan delati v tovarni, po težkem delu pa zidati hišo. Nič ni čudnega, če gre malo

bolj počasi delo naprej. Ali naš Ivan je trdno prepričan, da se bo lahko še pred zimo vselil v svojo lastno hišo. Vesel je, ko vidi, da lahko mali Jakec skače po lastni parceli, ker je za malega otroka vedno bolj varno, če se igra in skače doma, kakor pa na cesti. Slika kaže, kako očka Ivan in sinček Jakec poslušata, pardon - gledata, kako travo raste na domači parceli. Praktični Ivan je tudi za svojo ljubljeno ženo krasno poskrbel, da ima vedno dosti telovadbe in dobrega zraka: Že letos sta oba vzajemno zasadila na parcelo veliko krompirja, fižola in razne zelenjave. Naši ljudje se na vsak način povsod dobro znajdejo.

OSTALE NASELBINE V ONTARIO

Precej naših ljudi je v Hamilton, Ontario. Po večini so stari naseljenci. Včasih se je o njih dosti slišalo, zdaj pa bolj molčijo. Vojska in razmere v domovini so pojme malo zmešale. Precej velika farmarska naselbina je v Beamsville, Ont. oziroma Vineland, Ont. V Vineland je cerkev presv. Srca Jezusovega in ravno pred desetimi leti 18. avgusta 1950. je bila v tej cerkvi slovesno ustoličena slika Marije Pomagaj iz Brezij. Vineland je bil proglašen za Kanadske Brezje. Cerkev Srca Jezusovega je bila takrat podružnica bližnjega Grimsby, Ont. In tam je bil pri cerkvi sv. Jožefa takrat za župnika sedanji pomožni škof torontski Most Rev. Webster. Z njim se je spoznal frančiškan p. Bernard Ambrožič, ki bi mu bil drage volje prepustil cerkev za Slovence. Naselbina Vineland je ob glavni cesti, ki veže Hamilton in Niagara Falls. Od Hamilton je oddaljena 25 milj, od Niagara Falls pa 21 milj. Kraj je čudovito lep in večinoma preraščen s samimi

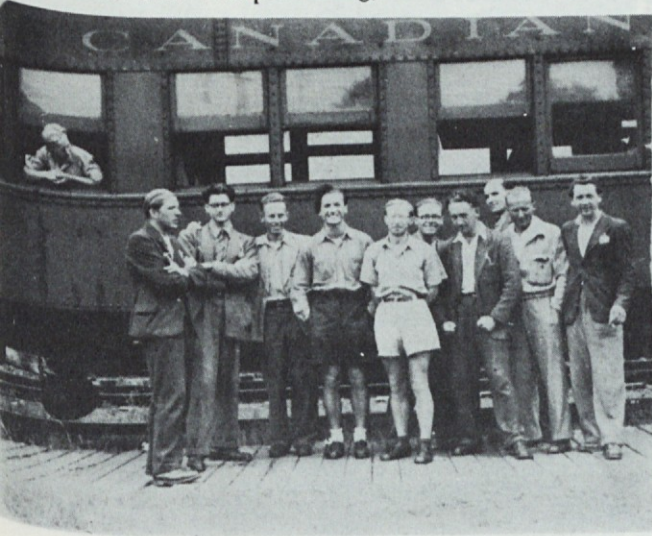
Družina John Roth, Fannystelle, Manitoba.

sadovnjaki. V bližnji okolici se je naselilo precej slovenskih farmarjev, ki se pečajo večina s sadjerejo. Škoda, da je tako naneslo, da zdaj ni več v Vinelandu kanadskih Brezij. Meseca avgusta - torej. ravno po desetih letih - je p. Bernard našel brezjansko Marijo Pomagaj v kletnih prostorih imenovane cerkve zavrženo. Odnese jo je v Malvern, Ontario, kjer čaka, da bo slovesno ustoličena kje drugje, najbrž v Toronto, če bo res kdaj prišlo do slovenske cerkve.

KIRKLAND LAKE, ONTARIO

V tej naselbini je precej naših ljudi. Pred desetimi leti so bili tako korajžni in agilni, da so imeli celo svojo slovensko šolo, ki jo je obiskovalo 35 otrok. Seveda je bila to počitniška šola. V tej šoli so se naši otroci učili slovenščine, branja, pisanja in petja. Šola je bila v dveh oddelkih: Večji oddenek po tri ure na dan, mlajši pa po dve uri dnevno. Učiteljica je bila Miss Mara Papež, ki je svoje tozadevne šole izvršila v sesterski šoli v Šmihelu pri Novem mestu. Slovenske družine so veliko žrtvovale za to šolo, posebno še, ko so videli toliko lepega uspeha. Ob zaključku šole, dne 1. sept. 1940. so otroci napravili posebno prireditev, ki je obsegala deset točk, in kjer je pod vodstvom imenovane učiteljice nastopalo vseh 35 otrok. Spored je trajal dve uri. Vrstili so se pevski nastopi, deklamacije, kratki dramatski prizori itd. Slovencem je šel zelo na roke tamkajšnji duhovnik Rev. McMahon.

Slovenski fantje v Kanadi odhajajo iz Halifaxa na kontraktno delo v Kapuskasing, Ontario. Oct. 24, 1948.

SLOVENSKE KNJIŽNICE. Pred leti so ustanovili Slovenci v Ontario štiri slovenske knjižnice in sicer v Hamilton, v Toronto, v Kirkland Lake in v Beamsville. V prvi knjižnici je bil knjižničar John Horvat, v drugi Regina Najdinjak, v tretji Joseph Piškur in četrti Frank Zgonc. Nimamo poročilo, če te knjižnice še delujejo ali ne.

WINDSOR, ONTARIO

Windsor je čisto na meji Združenih Ameriških Držav, samo reka ga loči od Detroit, Michigan. V mestu je bilo že prej nekaj starih naseljencev, zdaj pa je prišlo še precej novih. Med starejšimi naseljenci je najbolj znana Debevečeva družina, ki ima zunaj mesto farmo, v mestu pa hišo in trgovino. Mrs. Debevec je bila že doma na Bučki organistinja, njen mož pa je dober pevec. Ona tudi tukaj vodi pevski zbor. Od novih naseljencev so v Windsorju znani Koroščevi iz Kompolj pri Dobrem polju. Dve hčerki ste se tu poročili: ena je vzela Mr. Gačnika, starega naseljenca, druga pa Staneta Rišterja, ki se vedno smeja. Tu je tudi organist iz Velikega Gabra pri Stični: Tone Jeraj.

Dne 20. avgusta 1950. so imeli v Windsorju izredno slovesnost: Z vsemi svečanostmi je bila blagoslovljena Slovensko-Hrvatska cerkev sv. Frančiška Asiškega. Prvo mašo v tej cerkvi je pel hrvatski frančiškan p. Serafin Zečevič, ki je imel tudi slavnostno pridigo. Blagoslovil pa je cerkev škofov odposlanec Msgr. Dillon. Gotovo je to velik in važen dogodek za windsorske Slovence. Župnik sicer ni Slovenec, temveč Hrvatski frančiškan p. Alojzij Ivandič. Ali hrvatski jezik je gotovo našemu slovenskemu najbližji in naši ljudje bodo brez vsakih težav lahko opravljali v

cerkvi sv. Frančiška svoje verske dolžnosti.

WINNIPEG, MANITOBA

Winnipeg je leta 1949 slavil 75 letnico svojega obstoja.

O Winnipegu smo spomladi skoraj ves mesec brali, ker je bila v mestu velikanska poplava. Mesto leži namreč na širni, nepregledni dolini, od koder se vode zelo počasi odteka, in tako se zgodi, da imajo skoraj vsako leto več ali manj poplave, toda take povodnji ni bilo še nikoli, kakor spomladi leta 1950. Ravno v to povodenj so prišli naši novonaseljenci. Ni dosti Slovencev v mestu, le kakih 40. Je zelo pisana družba. Tu najdeš Gorenjce, Dolenjce, Štajerce, Prekmurce, Primorce in Ljubljance. Starih naseljencev je zelo malo, le nekaj družin.

Naši ljudje so se tu kar znašli, kot povsod. Grebenčev Jože je začel v kompaniji z nekim Hrvatom, ki ima pa Slovenko za ženo, že svojo lastno krojačnico. Dela imata kar preveč. Jože se je oženil in ima že svoj avto. Neki drugi novonaseljenec je začel že svojo mizarsko obrt, treji namerava začeti kovačijo. Večina novonaseljencev so dekleta.

Slovenci v Osoyoos, B.C.

Nekaj jih je zaposlenih po družinah kot gospodinjski pomočnice, največ pa jih je v službi pri sestrah v bolnišnici kot strežnice. Ker so naša dekleta pridne in poštene, uživajo velik ugled. Ob priliki velike poplave v mestu so bile vsa dekleta odpuščene iz službe, samo naše Slovenke so ostale ves čas v službi.

Posebnost za naselbino je bila da je Slovence kmalu po poplavi obiskal slovenski duhovnik, misijonar p. Odilo OFM. Prirejen je bil tridnevni misijon v kapeli francoskih sester v Misericordia

Slovenska dekleta v narodni noši pri proslavi 75 letnice mesta Winnipeg leta 1949. Od leve na desno: Angela Nartnik, Marija Karmel, Ana Jakše.

bolnišnici. Slovincem so se, takrat pridružili tudi Hrvatje, tako da se je zbralo k pobožnostim vsak večer približno 60 ljudi. Več jih pa seveda v mestu ni. Takrat so se Slovenci predstavili winnipeški javnosti s svojo milo in mogočno pesmijo. Kako so ji vsi prisluhnili. Francoske sestre se niso mogle načuditi lepoti slovenskega petja. Nobene pobožnosti niso zamudile. Posebno so vsi občudovali slovenske litanije Matere božje.

Vsak večer po pobožnosti smo priredili v hiši francoskih sester prijateljski sestanek, kjer so se vsi Slovenci pobliže spoznali. Patra so prijazno sprejeli winnipeški frančiškani, ki gredo našim ljudem zelo na roke. V duhovnem oziru pa jim lepo postreže neki slovaški duhovnik.

V okolici Winnipega ni Slovencev. Le ena naša družina živi na farmah.

DRUŽINA ROTH V FANNYSTELLE, MANITOBA

Zelo je zanimivo farmanje ali kmetovanje v provinci Manitoba. Tri dni sem se mudil pri družini Rothovi na farmi in si stvari ogledal. Komaj dve leti ima Roth to farmo. Kupil jo je za 30 tisoč dolarjev. Farma obsega 600 akrov - po starokrajsko približno ravno toliko oralov. Posejanega ima 460 akrov s samo pšenico. Takoj prvo leto je pridelal 20 tisoč bušlov pšenice, ki mu je vrgla 30 tisoč dolarjev - torej toliko, kot je dal za farmo. Seveda je moral kupiti razne stroje, da lahko obdeluje polje in spravlje žito. Ima zdaj dva tractorja modela "D" John Deere, potem eden Cultivator, eden Combine, ki pobira v vrsto, mlati in žito čisti vse obenem. Ima Swather za žeti. Combine mu en dan namlati in

Mr. & Mrs. Jože Grebenc s p. Odilom. Winnipeg, junija 1950.

očisti do 1000 bušlov pšenice. Potem ima tovorni avto ali truck, ki mu na enkrat odpelje v bližnji Fannystelle 250 bušlov pšenice. Tam so takozvani Elevators, kamor spravljajo pšenico, ki jo potem po železnici ekspedirajo dalje. Roth plača za svoje farmo \$2000 davka in sicer tisoč dolarjev zemljiškega, tisoč pa dohodninskega. Roth ima še eno farmo v provinci Saskatchewan, kjer ima 600 bušlov posevka, tu pa 900 bušlov.

John Roth ima ženo Mary, ki je doma od Sv. Križa ob Krki - on je iz Borovnice - in štiri zdrave otroke po starosti: Albert, William, Donald in Mary. Fantje hočejo biti vsi farmarji in prav nič drugega. Vsak postane hud in bi se kar stepel, če mu rečeš, da naj sturira, naj gre v College ali na univerzo: Farmar bom in nič drugega. Fantje so zdravi, močni in se samo smejejo, kadar je treba iti na delo. Saj vse opravi pravzaprav stroj. Donald še hodi v ljudsko šolo, seveda v katoliško. Ko sem fanta opazoval, kako je živ in podjeten, sem si mislil, če bi mu kje gori nad laktom prerezal kožo ter nastavil pipo, pa bi kar živo srebro teklo iz njega. Vsi štirje otroci govorijo s starši vedno slovensko in sicer v tako lepem dialektu, da še starše posekajo. Ves čas sem se jim

smejal in užival. Zdelo se mi je, da sem kje na Dolenjskem.

Cela farma je na ravnini, saj je vsa dežela ravna. Kamor pogledaš, ni nobenega grička. Le pri vsaki domačiji vidiš pri gospodarskem poslopu povsod majhen griček, zraven pa malo jezerce, kjer je voda za živino in za pranje ter pomivanje in ravno tako imajo farmarji iz tega jezerce napeljeno vodo v kopalnico. Jezerce je seveda umetno, izkopano in zato je poleg vsakega jezera griček. Pitne vode na teh farmah ni, namreč lastne. Za pitno vodo imajo v kletih rezervarje, kamor pripeljejo vodo iz mesta v posebnih truckih ali tankih. Roth je rekel, da ga stane ta voda za vse leto 30 do 40 dolarjev. Torej malenkost.

Drevja po deželi ni, le okoli domov imajo zasejene majhne gozdičke in v teh gozdičkih je tako žvrgolenje, da je veselje. Vsi ptički se seveda naravno zbirajo v teh malih gozdičkih, tukaj gnezdiijo in prepevajo.

Zemlja je jako dobra in plodovita in kar je glavno, drži vlago. Četudi od pomladi do žetve ni nobenega dežja, je žetev dobra. Seveda raste tudi plevel v taki rodovitni zemlji, toda farmarji si

Skupina Slovencev v Winnipegu pred cerkvijo po sli. mači. Junija 1950.

pomagajo z ono iznajdbo. Vse njive poškopijo s posebno tekočino in vsa plevel se posuši, pšenica pa še bolje raste in uspeva. Za eden aker je treba za 50 centov te tekočine.

Tudi gnojiti ni treba nikoli, to bi pšenici celo škodilo, ker bi zrastle previsoko in bi vsa polegla. Na teh farmah se torej nikoli ne zgodi, kot sem slišal, da se je zgodilo nekje v starem kraju: Na neki njivi ni prav nič prirastlo, nobena posetev ni uspevala, pa naj so posejali ali žito ali koruzo, ali pa posadili krompir. Njiva je zakleta, so rekli, ali pa je kakšna "žleht" coprnic mimo hodila in njivi "prizadeljala", kot pravijo. In gospodinja je šla nekoč h gospodu župniku ter je na vso moč tožila, kako je hudo, ko na njivi ničesar ne priraste. "Gospod, njiva je zacoprana. Pridite enkrat, pa mi njivo požegnajte!" Duhovnik je obljubil, da ob priliki res pride pogledat, kako je z njivo. In držal je besedo. Postavi se ob njivi in opazuje, stopi malo notri na njivo in zmajuje z glavo. Potem pa pravi gospodinj: "No, žena, zdaj pojdite z menoj, bova njivo požegnala. Za menoj hodite po njivi ter poslušajte, kaj bom molil ter si zapomnite." In župnik je začel hoditi po njivi gori in doli, povprek in počez ter je na vso moč škropil na desno in na levo ter je na ves glas izgovarjal besede: "Kamenje iz njive, gnoj na njivo, kamenje iz njive, gnoj na njivo. Gnuj je v grmuj, baba je lina, pa noče iti punj!" Naravno, da gospod župnik ni bil nikdar več povabljen za blagoslov njive, pa je blagoslov dosti pomagal, če ga je žena razumela. Torej manitobskih njiv ni treba nikoli gnojiti. Zato ima pa Mr. Roth v svojem hlevu samo dve kravi, da ima mleko in maslo za dom. Peča se samo s pšenico. Še par prašičev ima za domačo uporabo in nekaj kokoši.

Farna cerkev in šola je od

Rothovih oddaljena 5 milj v Fanny-stelle. Ime kraja, pravijo, da je nastalo po dveh dekletih, ki ste prvi prišli v ta kraj. Prva je bila Fanny, druga pa Stella. Tako so ljudje pripovedovali, če je zgodovinsko, ne vem, lahko pa je mogoče. Tu v vasi imajo krasno katoliško cerkev presv. Srca Jezusovega, ki je bila pred kratkim pozidana. Prej so imeli staro leseno cerkev. Imajo tudi sestre in katoliško šolo. V naselbini je največ Francozov in je torej v cerkvi vse francosko. Kanadski francoski farmerji so do svoje farne cerkve zelo velikodušni in radodarni. Nekateri darujejo letno za cerkev petsto do tisoč dolarjev. Ko sem tam tri dni maševal, sem hotel po sv. maši one molitve opraviti v angleškem jeziku, pa angleških niso imeli natiskanih. Po maši mi je rekla sestra, da v njihovi cerkvi še nikoli niso molili angleško, temveč samo francosko. Francoski katoličani v Kanadi so zelo odločni versko in narodno. Znaajo vsi angleško, toda Angležev ne marajo. Predobro poznajo te svetovne kramarje, kot jih poznamo mi Slovenci ter si jih bomo zapomnili kot Turke. Saj nam niti Turki niso naredili tolikega grozodejstva, kot Angleži, ki so nam hinavsko poslali v strahovito mesnico cvet našega naroda: naše fante in može.

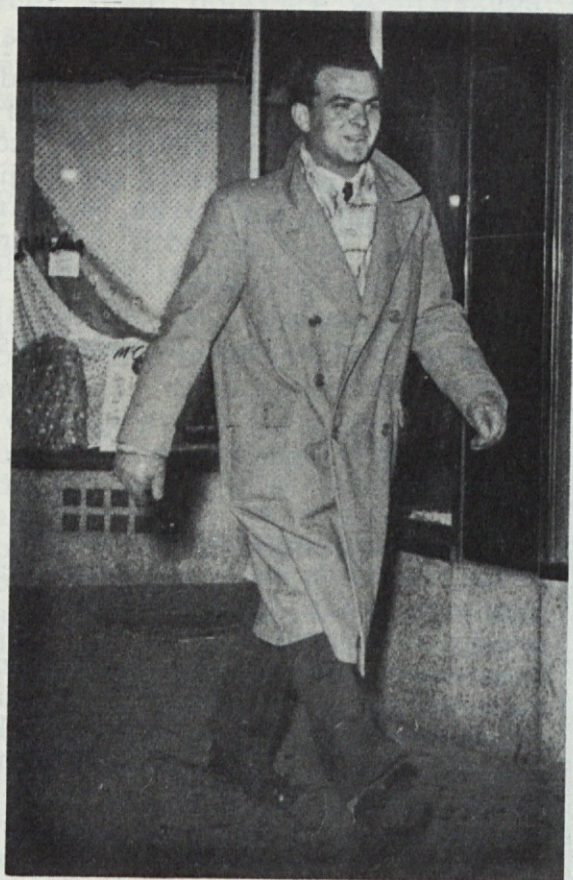
EDMONTON, ALBERTA

Od Winnipega do Edmonta je približno tisoč milj. Na vsem tem prostoru naših ljudi ni mnogo. V provinci Saskechewan je par farmerjev v Frenchman Butte, nekaj pa v Watson, Sask. Provinca Saskechewan je malo bolj valovita dežela. Za oko malo lepša, za farmanje malo manj praktična. Precej je obraščena ne z gozdovi, temveč z grmovjem. Zanimal sem se, zakaj

vendar drevje lepše in višje ne zraste, ko je vendar dosti zemlje. Pa so mi povedali še le v Edmontonu, da je v teh krajih predolga zima in zmrzne tudi do osem in devet čevljev globoko v zemljo, poletje pa je prekratko ter se zemlja ogreje komaj kakih pet do šest čevljev globoko in tako je pod zemljo večni led. Na ta način suša toliko ne škoduje, ker dobiva zemlja vedno vlago od spodaj, drevje pa ne more zrasti visoko, ker ne more pognati globokih korenin.

Edmonton je zelo lepo mesto. Svoje ime ima po stari trdnjavi Edmonton, ki jo je pozidala Hudson Bay družba leta 1794 in sicer je stala ta trnjava 25 milj južno od današnjega Edmontona. Sedanje mesto leži ob obeh bregovih mogočne Saskachawan reke, ki ima silno globoko in široko strugo, tako

Tugomir Jakuš, Edmonton, Alta.

da se vidi, kot bi mesto stalo na hribu. Na dolino reke je prekrasen razgled in ravno tako iz doline na mesto, kjer ravno nadreko mogočno dominira prelepo poslopje provincialnega parlamenta. Mesto šteje 150 tisoč prebivalcev.

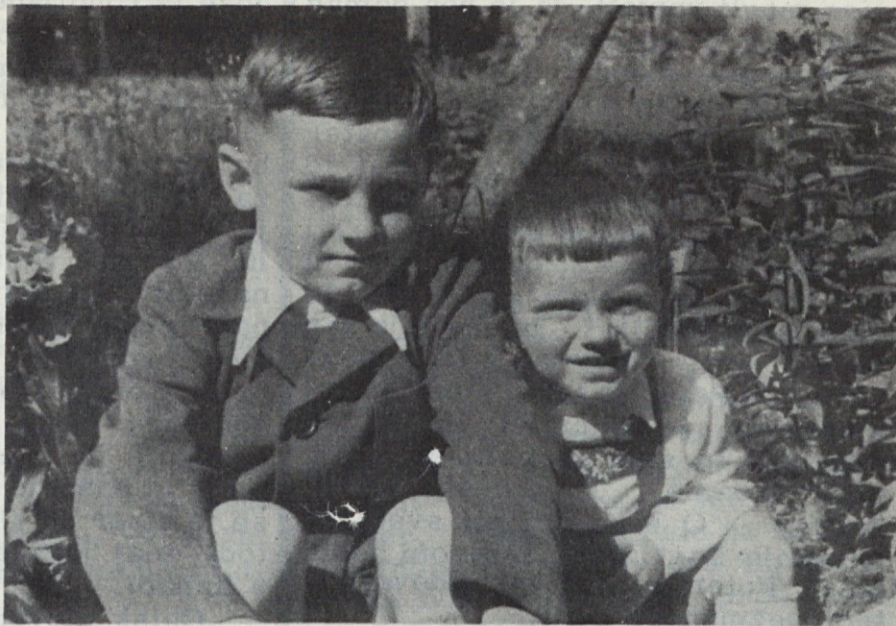
V Edmontonu je približno toliko naših ljudi, kot v Winnipegu, samo da je ravno nasprotno: tu prevladujejo fantje in moški, v Winnipegu pa dekleta. Med starimi naseljenci sta dva posebno vidna, oziroma dve družini: Prva je družina Jeke, vdova, ki živi s sinom Frankom in hčerko. Sin ima Coal and Lumber Delivery. Ima štiri velike trucke in svoj lastni eroplan. Našim novonaseljencem gre zelo na roke in jim daje tudi zaposlitev. Frank ima tudi farmo precej daleč od mesta, kamor se vozi z eroplanom. Tudi mamó správi večkrat na eroplan in gresta po "solato" na farmo.

Drugi stari naseljenec je Louis Novak, ki ima v mestu dobro upeljano čevljarstvo. Poročen je z Ukrajinko. Na Mr. Novaka se vsi obračajo, če hočejo kaj vedeti o naših ljudeh. Tudi oblasti pridejo k njemu po informacije. Ravno tako župnik njega vpraša za kak svet.

Med novimi naseljenci so skoraj vsi sami izobraženci, nekaj je tudi rokodelcev, ki se jim pa seveda boljše godi, kot onim "učenim". Med novimi ste samo dve družini, drugi so samci. Klemenčič France in Anica sta se tu poročila. Druga družina novih pa je Dežman-Cetinski. Stara mati Dežman je prišla iz Ljubljane z dvema sinovoma, s Petrom in Pavlom. Prvi se ji je tu že poročil z neko dobro Ukrajinko. Peter je še sam, ima kar dobro službo kot avtotehnik. Peter je izvrsten pevec in nastopa pri ukrajinskem pevskem zboru. Dežmanova hčerka je poročena že v domovini z Cetinskim. Imata dva fantička; prvi je star deset, drugi pa pet let. Slika kaže družino. Oba otroka sta

Adolf in Pavel Cetinski.

Edmonton, Alta.

bila z materjo skupno zaprta v komunističnih ječah v Sloveniji in sicer še po vojni. Otroka sta v ječah že skoraj umirala od lakote in strahu. Večji fant se še zdaj ves stresu, ko sliši govoriti o domu in vedno odločno protestira, kadar koli njegova mati z vročo ljubeznijo govori o domovini in hrepeni, da bi se vrnila vanjo.

Tudi to majhno število naših ljudi je imelo srečo, da jih je pomladi 1950 obiskal slovenski duhovnik p. Odilo. Za tridnevno pobožnost smo si zbrali cerkev Srca Jezusovega na Church Street. Na tej ulici je, verjamete ali ne, ravno trinajst različnih cerkva. Tamkajšnji župnik Msgr. M. J. O'Gorman gre našim ljudem zelo na roko. Slovenci smo ga povabili, naj pride zvečer poslušat v cerkev, kako bomo peli. Zmajeval je z glavo: Kako boste peli? Ta peščica! In je prišel ter slišal in je potem prišel vsak večer. Izrazil se je: "Vaših 30 se bolj sliši kot naših tri tisoč."

Ganljivo je bilo v cerkvi, kako so bili naši ljudje navdušeni. Ko je pater v začetku svojega govora

omenil, kako veseli so lahko, da imajo v daljni tujini srečo svojega duhovnika, takrat so začeli ljudje kar na glas izražati svoje veselje: Hvala Bogu, res je... itd. kar seveda v naših cerkvah ni navada. Če je pater med pridiga stavil kakšno takozvano govorhiško vprašanje, so začeli ljudje kar na glas odgovarjati, tako so se čutili domače. Saj

Skupina edmontskih Slovencev.

niso mogli verjeti, da je res domač duhovnik v njihovi sredi. Prvi večer smo končali pobožnost z blagoslovom in Angelskim češčenjem, seveda petim. Že je bil pater pri zakristijskih vratih, takrat se je pa stari Dežmanovi materi zazdelo, da nekaj ni prav, da nekaj manjka pri naši pobožnosti in zasliši se iz cerkve glas: "To le smo pa pozabili." In mati je kar začela peti: "Marija, k tebi vboge reve..." Pater je takoj stopil nazaj k oltarju, je poprijel in vsi so poprijeli in smo še peli: Mi svoja srca ti damo, Ti nebeške ključke imaš, - O Mati najbolj sveta in nazadnje še "Le za Jezusom hodi-mo." Potem so bili vsi zadovoljni, tudi Dežmanova mati.

Misijonarjev voditelj in spremljevalec po mestu je bil nekdanji križar sv. Frančiška Tugomir Jakus, ki je točen fant kot napreciznejša ura. Če je bilo dogovorjeno, naj pride po patra ob 2. uri popoldne, je bil Tugo ob štirih in še nekaj čez gotovo na svojem mestu. Sicer na svojem mestu je bil vedno., - Ministrant je bil med misijonom vegetarijanec

Jože iz Ljubljane-mlad fant, komaj 18 let star. Domovino je zapustil še le pred dvema leti. Študiral je gimnazijo v Ljubljani še pod novo vlado. Ker je fant prebrisan, so hoteli komunisti imeti popolnoma za svojega. Vzeli so ga v Ozno - to je komunistična skrivna policija. In ko so fantu takoj prvi dan naročili, da je njegova naloga, naj pazi svojo lastno mater in da jo mora naznaniti, če bi kaj govorila proti komunistom, takrat je bilo dobremu fantu dovolj: ponoči je pobegnil in srečno je prišel čez mejo in pozneje v Kanado. Materi se je sicer ob slovesu trgalo srce, toda zdaj je zadovoljna, da je sin v Kanadi.

Obisk slovenskega duhovnika je bil za marsikaterega morda odločilnega pomena. Tujina je nevarna in je bila tolikim našim ljudem že v pogubo. Toda ti naši novi naseljenci dobro vedo, zakaj so morali bežati iz domovine in bodo ostali zvesti tradicijam slovenskega vernega naroda.

Fara Srca Jezusovega, kamor spada večina naših Slovencev v Edmontonu, je ena najboljših v

Družina Dežman-Cetinski. Edmonton, Alta.

mestu. Ima dve podružnici, ki boste kmalu obe postali samostojni fari. V šoli imajo 16 sester in 600 otrok. Tudi pri podružnici je šola, kjer je 200 otrok. Omeniti je treba, da so v Kanadi sestre učiteljice plačane od države. Vsaka sestra dobi tisoč dolarjev na leto. Fara se je ravno pripravljala na novo mašo. Prihodnje leto bodo imeli v fari kar tri nove maše. Po fari imajo strogo izpeljano družinsko molitev sv. rožnega venca in to kar po celi Kanadi. Duhovniki sami so hodili od hiše do hiše in zapisovali družine, ki so se pismeno zavezale, da bodo vsak dan molile skupno sv. rožni venec. Predvsem otroci so apostoli sv. rožnega venca.

Sestra redovnica v Edmontonu je pripovedovala sledeče: "Jaz sem doma iz male naselbine v bližini Edmontona, kjer je v fari 60 katoliških družin, pa ima fara sedem duhovnikov domačinov in pet bogoslovcev ter deset sester v raznih samostanih. Kanadske francoske družine so . ravno nasprotje onih v domovini. V Franciji tako malo žive vere, tu pa toliko pristnosti v veri! Po kanadskih farah imajo strogo upeljana katoliško akcijo. In uspehi so vidni.

LETHBRIDGE, ALBERTA

V okolici Lethbridge-a živi kakih 25 naših slovenskih družin in nekaj samcev ter deklet. Večina so novi naseljenci. Zaposlitev je različna: nekaj jih dela pri sladkorni pesi, nekaj na farmah, nekaj v tovarnah. Nekatera dekleta so zaposlene v bolnici. Kakih društev v naselbini ni, ker so ljudje preveč raztreseni. Spomladi je naselbino obiskal slovenski duhovnik Rev. Vukšinič iz Toronto. V naselbini je tudi nekaj Hrvatov, o katerih pravijo, da so zelo dobri našim novim naseljencem.

Slovenci so raztreseni posamezno tudi po Britski Columbiji. Kakih deset staronaseljenjskih družin in nekaj novih je v Osoyoos, B.C. Pečajo se s sadjerejo. Vsaka družina ima kakih 10 akrov zemlje obsajene s samim sadjem: drevo pri drevesu. Poleti in v jeseni je to drevje tako podprto, da niti pod drevjem ne moreš hoditi. Nekaj naših ljudi je na Chase River, B.C. - menda kakih 40 družin, ki se pečajo tudi s pridelavanjem sadja, nekaj jih pa dela na žagah in tudi v rudnikih. Zelo veliko naših ljudi je tudi v obmorskem mestu Vancouver. Tam učita celo na British Columbia University dva Slovenca, ki sta oba prišla še le pred kratkim iz starega kraja - to sta Mr. in Mrs. Joseph Mantuani. Kod vse so naši ljudje raztreseni! Pa kjer koli so, povsod mislijo le ono in zopet in zopet se jim misli vračajo nazaj k temu nemu:

Tud' tukaj sonce gre okrog,
dolino vidim, hrib in log:
pa sonce naše bolj blišči
in hrib naš lepše zeleni.

Tud' tu cveto cvetličice,
po njih šume čebelice:
pa naših rož je lepši cvet,
čebelic naših slajši med.

Dežela ljuba, kje ležiš,
ki jezik moj mi govoriš?
Kjer znanci moji še žive,
prijat'li moji v grobih spe?

OPOMBA: Podatke za viču-
joči spis so mi poslali Rev.
Jakob Kolarič iz Toronto,
Ont., Mr. Ivan Kukovica iz
Guelph, Ont. in Mrs. Grebenc
iz Lethbridge, Alta. Najlepša
hvala. - Nekatere podatke sem
vzel iz Ave Maria 1940.

P. HUGOLIN

SATTNER O.F.M.

**Ob stoletnici
njegovega rojstva**

ENA izmed najbolj zanimivih potez frančiškanskega reda je smisel za glasbo in petje. Že sam ustanovnik reda, sv. Frančišek je pel celo svoje življenje, celo na smrtni postelji. Iz njegovega življenja nam je znan prizor, kako si je sv. Frančišek na bolniški postelji zaželel godbe. Prosil je zato nekega sobrata, ki je igral vijolino, da bi mu kaj zaigral in mu s tem krajšal ure trpljenja. Brat pa se je branil z ne vem kakšnim izgovorom. Ker torej tani hotel, se je obrnil na nebeškega Očeta in prosil za tolažbo. Tedaj je naenkrat zaslišal pod oknom nebeško lepo glasbo na vijolino. Kar zamaknil se je od same lepote te godbe. Ko je godba ponehala in so mu tudi bolečine nekoliko popustile, je poklical sobrata godbenika in mu rekel: "Ker mi ti nisi hotel svirati, mi je Bog poslal angela, da mi je z

glasbo delal tolažbo v bolečinah." Sv. Frančišek je pel še na smrtni postelji, saj imamo od tedaj znano "Sončno pesem." Zato je razumljivo, da je v frančiškanskem redu in ponjegovih samostanih petje in glasba zavzela visoko mesto. Peli so seveda večinoma pri službi božji, bodisi pri sv. maši, dnevnicah in drugih redovnih pobožnostih. V zgodovini reda najdemo o tem marsikaj zanimivega.

V kronikah, letopisih nahajamo imeña raznih slavnih organistov in skladateljev, pevcev in godcev (vijolinisti - znani je, da si je sv. Frančišek Solan veliki apostol Južne Ameriki utrl pot mednje največ z vijolino, saj kaj takega niso poznali in je bilo to zanje nebeškolepo...). Tudi polpretekli in današnji čas noče zaostajati za temi vzori. Tudi pri slovenskih frančiškanih ne!

Vsi, ki se zanimajo za slovensko glasbo, ali so imeli z njo opraviti, poznajo ime: p. Hugolin Sattner. Najsi bo svetna ali cerkvena pesem. Od kratke pesmice preko večji oblik (kantata, maša,) do največjih (oratorij, opera) - vse je njegova muza obvladala.

Pok. p. Hugolin Sattner je bil do sedaj največji nosilec glasbene umetnosti med slovenskimi frančiškani. In letos bomo obhajali stoletnico njegovega rojstva. Ne vemo, kako jo bodo obhajali v domovini, če jo bodo sploh mogli, zato pa menim, da je naša dolžnost, da se vsaj tu spomnimo tega velikega slovenskega moža.

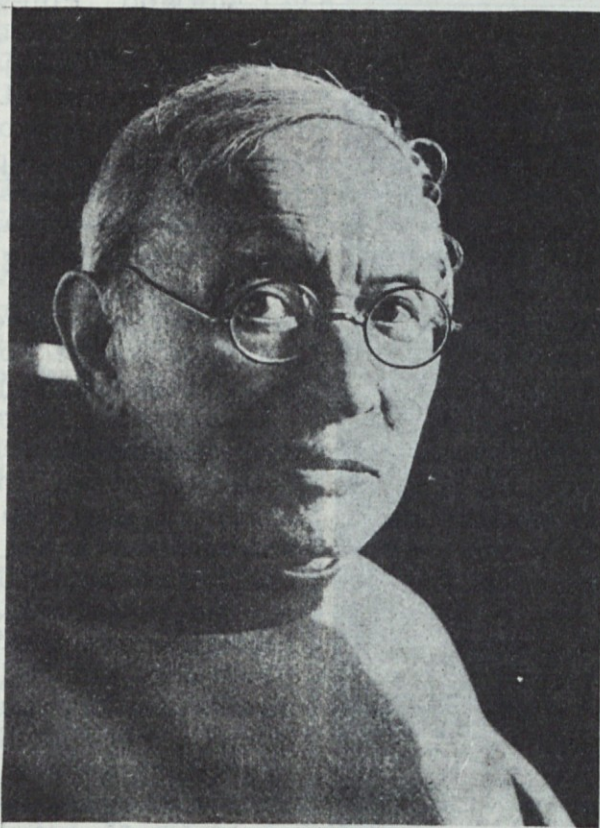
P. Hugolin je bil rojen 29. nov. 1851. v Kandiji pri Novem mestu na Dolenskem. Pri krstu so mu dali ime France. Bil je prvorojenec. Ko je Francek dorastel za šolo, so ga starši poslali k frančiškanom v Novo mesto, kjer je njihova šola slovela daleč naokoli kot najboljša in starši so dobro vedeli, da je pri "očetih" fant v dobrih rokah. Žal le,

da so po letu 1870. morali frančiškani gimnazijo zapustiti.

Francek Sattner se je v gimnaziji kmalu začel seznanjati z glasbo. Pel je dobro in na koru je pel alt. Poprijel se je klavirja in kmalu nato še vijoline in viole (viola je še sedaj shranjena v našem ljubljanskem samostanu). V petem razredu je že godel pri gimnazijskem orkestru. Pa tudi študentje sami so imeli svoj godalni kvartet (dve violini, viola in čelo). Takrat so pač imeli študentje več smisla za umetnost in lepoto, kot v današnjih plitvih časih. Videl se je pa pri fantih tudi vpliv vzgoje profesorjev - frančiškanov, ki so jim bili res pravi očetje, kot sam pravi v svojem kratkem življenjepisu. Ti so poznali mladeniško naravo in ni-

so bili nič tesnosrčni, obenem pa so vodili tudi vsakega posebej.

Po šestem razredu gimnazije se je naš France odločil potrkati na samostanska vrata oo. frančiškanov. Tako je dobil leta 1867. v Nazaretu na Štajerskem redovno obleko in novo ime - fr. Hugolin. Tu v Nazaretu med letom poskušnje kakor v Gorici kot filozof in bogoslovec je pomagal zelo rad na koru. Kaj pa je za idealnega mladeniča večje veselje, kakor za ta svoj ideal delati! Da, še zavirati ga je včasih treba. Tako je bilo tudi pri fr. Hugolinu: orglal je in pel, a vseeno je pridno študiral bogoslovje. Istoje bilo pozneje v Ljubljani, kjer je kmalu postal organist. Iz teh let so njegove prve skladbe. Prva izmed njih pa je bila himna v čast presv. Rešnjemu

P. Hugolin Sattner o. f. m.

Telesu.

Leta 1874. so imeli v Kandiji pri Novem mestu veliko slovesnost: p. Hugolin Sattner je zapel prvo glorio.

Še isto leto so ga predstojniki poslali za organista in učitelja v novomeški ljudski šoli. Tedaj je v frančiškanski novomeški cerkvi zopet poskrbel za lepo cerkveno petje, ki je medtem, ko njega ni bilo tukaj, žalostno propadlo. Moral je začeti znova, toda kako? Porodila se mu je pametna misel: ustanoviti deški zbor. Koliko stane truda naučiti tak zbor lepo peti, ve samo

Frančiškanska cerkev s samostanom v Ljubljani, kjer je p. Hugolin Sattner o.f.m. naredil svoje največje skladbe in - umrl.

Foto Kunc

tisti, ki je to kdaj poskusil. Tudi v gimnaziji je poučeval petje in kmalu imel lep mešani in moški zbor, s katerima je prirejal razne koncerte in nastope. Seveda je bila vedno na sporedu kaka njegova kompozicija. Teh skladb se je kmalu nabralo za celo zbirko in jih je izdala v dveh zvezkih ljubljanska "Glasbena matica".

V tem času se je nekajkrat udeležil tečajev za organiste in cerkvene glasbenike. Potoval je tudi po Italiji in si tako širil svoje glasbeno zorišče. Tečaji za organiste so bili večinoma po Nemčiji in Avstriji, kjer je bilo veliko vredno to, da so izvajali klasična cerkvena dela slavnih skladateljev kot so Palestrina, Gallus-Petelin... Italija je pa znana kot dežela petja in večnega muziciranja.

Leta 1890. so ga zopet poklicali v Ljubljano. Poleg župnijskih poslov je imel seveda tudi kor. A s prihodom v Ljubljano se je v njem nekaj spremenilo. Ljubljana je namreč tudi slovensko glasbeno središče, kjer so vedno prirejali koncerte velikega obsega. V Ljubljani so se zbirali predstavniki vseh umetnosti, torej tudi glasbene. Tako je prišel p. Hugolin v stik z njimi, kar mu je koristilo. Obenem pa je s tem glasbene kroge opozoril nase. Na ljubljanskem koru je takrat še delal - kljub visoki starosti - znani skladatelj p. Angelik Hribar OFM. V začetku sta delala in skladala skupaj. Kmalu pa se je p. Hugolin ločil od p. Angelika in šel svojo smer, kot vsak pravi umetnik. Tedaj, star že okoli petdeset let, se je znova lotil študija, zlasti študija kontrapunkta. Bral je knjige, delal naloge in hodil po nasvete in poduk celo h koncertnemu vodji Hubadu. V tem času so nastale skladbe, ki so polne kontrapunkta in tematike, kot "Missa Seraphica", "Lastovkam", "Ob nevihti", "Jeftejeva prisega", z orkestrom. Vse te skladbe so našle zelo ugoden

O, da bi se vrnil izgubljeni raj.

Zmerno.

(V. Belk.)

P. Hugolin Sattner

mf

1. O, da bi se vr - nil iz - gublj e -- ni raj, cve - ten ves in
 2. O, da za - cve - te -- le na - še bi že -- lje v ča - ro - bajno
 3. Daj, da se pre - li -- je nam ži - vljen je v maj, ki v ne - bešker

soln - čen kot nebeški maj, kot ne - beški maj!
 cve - tje, kot že - li sr -- ce, kot že - li sr -- ce!
 ra -- ju tra - ja ve - ko -- maj, tra - ja ve - ko -- maj!

p *mf* *f*

V tem cvetočem ra - ju bi že - le - li mi Te -- be za kra -
 Mi stem srčnim cvetjem bi te ven - ča -- li, maj - ni ška Kra -
 Tam še - le pri - mer - no bi ča - sti - li mi Te - be na vse

p *mf* *f*

mf *zadržuj*

lji -- co, Ma - ti mi - lo - sti, Ma - ti mi - lo -- sti.
 lji - ca, Ma - ti mi - lo -- sti, Ma - ti mi - lo -- -- sti.
 vq - re, Ma - ti mi - lo - sti, Ma - ti mi - lo -- -- sti.

mf *Mati mi - lo - - - sti.*

obmev v kritiki in pri občinstvu lep sprejem. Mašo "Missa Seraphica", ki doma ni našla Bog ve kakšen odmev, pa je zelo pohvalila francoska kritika. Izvajali so jo v Parizu.

Tedaj se je p. Hugolin poskusil v še obširnejših oblikah. Nastal je njegov oratorij "Assumptio B.M.V.", in "Oljki". Zopet je začel študirati (okoli leta 1912.) in zdaj - moderno glasbo (moderno seveda za tiste čase, dandanes pa razumemo pod tem imenom vse kaj drugega). V tej smeri so zložene poleg kopice cerkvenih in svetnih pesmi: "Soči", "V pepelnični noči" in delo največjega obsega, opera "Tajda", ki je bila prvič izvajana v Ljubljani dne 13. marca 1927.

P. Hugolin sam je razdelil svoje skladbe v cerkvene, svetne in sinfonične.

Cerkvene bi bile naslednje:

Missa seraphica (1910.), Cerkevne pesmi (1879.), Evharistične pesmi, Božične, Slava Bogu-mašne in Slava Bogu-Marijine pesmi, Slava Jezusu, Šmarnice (1904.), Postne pesmi, Mašne pesmi, Božične (1908), Marijine, Mašne, Štiri božične (1910.), Sedem mašnih (1918.), Dve božične, Svetniške pesmi, trije zvezki, 12 napevov za lavretanske litanije (1920.), Miklošič-Sattner - Slovenska maša (1921.), Belar-Sattner - Slovenska maša (1922.) Planike I. (1923.), Planike II. (1926.) Tretjeredne pesmi za jubilej sv. Frančiška (1926), Svetonočna pesem, Slavospevi na čast presv. Srca Jezusovega (1928.), Kraljica miru (1928. z orkestrom), Vstal je Gospod (1928.), Evharistični jetnik (z orkestrom), Te Deum (1915.) Med svetne skladbe prišteva p. Hugolin sam naslednje:

Klavirske: Kje so moje rožice (1892.); Samospevi: Zaostali ptič, Naša zvezda, Ribiška, Peča (vsaka izmed teh skladbic traja po pet minut); Moški zbori (1894.); Mešani zbori: Vrbici, Naša pesem, Štirje

koncertni mešani zbori, Ruškine sanje, Sašek-kodrolasek, K polnočnici.

Med sinfonične skladbe spada: Jeftejeva prisega (1911. - Traja pol ure).

Assumptio, oratorij (1912. - Traja eno uro in pol).

Oljka, velika kantata (1914. - Traja 45 minut).

Soči, sinfonična pesnitev (1921. Traja 45 minut).

V pepelnični noči, sinfonična pesnitev (1921. - Traja 45 minut).

Ob nevihti (Traja 12 minut).

Tajda, romantična opera (1927. Traja dve uri).

Odpevi k litanijam (1930.)

Mašne pesmi (1930.)

Slovenska maša (1930.)

Postcommunio za orgle (1930.)

foto H. H. H.

V kripti sv. Cecilije, kantata za tenor, solo, zbor in orkester (1931. Traja dvanajst minut).

Štiri mladinske pesmi: Kapelica, Gorska pripovedka, Dedek Krim in Tiho je legel mrak (vsaka po pet minut).

Sveti Matija, Putka-tutka, Mica-Butica.

Golgota, osem postnih pesmi iz leta 1932.)

Šmarne pesmi, Pomoč kristjanov.

Blagoslovne pesmi (1934.)

Mladinske pesmi (1934.)

To bi bile skladbe p. Hugolina po "opusih". (Do Tajde jih je uredil sam, zato naprej ni urejeno po gornjih treh oddelkih, ker ni bilo več mogoče spreminjati vrstnega reda). Vseh opusov je enainpetdeset.

Poleg tega, da je bil p. Hugolin izvrsten skladatelj, je bil tudi izboren dirigent. Vsi, ki so bili kdaj pod njegovo taktirko, bodisi v zboru ali v orkestru, ne bodo nikdar pozabili njegovega mirnega in originalnega dirigiranja. Ker je bil tako vešč v svoji stroki, so ga vsi spoštovali in Msgr. Premrl je ob

neki priliki zapisal, da so se od p. Hugolina vsi učili. Tudi opernemu orkestru je pri izvajanju opere "Tajda" dirigiral sam.

Slovenska cerkvena glasba je dobila s p. Hugolinom nov zagon. S svojo glasbo je namreč zastopal zmerno moderno strujo. V vsej njegovi glasbi je značilna slovenska miloba in mehkota, zato zlasti v daljših skladbah prevladuje čustvena, lepa in mehka melodika in barvit kolorit, posebno v orkestru. Tako so mu v začetku, ko je sam začel instrumentirati svoja dela, komaj verjeli, da je izpod njegovega peresa. Glasba v velikih delih poteka večinoma v neprestanost, kjer jo le redko preseka recitativna ali baladna arija, posebno v operi. Orkester nosi tedaj večinoma le ilustrativno in duhovno ozadje dogajanja. Zanimivo je tudi, da kljub temu, da je naš umetnik rad igral in poslušal Wagnerja, ni uporabljal vodilnih motivov niti v operi. Vse skozi je bil izviren, tako v invenciji melodije in harmonije, kakor v oblikah. Najboljši je v skladbah za zbor. V tem je popolnoma doma in se takoj vidi, kako vse obvlada.

foto Kunc 830

Kranj, v ozadju Karavanke

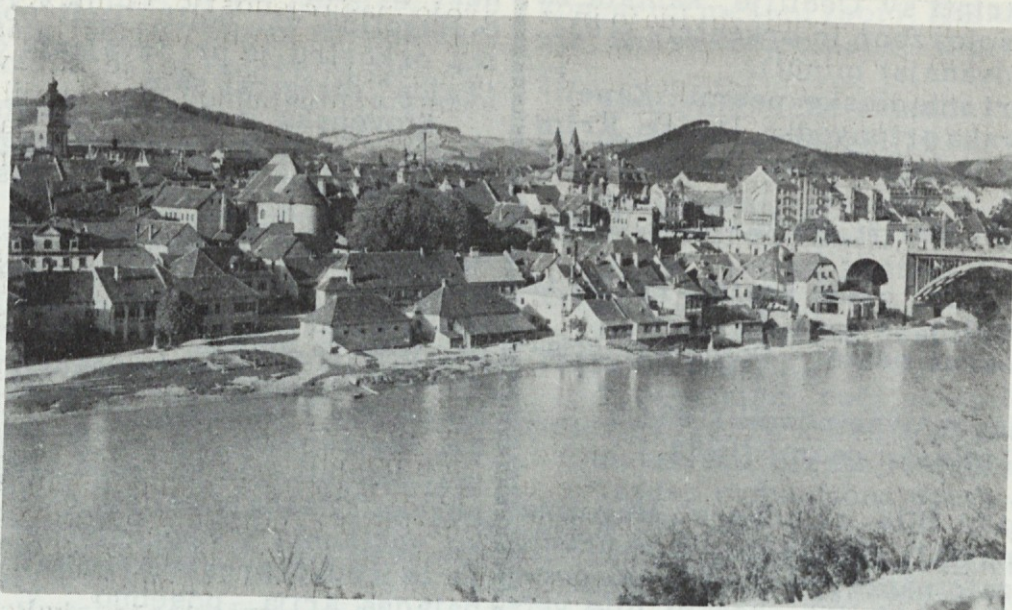

foto Runc 727

Maribor

P. Hugolin je bil tudi kot mož, kot redovnik-duhovnik odličen. Kot redovnik je bil v zgled vsem drugim, vednotočen, pri svojem delu natančen in nikdar površen, pa naj si bo pri molitvi ali pri pisanju not. Pri sebi ni mogel trpeti površneža.

Kot človek je bil p. Hugolin zelo družaben. Posebno rad je občeval s takimi, v katerih je odkril "umetniško žilico". Njegovo največje veselje so bile tedenske pevske vaje s "Sattnerjevim zborom", ki še danes nosi ime po njem. Pevci so bili zanj navdušeni ter soga občudovali in do pičice ubogali. So pač vedeli, koga imajo pred sabo, posebno še, ko je znal lepo mirno ne le diri-

girati, ampak tudi povedati. In kako so pevci peli pod njegovo taktirko! Kako je znal voditi orkester, kadar so na velike praznike peli slovesno mašo z orkestrom! Koncerti, ki jih je prirejal s svojim zborom, so bili pravi užitek. Ni čudno, da so strokovnjaki pisali, da je najboljši cerkveni zbor v Ljubljani pač "Sattnerjev zbor". Saj je poleg domačih del s svojimi pevci često nastopal z deli velikih mojstrov, Beethovna (Missa solemnis), Reinbergerja, Schuberta, Mozarta...

P. Hugolin je bil tudi mož zatajevanja. Pravijo, da se petdeset let ni do sitega najedel. Zato je tudi dočakal tako visoko starost - skoraj štiriinosemdeset let.

Duhovnika, posebno redovnika, ki ne bi pridigal in spovedoval, si skoraj ne moremo predstavljati. P. Sattner je veliko spovedoval. Pridigal ni ravno veliko, kadar pa je, so bili njegovi govori lepi, globoki in izvirni, kakor njegova glasba.

Kot glasbenik-umetnik se p. Hugolin nikdar ni mogel ogreti za ljudsko petje. Trdil je, da je slovensko petje večglasno, zaradi če-

sar nas drugi narodi zavidajo in z začudenjem poslušajo. (Sicer pa slišimo redno večglasno petje, če poslušamo ljudsko petje po naših cerkvah. To je Slovencem že takorekoč v naravi) Istotako ni mogel poslušati harmonija in se je ob neki priliki izrazil, da harmonij poje tako, kakor bi po suhem listju vodo polival.

*

Tako smo se na kratko spomnili velikega sina slovenske matere, največjega slovenskega cerkvenega skladatelja svoje dobe. Mi, njegovi redovni sobratje, bomo črpali iz njegovega zgleda smisel za ideale in lepo redovno življenje. Tisti pa, ki se zanimajo za glasbo, bodo dobili v njem vedno delavnega in idealnega človeka, ki je prišel do take višine v glasbeni umetnosti ne le s

svojo nadarjenostjo in muzo, ampak tudi s svojo pridnostjo in odločno voljo. Saj se je spravil na študij kontrapunkta pri svojih petinpetdesetih letih, dočim je na drugi strani zasledoval glasbo in njen razvoj (posebno moderno) do svoje smrti. O njegovi delavnosti nam govore njegovi številni "opusi" in še predzadnji dan svojega življenja je zložil neko Marijino pesem. Ker je torej tako in toliko pel v čast božjo in v slavo Marijino ter je bilo njegovo življenje tako vzgledno, smemo upati, da se že veseli pri Bogu. V nebesih z angelci in svetim očetom Frančiškom poje: Svet, svet, svet..., kakor je tako lepo zapel v svoji "Missa Seraphica". Tam je petje neskončno lepše, kakor paje bilo petje njegovega zbora. Saj se nahaja sredi harmonije in božje ljubezni in božje luči.

P. Vendelin o. f. m.

foto Runc 746

Maribor - Glavni trg

LEMONTSKI

BARAGOV

DAN

LEMONT JE DOŽIVEL na nedeljo dne 3. septembra 1950, slovesnost, kakršne že dolgo nismo imeli. Poleg vsakoletnega medenega piknika smo ta dan praznovali osemdesetletnico našega čebelarja p. Johna Ferlina O.F.M. Piknik je priredila tudi fara sv. Štefana v Chicagu, da je bilo res veliko ljudi. A središče vsega dne je bil naš oltarni kandidat, misijonski škof FRIDERIK IRENEJ BARAGA, kateremu smo posvetili in slovesno blagoslovili naš novi romarski dom ter marmornat spomenik v njegovem parku ob lemontskem jezercu. Dva škofa sta bila ta dan med lemontskimi romarji, katerih je bilo okoli tisoč: Dr. Gregorij Rožman, nadpastir ljubljanske škofije, kjer je bil Baraga rojen; in Dr. Noa, škof marquetteški ter sedmi naslednik Baragov v škofiji, ki jo je ustanovil naš svetniški misijonar. Veličastno slavlje bo ostalo vsem

Prevzv. dr. Gregorij Rožman, škof ljubljanski, z asistentoma pri obredih: p. Gracijanom dr. Hericem OFM (na škofovi desnici) in p. komisarjem Aleksandrom Urankarjem OFM (na levici). Poleg stoji p. Leo Medic OFM, iz hrvaške župnije v West Allisu. Škof Rožman je ta dan blagoslovil pred samostanom Frančiškov kip.

lemontskim romarjem vedno v spominu. Pričujoče slike pa naj pokažejo bralcem vsaj delček našega BARAGOVEGA DNE, te nepozabne manifestacije ameriških Slovencev za skorajšnjo Baragovo oltarno čast.

Prevzv. dr. Tomaž Noa, škof marquetteški, slovesno blagoslavlja Baragov romarski dom. Asistirata mu p. Ciril dr. Shircel OFM glavni tajnik Baragove zveze, in p. Mirko Silvester OFM.

Mr. in Mrs. Jožef Gregorič iz Oak Parka, Ill. si ogledujeta Baragovo razstavo. Mr. Gregorič je zgodovinar Baragove zveze in raziskuje Baragovo življenje ter je o njem že veliko napisal.

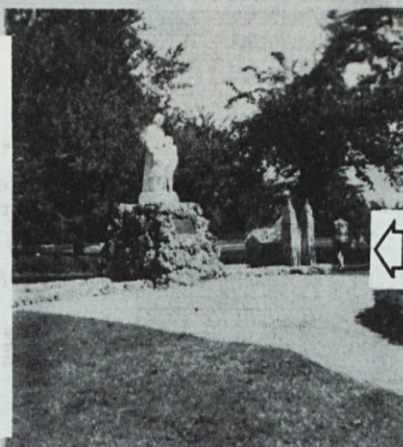

Baragova razstava v novem Romarskem domu. Obiskovalci so z zanimanjem ogledovali misijonarjeve predmete ter se jih spostljivo dotikali. P. Ciril Shircel OFM je razstavo zbral vse, kar je mogel dobiti. Žal skoraj ena tretjina Baragovih stvari ni pravočasno dospela.

Vsakoletno Baragov dan marquetteške škofije so za leto 1950. priredili dne 4. julija v St. Ignac. Slika predstavlja marquetteškega škofa Noa z asistenco. P. Ciril Shircel OFM je na levi strani slike prvi med asistenti.

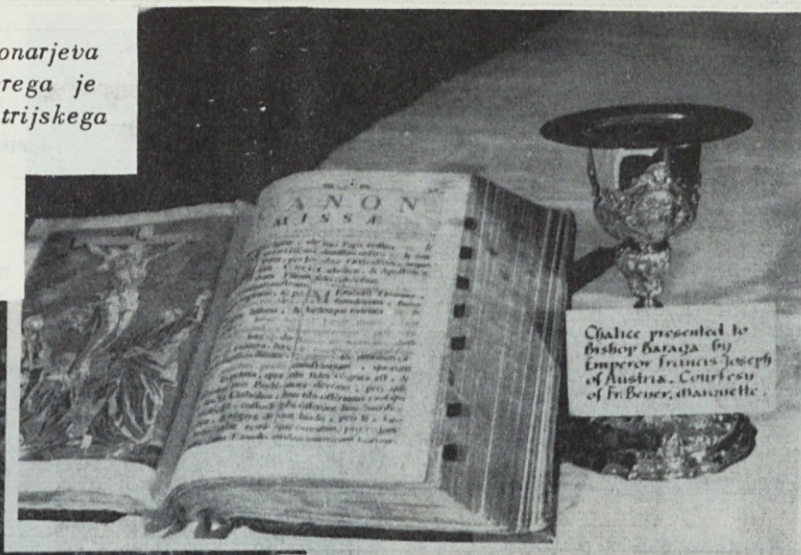

Baragov spomenik v Baragovem parku ameriških Brezij, katerega je dne 3. septembra blagoslovil škof Noa.

Baragov dan v Lemontu. Osemdesetletnik, p. John Ferlin OFM med slovesno sv. mašo pri lurški votlini. Slovenska pridigo imel škof Rožman, angleško škof Noa.

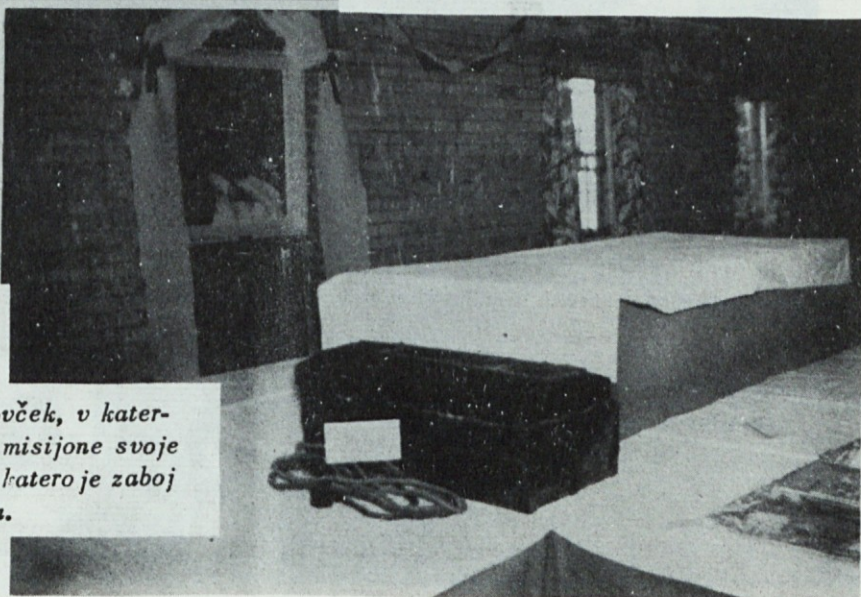
Z Baragove razstave Misijonarjeva mašna knjiga in kelih, katerega je prejel pri obisku na Dunaj od avstrijskega cesarja Franca Jožefa.

Chalice presented to
Bishop Baraga by
Emperor Francis Joseph
of Austria. Courtesy
of Fr. Brer, Marquette.

Tudi v Lem. ntu imamo "marquetteško katedralo", seveda mnogo manjšo kakor je v Marquette, Mich. nad Baragovim grobom. Posnetek je delo br. Antonina Segs OFM in našega jubilara p. Johna Ferlina OFM.

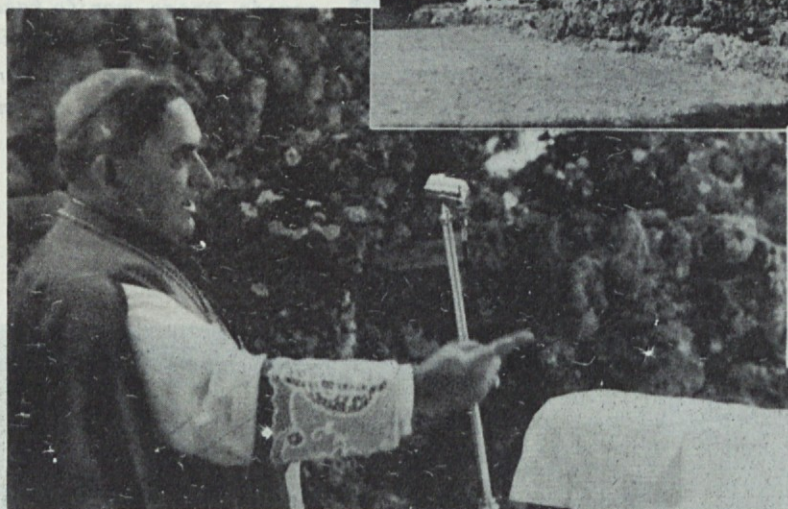
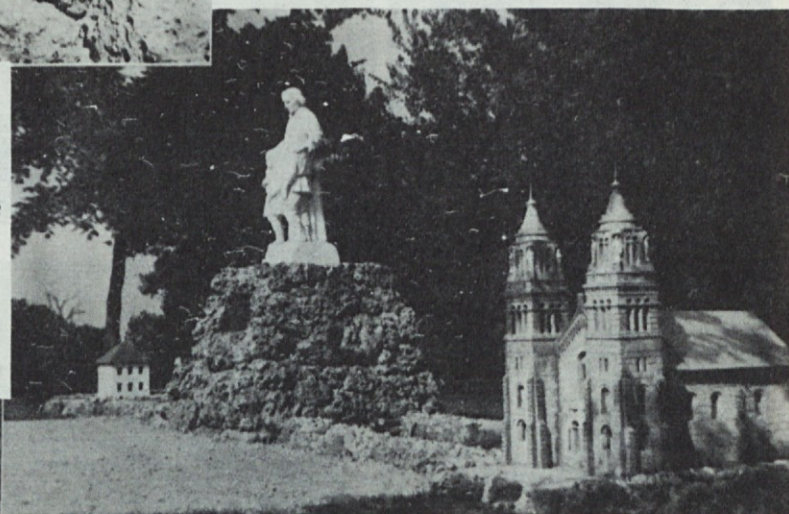

Z Baragove razstave: Kovček, v katerem je Baraga prinesel v misijone svoje "bogastvo." Tudi vrh, s katero je zaboj prevezal, je še ohranjena.

Spominska plošča na spomenikovem podstavku.

Baragov kip s posnetkom njegove rojstne hiše in marquetteške katedrale.

"Iz vsega Baragovega dela odseva trdna vera njegovega naroda..." Iz govora škofa marquetteškega.

Prezvizišeni škof Noa blago slavlja Baragov spomenik.

Prevzvišeni škof dr. Rožman
blagoslavlja Frančiškov kip.

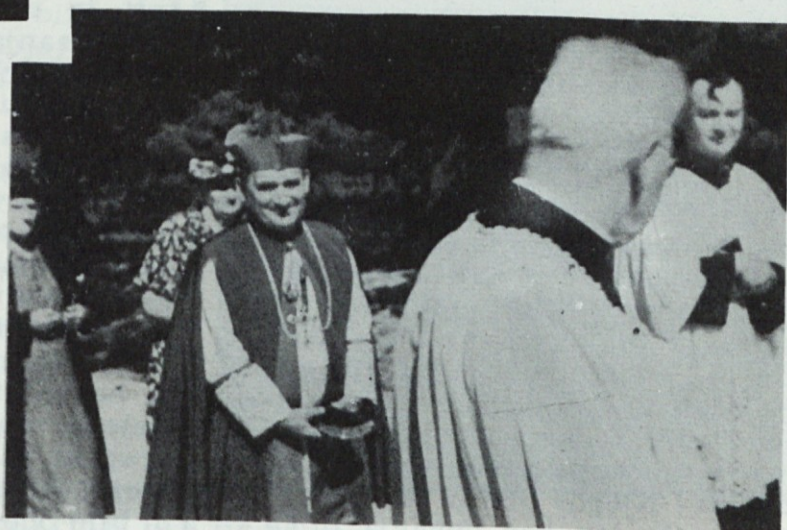

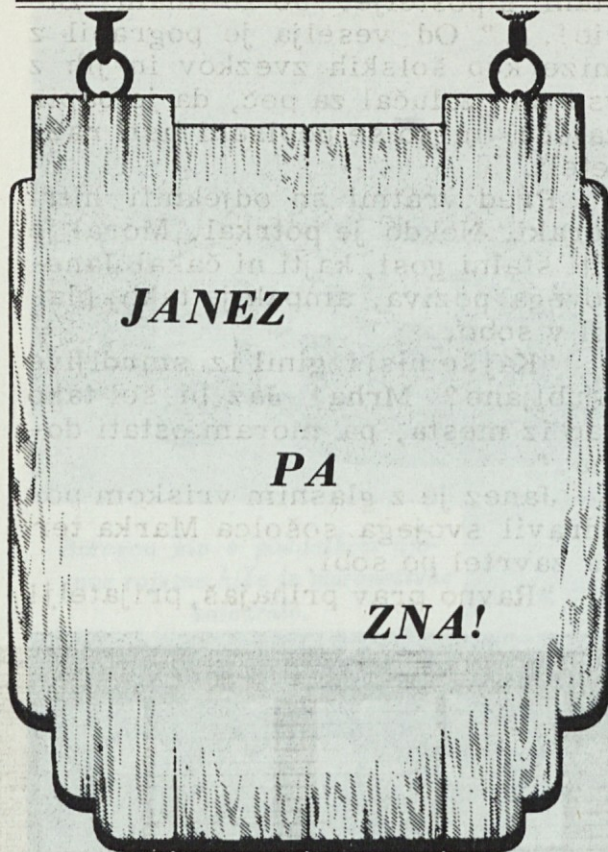
Naša visoka gosta z duhovščino
med sveto mašo.

"Baraga nam je zgled ljubezni
do Marije..." Iz govora škofa
ljublanskega.

Prevzvišeni škof Tomaž Noa
v sprevodu.

JANEZ SE TISTO leto ni kar nič rad poslavljal od šole. Učenja je bilo konec in pričele so se velike počitnice, to je res. Zapustil bo belo Ljubljano in bo doma zadihal v prosti naravi in neskajeni svobodi. Toda nekaj ga je skrbelo: bal se je večnega očetovega tarnanja, kateremu tudi lanske počitnice ni bilo ne konca ne kraja. Prav tako so ga bili polni božični in velikonočni dnevi, za letošnje poletje pa se najbrž obeta ista zgodba...

Gotovo ste že radovedni, kaj je vzrok očetove slabe volje. I no, gostilničar je bil - pa mu gostilna ni nesla toliko, da bi plačal davke. Če bi ne imel posestva, bi moral že zdavnaj vse skupaj prodati, svojega sina študenta pa vzeti iz mestnih šol. Prejšnje čase se je živel, da, da! Njegov oče in očeta oče sta napravila lep kup denarja in še ko je bil on fant, je denar kar tekkel v

hišo. Gostilna na vrhu klanca, ki se je imenoval Zelena reber, je bila znana daleč okoli. Debela stoletna lipa pred njenim vhodom ji je dala ime: Gostilna pod lipo. Prijetna senca je voznike in konje kar vabila pod košate veje. Zdaj so pa vozniki redki. A oblast ti je za te presnete avtomobile zgradila ravno cesto, ki se ogne Zeleni rebri in njenemu klanecu ter po dolini mimo nje teče iz Ljubljane proti Dolenjski. Gostilna je izgubila svoje ime: vsi so jo pozabili. Obledel napis nad vratmi še spominja na stare čase, od košate lipe pa je ostal samo še štor. Vihar jo je pred leti nekaj polomil, a Janezov oče je potreboval denar in jo je posekal. Da, gostilna "pod lipo", redki so tvoji gostje! Kak kmet se mimogrede ustavi, da popije svoj polič, truden berač zvrne v veži kozarček slivovke. Ni dosti nedelj, ko pride v izbo gruča kmečkih mož in fantov, ali pa mestni izletniki, ki jih je zvabila prijetna okolica in so slučajno zašli na Zeleno reber.

Na vse to je mislil Janez, ko je zvečer pred dnevom odhoda iz Ljubljane ležal vznak na pogrtnjeni postelji podstrešne študentovske sobice. Globoko je vzdihnil. Vse to bo moral stokrat in stokrat poslušati iz ust svojega očeta, ki še vedno sanja o polnih omizjih in seveda - polni mošnji...

"Kaj bi se res ne dalo kako pomagati?" se je vpraševal Janez.

Kolikokrat je že delal načrte, pa mu nikoli ni padlo v glavo kaj pametnega. Navaden oglas v časopisu ne bo pomagal očetovi gostilni, to je že skusil. Dobro vino in izborna postrežba tudi ne, ko pa ni ljudi, da bi o tem raznesli po svetu. Moral bi napraviti nekaj posebnega, da bi Zelena reber postala čez noč in enkrat za vselej znana mestnim gostom. Ko bi se to posrečilo, potem bi bilo očetovega tarnanja za vedno konec.

Tako je tuhtal Janez in mislil na ameriško reklamo, o kateri je bral v včerajšnji številki dnevnika precej dolg in zanimiv članek. Tam ti nekaj tvegajo za uspeh. Izmišlja jo si vsemogoče reči, smešne in žalostne. Žrebajo, razpisujejo nagrade in se na vse načine trudijo za izredna pota. Pa prav te reklame prinašajo tvrdkam največ dobička. - Ali pa izgubo za vedno, seveda...

Neki newyorški veletrgovec je razpisal pet tisoč dolarjev nagrade onemu, ki bi v njegovi trgovini zaman vprašal po kaki stvari. Šestnajst dni so se ljudje trli v prodajalne prostore: gnetli so se med mizami in kupovali vsemogoče, trgovec pa je spravljal mastne tisočake, ki bi drugače nikoli ne prišli v njegov žep. Končno pa je le vstopil nekdo in zahteval - strgalo za krompir, ki bi ga mogli uporabljati levičarji. Trgovina ga ni imela in dobil je nagrado. Res je trgovec izgubil pet tisoč, koliko tisočev pa so mu kupci prinesli v teh šestnajstih dneh? In poleg tega je ime trgovine postalo znano daleč okoli. Da, Amerika zna ljudi vleči za nos!

Janeza je pri zadnji misli kar vrglo pokonci. Čakaj, fant! Vleči za nos, vleči za nos... Tu bo nekaj za ljubljanske srajce! Pošteno bi jih moral potegniti, pa bi bila očetova gostilna rešena. Ideja, ideja! Tvegati bo treba nekaj! Če propade, naj! Izgubiti itak ni kaj. - Živio, živio! Ideja...

Študent se je zamislil in strmел v strop. Muha je brenčala okrog svetilke, dočim jo je v kotu zaman čakal pajek s svojo mrežo. Le nje-no brenčanje je motilo veličastni mir podstrešne sobice, v kateri so se pretakale Janezove misli, da bi jih lahko kar rezal.

"Ljubljančane potegniti za nos! Pa pošteno... Hm!..."

Janez je mislil skoraj pol ure, nato pa je zmagoslavno zakričal in

planil s postelje. "Jo že imam! Živio!..." Od veselja je pograbil z mize kup šolskih zvezkov in jih z vso silo zalučal za peč, da je papir zaječal in so se popisani listi razleteli.

Pred vratmi so odjeknili hitri koraki. Nekdo je potrkal. Moral je biti stalni gost, kajti ni čakal Janezovega poziva, ampak je takoj planil v sobo.

"Kaj še nisi izginil iz smrdljive Ljubljane? Mrha! Jaz bi šel tako rad iz mesta, pa moram ostati doma."

Janez je z glasnim vriskom pozdravil svojega sošolca Marka ter ga zavrteel po sobi.

"Ravno prav prihajaš, prijatelj!

foto Hunc 1:32

Pomagal mi boš pri važnem delu.”
 “Ti, delat pa nisem prišel k tebi! Najmanj pa spravljat tvoje ‘bogastvo’ v kovček, ker za take posle še nikoli nisem bil,” se je Marko branil na vse pretege.

“Ah, kaj delo! Poglej, kovček me že čaka napolnjen do zadnjega kotička. Pomagal mi boš - Ljubljancane potegniti za nos. Če bo uspelo, bo, če ne, me pa oče menda od jeze požene zdoma...”

Marko je pokazal takoj židano voljo in pripravljenost. Je bil pač ljubljanska srajca in še študent povrh: vesele narave, vedno poln smeha in domislic.

ti - tako sta sklepala in Marko je dobil nalogo, da za to poskrbi - potem, potem bo uspeh gotov kot amen na koncu očenaša.

Med veselim žvižganjem je Marko odšel, Janez pa je dobre volje še vedno oblečen ležal na postelji ter zopet in zopet premleval svoje načrte. Šmenta! Čudno, da mu ni prej kaj podobnega padlo v glavo! Pa ga je moral šele časopisni članek o zanimivi ameriški reklami spomniti, da bi očetovi gostilni le mogel odpomoči.

Muha, ki je že ves večer brenčala okrog svetilke, je zavila v kot nad posteljo in se ujela v pajkovo

foto Runc 1997

Blejski grad, v osadju Triglav 2863 m

Nato sta prijatelja celo uro sedela na postelji in delala načrte. Janez je Marku povedal, zakaj gre, mu razodel svojo idejo, katero je ta sprejel z glasnim vikom. Moral mu je zamašiti usta, sicer bi priklical gospodinjo. Nato sta načrte spreminjala po okusu in popravljala ter se končno o stvari le dodobra zmenila. Marko je imel strica, ki je bil po vsem mestu znan kot velik šaljivec. Če tega spravi med ostale Ljubljancane, ki jih hočeta potegni-

mrežo. Zaman je krilila in se hotela rešiti. Iz špranje je že lezel pajek...

Janez se je zasmel: “Me pa res zanima, ali ta muha predstavlja Ljubljancane, ali pa - mene...”

*

Naslednji dan je študent vse dopoldne pisaril. Pri gospodinji je pustil za Marka cel kup pisem z naslovom uredništva. Zmenila sta se

namreč, da bo prijatelj za vse določene dneve oddajal v časopis "vabo". Saj Janez bo predaleč, da bi pošiljal od doma.

Ob enajstih pa se je študent že vozil v avtobusu proti Zeleni rebri. Bil je vse drugačnih občutkov kakor še pred nekaj dnevi. Počitnice so ga veselile kot nobene doslej. Načrti in negotovost njih uspeha pa so ga navdajali s posebnim ognjem, ki ga čuti sleherno srce mladega fanta ob misli, da nekaj tvega. Bo? - Nebo? - Bo? - Nebo?... Še motor avtomobila je pel to pesem, ki je že od včeraj neprestano brnela v Janezovih ušesih.

zumel, saj je starega kova, in ne bo verjel uspehu. Tako lahko vse skupaj pade v vodo še pred začetkom. Treba bo o načrtih samih previdno molčati, izrabiti ugodno priliko in napraviti vse na svojo pest.

Oče mu je prišel naproti in ga objel.

"No, si v šoli dobro napravil?"

"Seveda sem, oče!" je Janez segel z roko v žep in mu pokazal spričevalo. Kar čakal je, kdaj bo oče začel s svojo staro pesmijo. In res!

"Lepo, da si dobro napravil, lepo! In da si prišel zopet enkrat do-

Foto Rume 012

Blejska cerkev in grad

Preveč je veroval v svoj uspeh, da bi se kislo držal. - - -

Janez je kljub strmini polglasno žvižgal. Ko je zagledal pred seboj očetovo domačijo, je postal, sedel na kovček in si obrisal pot s čela. Videl je očeta, ki je pravkar prišel izza hiše. Veselo mu je zamahnil z roko in ga poklical.

Mikalo ga je, da bi mu takoj zaupal svoje načrte, toda ugriznil se je v ustnice. Ne sme prehitro z njimi na dan, ne! Oče ga ne bo ra-

mov. Samo škoda, da jih nisi pripeljal dvajset s seboj. Naša uboga gostilna zaman čaka gostov..."

Drugikrat je Janeza očetovo jadikovanje jezilo, danes pa ga je skoraj veselilo. Saj bi se mu najraje smejal. Zato se je raje sklonil po kovček in že sta stopala proti hiši, kjer ju je čakala matiter med solzami objela ljubega sina.

Takoj po večerji je oče zopet pričel svojo: "Vidiš, Janez! Vse popoldne ni bilo niti enega gosta v

moji gostilni. Še kozarček žganja ni nihče popil. Pa se ne jezi, primojdunaj!..."

Študenta je skoraj premotilo, da bi povedal svoje načrte od A do Z. Pa se je premagal in povedal le toliko, da je v očetu vzbudil iskrico radovednosti.

"Veste, oče, že dolgo sem mislil na vašo gostilno. Toda šele včeraj mi je padla v glavo pametna misel. Vse prepustite meni, pa bo v redu! - Ali hočete slišati iz mojih ust prerokbo?" Pogledal je na stenski koledar ter s poudarkom nadaljeval: "Danes je četrtek. Prihodnjo nedeljo pa bo pri nas toliko gostov, da bo miz in stolov premalo."

Mati je morala sesti na stol, očetu pa je padla pipa iz rok ter se razbila na kamenitem tlaku, tako je bil presenečen.

"Kaj? Kdo ti je povedal? Menda se norčuješ..."

"Prav gotovo drži, oče! Samo nič ne skrbite in vse prepustite meni!"

Gostilničar je bil ves iz sebe.

"Hudika, Janez! Če mi to praviš, bom pa menda prvič spoznal, da le nisi zastonj po ljubljanskih šolskih klopek trgal hlač," je pribil. - - -

Janez je nestrpno pričakoval sobotni časopis. Ko je prišel, je takoj pogledal, če so njegov oglas sprejeli. Prelistal je strani, se ustavil na šesti in se namuznil. Bežno je prebral vabilo in papir znova zganil. Ne bo ga kazal očetu, če sam ne bo opazil. Morda je bolje, da zve čim pozneje...

Res oče še ni opazil, kako se plete Janezova prerokba. Šele v nedeljo popoldne, ko je bil oglas že drugič v časopisu - seveda vsak dan v drugi obliki - so se mu oči ustavile na njem.

"Kaj? Hudirja, saj tu je vendar moje ime! Ali prav berem?... Neža, Neža, poslušaj!"

Mati si je iz navade obrisala

roko ob predpasnik in prisedla. Očetov obraz pa je med branjem spreminjal barvo:

MEŠČANI, to bo nekaj za Vas!

Kaj takega ne berete vsak dan.

Ako želite preživeti prijetno nedeljo v prosti naravi, izven mestnega hrupa, potem napravite dne 27. junija izlet na Zeleno reber. Gostilničar "Pod lipo" je pripravil svojim dragim gostom

ČEŠNJEV PRAZNIK

Spoštovani gostje smejo ta dan obrati vse češnje, kar jih je na gostilničarjevem vrtu. In sicer: ZASTONJ!!! Tudi domov jih bo smel vsak vzeti po lastni želji, kolikor jih bo le mogel spraviti v nahrbtnike.

Še enkrat torej: Vsi ste vabljeni na Zeleno reber na češnjevi praznik. Za navdušene kolesarje prijetna, dvanajst kilometrov dolga pot iz mesta ne bo utrudljiva. Izpred Mestnega doma pa odpeljeta ob deveti uri dva avtobusa, za katera se pravočasno javite na naslov uredništva pod označko "Vesela nedelja".

Zelena reber pozdravlja goste! Jedače in pijače ne bo manjkalo.

Gostilničar Nace Bregar.

Oče je končal z branjem, vrgel časopis na mizo in pogledal mater, ki od začudenja sploh ni prišla do besede.

"Lepo godljo nam je skuhal..."

"Kdo... kdo pa?"

"Seveda! Bi spet rada reševala svojega sinka!" se je oče razjezil še nad materjo. "Janez, kdo pa drugi! Naš prerok!... Ha, ha, ha! Češnjevi praznik!..."

"Pa si prav pogledal? Mogoče se motiš. Saj pri nas - nimamo češenj..." je postajala mati vedno bolj boječa.

Janez, ki je ves pogovor nestrpno poslušal v veži, je tedaj stopil v kuhinjo in se gromko zasmejal: "Saj ravno češnje so trnek,

na katerega lovim! Ha, ha, ha!..."

"Norec si, Janez, norec! Ob ugled me boš spravil, še tožili nas bodo mestni škrici," je skoraj kričal oče, pograbil v jezi časopis in ga pretrgal na dvoje.

Sin je očeta med smehom potlačil na klop. "Psssst! Pustite vsaj enkrat besedo meni, saj bom star kmalu dvajset let! Začel sem in hčem stvar speljati do konca. En teden mi dajte vroke vajeti, pa konec besedi! - Midva, oče, bova pospravila hišo in gostilniški vrt. Dobro bi bilo pripeljati še kaj vina, da bo boljša izbira. Klet mora biti polna, izbira velika! - Mati, vi pa povejte, kaj vam manjka v shrambi. Je prekajene svinjine dovolj pri hiši? Do nedelje pripravite dvajset piščancev, pet kokoši in..."

"Kaj se ti blede? Toliko še svoj živ dan nisem naenkrat zaklala," mu je skoraj med jokom padla v besedo.

"Psssst! - Tudi po teletino, govedino ter svežo svinjino bom moral v vas. V nedeljo ne sme pri nas ničesar manjkati. Toliko gostov Zelena reber še ni videla."

Ob zadnjih besedah je še Janezu samemu zamigljalo pred očmi. Za

trenutek je zdvomil nad svojim uspehom. Toda spomin na ameriško reklamo ga je znova podžgal. Poskusil bo. Začel je in speljal bo stvar do srečnega ali nesrečnega konca. Če bo v tem trenutku le malo popustil, bo zmagal oče in vsa ideja, vsa njegova sijajna ideja, bo ostala za vedno pokopana. Le kaj bi rekel Marko?

Študent je moral celo uro pri-govarjati očetu, da se je pomiril. Saj ni dosti manjkalo, pa bi gostilničar pisal na uredništvo, da oglasi njegov, da se nekdo šali na njegov račun... Končno se je le unesel. Toda zatrdil je sinu: "Prav! A to ti povem, da v nedeljo ne ostanem doma, pa če me privežeš. Ti boš s češnjami reševal gostilno, če jo jaz nisem rešil z odkrito besedo in pošteno postrežbo!"

Materi pa še dolgo ni šlo v glavo, da bo dalo toliko kurenine življenja za prazne sinove čenče. Hudovala se je na očeta, da Janezu ne stopi na prste. Oče je pa njej očital, da daje fantu potuho. Na tistem pa je le v obeh zmagala ljubezen, ki je dala sinu ves teden proste roke.

Dela je bilo čez glavo. Je pa zato gostilna "pod lipo" - dasi lipe nibilo nikjer več - dobila novo lice. Napis nad vratmi je bil po dolgih letih očiščen prahu in pajčevin ter ozaljšan z zelenjem. Nov šopoblan- cev je visel od njega in pozdravljal goste. Z miz obeh gostilniških sob so se belili novooprani prti. Tudi vrtič je izgledal vse drugače, ko je bil pesek očiščen plevla in lepo pometen. Brezova metla je našla prav vsak kotiček. Mize pa sta oče in sin lepo pomila, da so samo ča- kale nedelje, ko bodo dobile prte.

Janez je triumfiral. Kaj bi ne! Oče, ki je nekaj časa godel, se je unesel in kar z neprikritim vese- ljem pomagal pospravljati. Le od

časa do časa je bruhnilo iz njega, da bo v nedeljo prepir in sramota na- mesto zmage. Mož ti je vsak dan hitel gledat v novodošli časopis Ja- nezov oglas. Vsak dan je našel na vidnem mestu in z velikimi črkami napisano vabilo na "češnjev praz- nik" in pod njim svoj podpis. V vsa- ki številki je bil oglas v drugi obli- ki, vsak dan v drugih besedah; vedno pa tako prepričevalen, kot bi imeli na Zeleni rebri cel češnjev gozd. Prva dva dni je oča z jezo strgal časopis, tretjič ga je samo odložil, četrti dan je samo zmignil z rameni. V četrtek pa so se mu usta ob pogledu na oglas že malo raztegnila. Polglasno je bral, kaj je Janez to pot napisal:

NEKAJ ZA VSE!

"Mamica, kupi mi češenj!" za- prosi Tonček mamico, ko stopata mimo branjevke na Vodnikovem tr- gu. Mama pa ga potegne za roko: "Kaj bom kupovala! V nedeljo na- pravimo izlet na Zeleno reber, ka- mor nas vabijo na češnjev praznik..."

Saj že veste, dragi moji, kaj bo v nedeljo...

In tako dalje.

"Presneti fant! Mojster je naš Janez! Morda bo pa le kaj. Če bi bil jaz Ljubljčan in bi opravil ce- lo Janezovo 'devetdnevno' branja češnjevega oglasa - ne verjamem, da bi v nedeljo ostal doma. - Seve- da, kako se misli sin v nedeljo zmazati iz blata, mi je španska vas. Zna pa zna, naš Janez..."

Oče je pogledal okrog sebe, če ga kdo opazuje. Na zunaj je še vedno hotel veljati za nevernega Tomaža.

Janez ga je res opazoval izza vrat. "Le zaupajte mi, oče!" se mu je zasmel. "V nedeljo bo šlo vse po sreči. Danes popoldne grem po vino, ki ste ga naročili. Tudi mati so mi napisali cele litanije, kaj

Foto Kunc

moram prinesti za kuhinjo."

Da, tudi mater je sin presenetil pri pobožnem branju oglasa, čeprav nikakor ni hotela pokazati, da z veseljem pripravlja za nedeljski obisk. Prišel je tiho za njen hrbet in jo nenadoma vprašal: "Kaj pa berete, mama?"

Mati se je zmedla. Brž je premaknila svoj kazalec izpod vabila in pokazala sinu tja v tri dni na časopisno stran: "Tele oglase prebiram."

Janez je pogledal kam meri materin prst in se med smehom ponarejeno začudil: "Kaj? Ženitovanjske ponudbe?"

Popolnoma se je zmedla in skoraj zajokala. Moral jo je objeti in jo zopet spraviti v dobro voljo.

Pa je še isti dan, ko sta oče in mati pokazala, da jima je odleglo, Janezovo čelo dobilo resne gube. Prejel je Markovo pismo: "Vprašal sem pri uredništvu: do danes se je prijavilo za avtobus petinštirideset ljudi. Sijajno gre! Upati smeš na obilo obiskovalcev Tvojega 'praznika'. Smola je le v tem, da se moj stric nekaj kuja, dasi ga ovijam na vse pretege v svojo mrežo. Brez njega so najini načrti zelo tvegana stvar... Zidaj na lastno žgovornost in iznajdljivost. Za vsak slučaj..."

"Ta bibila lepa! Brez šaljivega strica ne bo šlo," je Janez postajal živčno razdražen.

"Na vsak način poskušaj, dragi moj Marko! Bom videl, kaj zmoreš..." je odgovoril prijatelju, mu dal v odgovoru duška in obenem pokazal, kako ga skrbi.

Do sobote je bil na trnju. Če Marko res ne bo uspel...

Pa se je dobro izteklo. V soboto je s časopisom, v katerem je bil zadnji oglas za izlet na Zeleno reber, čakalo na pošti tudi Markovo pismo. Janez je kar hlastnil po njem in strgal ovoj. Med branjem se mu je obraz veselo raztegnil.

"Dragi Janez! - Kocka je padla!

Stric se je odločil za Tvoje pre...ete češnje v upanju, da so hrustavke in nič črvive. Na trgu jih je letos enkrat samkrat kupil in skoraj vse zmetal proč, toliko je bilo slabih. Potolažil sem ga, da mu gotovo ne boš postregel s črvivimi. Sem imel prav?"

"Seveda mu ne bom postregel s črvivimi. Ha, ha, ha!" je Janez napravil medvzklik in poudaril "ne bom". Nato je nadaljeval z branjem: "...Toda boj je bil hud, 'strašno besneč', Janez. Moral sem naskakovati strica kakor nekoč Turki slavni Dunaj. Veš, stric je lovec in je pod roko zvedel, da prireja društvo 'Zlatorog' v nedeljo strelne tekme pod Rožnikom in bo odbor po-

Foto Runc 335

vabil tudi njega. Vabijo ga vselej radi, a ne kot odličnega strelca, ampak zaradi dobre volje, ki jo prinese s seboj! Naš stric, pa dober lovec! Ha, ha! Enkrat samkrat v treh letih je prinesel z lova zajca, pa še takrat je pozabil odstraniti z njegove taceliste Slamičeve mesarije, kjer ga je - kupil... - Torej čakal je povabila. Jaz pa sem tudi prežal nanj in ga srečno prestregel, predno je dobil pošto v roke stric. Tako se danes že ves dan jezi, da ga niso povabili. Po tem razočaranju je sklenil, da se bo na vso jezo v nedeljo tako najedel zelenoreberskih češenj, da bo trd kot boben. - Pa nikar se ne boj glede uspeha! Poznam svojega strica kot lastni žep. Zaradi zadeve z lovskim društvom bo jutri zabavljaj, pojutrišnjem pa bo vstal tako razigran, da mu bo prišla Tvoja šala kakor nalašč...

Za avto se je priglasilo triinšedemdeset oseb. Morda se prihlasi v zadnjem trenutku še katera. Uredil sem vse potrebno pri avtopodjetju. V nedeljo pa na veselo svidenje!

Še nekaj: stric strašansko rad jé ocvrte piške in s tem mu morate postreči, če mu že češenj ne privoščiš. - Salve! Tvoj Marko."

"Dve bo dobil, če bo hotel," se je zasmel Janez in na poti s pošte proti domu veselo zapel.

*

Nedelja. Krasno jutro je obetalo krasen dan. Torej sta avtobusa odpeljala iz Ljubljane. Janez je pripravljaj še zadnje po gostilni in vrtu. Pustil je vse skrbi in je v belem predpasniku zadovoljno žvižgal. Kar bo, pa bo!

Oče in mati pa sta bila kakor na trnu. A mati se je vsaj zamotila z delom v kuhinji. Saj ji je morala pomagati celo sosedova Marička, toliko je bilo tekanja sem intja. Oče

pa ni imel kaj. Hodil je po hiši in vrtu ter pogreval misel, da skoraj pridejo mestni gostje na "češnjev praznik". Nič več ga ni zdržalo in Janez, ki ga je že vse jutro med smehom opazoval, je videl, kako si je odvezoval predpasnik med polglasnim mrmranjem: "Nak, danes ne ostanem doma! Le naj Janez sam nagovarja in sprejema goste!"

Hotel je po bregu navzdol proti vasi. Toda ko je prišel okrog hiše, se je ustavil in se skoraj plašno zagledal pod klanec na glavno cesto. Tam sta se namreč pravkar prikazala dva velika avtobusa. "O, moj Bog! So že tu, so že tu! Janez, Janez! So že tu tvoji presneti Ljubljanci! Zdaj pa kuhaj godljo po svojem okusu, jaz je ne bom vohal!" Ker ni mogel proti vasi ne da bi srečal Ljubljance, je zavil na drugo stran proti gozdu. Janez pa je med smehom gledal za njim.

Res so gostje že izstopili in počasi lezli navkreber. Pridružilo se jim je nekaj kolesarjev, ki so pravkar došli avtomobila. Pa koliko jih je bilo videti! Cela procesija. Moški in ženske, mlado in staro, vmes pa otroci, katerim so se že najbrž cedile sline po rdečih češnjah.

Janez bi rad spoznal Markovega strica, pa so bili ljudje še predaleč, da bi razložil obraze. Šele ko so prišli bliže, je videl, da Marko vleče svojega debelušnega strica prav med prvimi. Ravno je mož obstal in si obrisal z veliko ruto znojno plešo. Marko poleg njega pa je medtem opazil pred gostilno stoječega prijatelja in mu mimogrede zamahnil z roko v pozdrav.

Janez je že čul glasen razgovor in vpitje otrok. Veselo je pomahal z belo gostilniško krpo.

"Vidiš, vidiš, gostilničar nas že pozdravlja. Pa tako mlad fant," se je zasmel stric in pokazal nečaku proti vrhu. "He, krčmar, danes bo slaba zate! Vse češnje ti bomo obrali! Nikoli več ne boš da-

jal tako prokleta prismojenega oglasa v ljubljanski časopis. Ljubljancanismo gadje!" je kričal, da so se veselemu in zgovornemu sopotniku vsi smejali.

Medtem so prišli do gostilne.

"Živeli, živeli, dragi gostje!" je prav neprisiljeno in domače pozdravljal Janez. Mati pa se je bolj kislo smejala s praga.

"Ho, ho! 'Gostilna pod lipo'! Ta je dobra!" je zopet začel stric. Sploh je imel ves čas samo on glavno besedo. "Sem mislil, da bom sedel danes v prijetni lipovi senci, pa najdem samo štor. Vi, mladi krčmar! To bi pa že lahko dali v oglas, da lipa 'gostilne pod lipo' ne stoji več. Potegnili ste nas za nos."

Janez se je zvito zasmel: "Vi, gospod Završnik, bi pa tudi lahko poznali zakon, da imajo krčmarji posebne pravice. Če želite vedeti: danes vas bom še potegnil, pa pošteno."

Gostje so se smejali Janezove-mu odgovoru, v katerem je fant odlično posnemal govor Markovega strica. Veselo domače razpoloženje je zavladalo med vsemi.

"Me res zanima, če se bo posrečilo," je zapiskal šaljivec in se spomnil, da ga je Janez imenoval po imenu. "Kaj me poznaš?" je prišel kar s 'ti' na dan.

"Kdo ne bi poznal ljubljanskega šaljivca, katerega najdete lahko ob vsakem času pri 'Šestici' ali pa pri 'Figovcu'. Če ga ni tam, pojdi pogledat, če sedi pri 'Amerikancu' ali pa pri Čadu pod Rožnikom..." se je fant potrudil v eni sapi naštetiti stričeve najljubše gostilne.

Završniku se je zdelo dobro, da je tako znan. Saj ni vedel, da sta si Janez in Marko prijatelja in ga pozna po nečaku. Sploh je Marko stal poleg, kot bi Janeza šele prvič srečal. Tako bo lahko najbolje pripomogel k uspehu.

Nek drug Ljubljancan je pristopil k šaljivcu: "Mlademu krčmarju

ne boš kos, ta te spravi v kozji rog. Le poglej ga! Tako je brhek, da bi vsa ljubljanska dekleta brez češnjevega praznika drvela na Zeleno reber, ko bi dali namesto vabila v časopis njegovo sliko."

Zdaj je pa Janezu godila pohvala. Vse gre prav. Voda že teče na njegov mlin...

"Res, res!" je pritrdil stric in počasi odlagal nahrbtnik. "Prav vseč mi je. Toda vseeno se malo preveč širokousti, če misli, da me bo danes še enkrat potegnil. Pa čeprav je krčmar in jaz spoštujem krčmarske pravice: moral se bo presneto potruditi."

Tudi gostje so odlagali svoje stvari. Cela gora je zrastle po klopih pred hišo in obe gostinski sobi sta bili polni. Janez je skočil v kuhinjo in se vrnil s kozarčkom slivovke. Z vljudno kretnjo je ponudil stricu, mati in Marička pa sta medtem natakali ostalim.

"O, to pa to!" Gospod Završnik je nagnil in se oddahnil. "Dobra kapljica, kakršne ne dobiš v ljubljanskih gostilnah, presneta reč! - Toda, kaj sem se spomnil! Prišli smo vendar na češnje. Zdi se mi, da je najbolje, če se takoj spravimo nadnje, sicer nam bo muhasti krčmar še res katero zaigral. So hrustavke, kaj? - He, krčmar, popelji nas na svoj vrt!"

Gostje so se med veselim vriščem drenjali okoli Janeza, ki je pomežiknil in vse skupaj slovesno peljal okrog hiše. Znašli so se med vrstami lepo pogrnjenih miz, s katerih so jih pozdravljali pisani šopki. Res čedna slika z ozadjem zelenih dolenjskih gričkov in modrega neba nad njimi. Dreves pa razen stare hruške in dveh mladih orehov - nobenih...

"To je naš vrt."

Vsa množica glav je onemela in še stricu je zaprlo sapo.

"Kaaaaj?..."

"Kje pa so češnje?"

Foto Runc 704

Maribor - Državni most

"To je naš vrt, dragi gostje," je med smehom mirno ponovil Janez. Nato je skočil na klop, potegnil izza predpasnika šop časopisov ter jih vrgel med goste: "Le oglejte si oglas za oglasom, dragi gostje Zeleni rebri! Če sem enkrat samkrat omenil v vabilu tudi to, da imamo češnjev nasad, naj me koklja brčne, ali pa me takoj obesite pred hišo na lipo, ki že dolgo več ne stoji! Res, vabil sem na češnjev praznik in velikodušno obljubljal, da boste smeli obrati na našem vrtu toliko češenj, kolikor boste mogli. Ali sem se mar kaj zlagal? Ali sem svojo obljubo kdaj preklical? In tudi zdaj je ne! Prosim, kar blagovolite si jih nabrati po mili volji, nihče vam ne brani! Kako, je pa vaša stvar..."

Začudenje je rastlo. Bilo je preveliko, da bi kdo zinil besedo. Vsi so lovili sapo. Markov stric je z odprtimi usti zijal v Janeza, ki se mu je smejal s klopi kot bi mu hotel reči: "Ali sem te, ali te nisem?"

Prva je prišla do sape stara ljubljanska dama, ki si je tiščala na nos naočnike in skozi stekla sre-

po gledala Janeza. "Sramota! Goljufija!..." je siknila.

Kot trska suhi meščan, ki se mu je skopost kar na obrazu brala in je držal v rokah za češnje pripravljena dva velika nahrbtnika, pa je pristavil: "Torej smo prišli - za-stooooonj?"

"Zastonj? Ne!" je brž zagrabil Janez. Zdaj mu je šlo: zmaga ali poraz... Začel je šteti na prste in govoriti, kot bi se litanije stokrat naučil na pamet: "Mize so pogrnjene! Gostilna ima kuhinjo in klet. Vsega je dovolj: belo vino, črno vino, vipavčan in dolenjski cviček, ljutomerčan in dalmatinec. Seveda tudi pivo in za otroke malinovec prve vrste... Ocvrti piščanci, telečja pečenka, prekajena in sveža svinjina... Juha, rižota, krompir in solata, gnjat in potice... Vsega dovolj! Tudi češenj sem pripeljal nekaj jerbasov, da se otroci ne bodo prekislo držali zaradi neizpolnjenih želja. - In tako, dragi ljubljanski gostje, se vam lahko posreči danes na Zeleni rebri, kateri je avtomobilska cesta vzela ime in goste, po dolgih letih napraviti dan, katerega ne boste zlepa pozabili."

Foto Runc 700

Maribor

Gostje niso vedeli kaj bi. In Janez, ki je gledal njih obraze kakor na dlani, je najbolj videl, koliko mnenj se zrcali na njih. Ta trenutek je odločilen. On je odigral svojo vlogo in ne more storiti ničesar več. Kdor bo zdaj potegnil ljudi za sabo, bo dobil zmago. Fantu je za hip celo vstala misel, da ga je sreča varala. Morda sta se z Markom v stricu zmotila...

Toda Markov stric je svojo vlogo, za katero seveda ni vedel, dobro napravil. Ko je prišel do sape, je najprej samo raztegnil že itak široki obraz. Nato se je premaknil za korak h klopi in se trdo sesedel nanjo, da je zacvilila. Tam se je šele začel smejati, da je vse gledalo samo njega.

"Ta preklicani fant! Kaj takega pa še ne! Kako nas je potegnil... Ha, ha, ha! Ta je vredna smeha! Ta je boljša od tistih par črvivih češenj... Ha, ha, ha!..."

Vihar njegovega smeha je ponehaval in zopet divjal, brez prestanka. Na srečo je bil nalezljiv. Nankrat se je smejalo vse dvorišče in kar zagrnilo peščico resnih obrazov, ki jih je češnjeva komedija le preveč v živo zadela.

"Da nas je tako privil! Tako je treba pošteno zaliti," je hlipal debeli stric.

Smeha nobile ne konca ne kraja. Završnik je prav vse potegnil za sabo. Saj niso več vedeli, ali se smejejo njemu ali Janezovi domislici. Kot krona vsega pa je tedaj nastopil še nemi igralec Marko in skočil k Janezu. S pomočjo dveh mladih sosedov ga je dvignil na ramena ter ga nad pisano množico glav nesel zmagoslavno do hišnega praga. - - -

Takega dne Zelena reber še ni doživela. Jedače in pijače je bilo dovolj. Toda Janez je moral po dve sosedovi dekleti, da sta pomagali nositi na mize. Nato pa je sedel na prag in začel nategovati harmoniko, da so se pete kar same privzdigovale. Iz "češnjevega praznika" je nastalo prijetno domače slavlje, na katerem je šaljivi stric pil z Janezom bratovščino in mu štirikrat predstavil svojega nečaka Marka.

Muzika je privabila celokopico vaških fantov. Pa tudi očeta, ki ni mogel verjeti svojim očem. A je le spoznal, da ga ne varajo. Mati ga je takoj vpregla v delo in mu prepasala bel predpasnik. "Tak kje se

mudiš? Prej si vedno tožil, da ni-maš gostov; zdaj ko je polna hiša pridnih pivcev, te pa ni nikjer in od nikoder..."

"Ljubljancani so pa res neumni, da so šli na limanice," je med de-lom brundal sam s seboj. "Naš Ja-nez pa pameten za tri. Ga le nisem dal zastonj v šole. Pa tudi tisti pre-govor menda drži, ki pravi, da ja-bolko ne pade daleč od drevesa..." Kaj pokonci se je držal, ko je nosil na mizo, tako je bil ponosen na svo-jega sina in svojo gostilno.

Pozno zvečer, ko sta jih avto-busa pod klancem že klicala z glasnim hupanjem, so se ljubljanski gostje židane volje poslavljaljali od veselega dne. Še prej pa so - seveda pod stričevim poveljstvom - iznad vrat sneli tablo z obledelim na-pisom "Gostilna pod lipo". Izmisli-li so si za zelenorebersko gostilno novo ime: "Pri zvitem Janezu". Obljubili so, da bodo stalni gostje prijaznega kraja in da bodo tudi svojim prijateljem povedali o dobri

postrežbi. V ponedeljkovem popol-danskem časopisu pa je izšel dolg članek, v katerem je eden izmed gostov vso Janezovo uspelo domisli-co na dolgo in široko popisal ter vabil še na več takih "češnjevih praznikov"...

*

Kako je pogledal šaljivi stric Završnik, ko mu je naslednji dan Marko zaupal, da je igral pri ko-mediji vlogo številka dve in da sta oba študenta tudi strica že pred enim tednom in pol določila za glavnega igralca, brez katerega bi vsa 'predstava' žalostno pogorela. Dečko je stricu tudi prav ponižno prinesel zastarelo vabilo na strelne tekme, katero je v petek prestre-gel.

"Preklicani študentje! Ves svet imate za norca," je brundal stric in se praskal po svoji pleši. Pri-znati pa je le moral, da ga tako še nihče v življenju ni potegnil.

P. Bazilij o.f.m.

foto Ruma

pohinjsko jezero, v ozadju Triglav

DVE

BOŽJI POTI

V LOGU

KO SEM bil še majhen, ne-
bogljen otrok, me je pokojna dobra
mati peljala na prvo božjo pot v
Logu na Vipavskem. Komajuro hoda
je oddaljena velika, prelepa, bela,
svetla cerkev od moje rojstne vasi.
Sleherni verni Vipavec je vsaj en-
krat v letu poromal k svoji Materi
Mariji Tolažnici v Logu. O štirih
shodih: na sv. Ano, sv. Jerneja, na
Veliki in Mali Šmaren se je pa trlo
romarjev od Idrije do Šempasa, od
Razdrtega do Rihenberka, v cerkvi
in okrog nje, koder so živahnosej-
marili različni branjarji z razno-
vrstnim blagom, gostilničarji pa
prodajali jedi in točili vina in pivo.
Pok. prof. Filip Terčelj je v svoji
povesti "Vozniki" pobožnost v cer-
kvi in vrvenje izven nje mojstersko
opisal. Kdor je prebral to zanimivo
zgodbo iz Šturja in okolice, mi bo
pitrtil.

Kdaj se je pričela božja pot v
Logu, zgodovina ne pove. Ustno iz-
ročilo pripoveduje, da je za časa
cesarja Teodozija Velikega stala na
prostoru današnje veličastne cer-
kve mala kapela, v kateri je Teodo-
zij molil med bitko njegove armade
z armado ustajnika Evgenija pri
Ajovčini.

Evgenij je prišel z armado iz
Galijske po povelju Arbogasta v Vi-
pavsko dolino, Teodozij je pa kora-
kal po stari rimski cesti iz Panonije
preko Petovije (Ptuj), Emone (Lju-
bljan), Nauporta (Vrhnike), Longa-
tika (Logatca), in Hrušice na Ajdov-
čina. Dne 6. sept. 1. 394. po Kr.r.
sta trčili obe vojski druga na drugo.
Prvi dan se je sreča nagibala na
Evgenijevo stran. Drugi dan pa je
izbruhnila grozna burja, ki je brila
Evgenijevim vojakom v obraz. Raz-
sajala je tako hudo, da vojaki niso
slišali povelj. Njih sulice so popa-
dale na tla, preden so dosegle sov-
ražnika. Vsa Evgenijeva vojska je
bil zavita v gost prah. Teodozij je
navalil na nasprotnika in ga pre-
magal. Evgenij je obležal na bojnem
polju. Tako je Marija nudila pomoč
prosilcu cesarju.

Kakor poroča zgodovinar oče
Bavčar, je sezidal večjo cerkev v
Logu zadnji goriški škof grof
Leonard 1. 1445. Od tedaj je postala
božja pot zelo znana. Sedanja veliko
cerkev pa je sezidal vipavski dekan
Andrej Gabrijan, menda 1. 1854.,
kakor je poročala "Zgodnja Danica".
Ta odlični duhovnik in narodnjak,
doma iz Metlike, je bil nad 40 let
župnik in dekan v Vipavi. Sezidal je
to cerkev z dvema visokima zvo-
nikoma in jo dal lepo preleskati.
Glavni oltar je iz belega marmorja
in je stal v Benetkah 4000 goldinar-
jev, oltarno sliko Matere božje v
prelepi modri obleki nad oblakom,
je izdelal neki goriški slikar za 500
goldinarjev. Veliki zvon, ki je tako
močno donel, da ga je bilo slišati v
sleherno vipavsko vas, je bilo 43

centov težak. Deset velikih stranskih oltarjev je bilo okusno poslikanih. V njih so bile slike sv. Ane, sv. Jerneja, sv. Janeza Krstnika, sv. Križa in druge. Pred apsidno na desni spre-daj je bila na oltarju stara, prelepa Marijina soha, skoraj človeške veli-kosti, oblečena v belo oblačilo z Jezuščkom v naročju.

Vsi vipavski dekani - Log je bil podružnica vipavske župnije -, so ze-lo čislali to božjepotno cerkev, skr-beli za njeno lepoto, vzorno cerkve-no petje in orgljanje, za velike slovesne maše, dobre pridigarje in spovednike in za tihe maše pri glav-nem in stranskih oltarjih.

Omenim še, da je v Logu edino cerkovnikova hiša z gostilniškimi prostori, v katerih so hranili cerk-vene ključe, tako, da so si mogli potniki, ki so potovali po veliki ce-sarski cesti iz Razdrtega proti Gorici, ogledati lepo Marijino sve-tišče, ki je po velikosti doseglo baziliko na sv. Gori.

Vipavci in drugi romarji so na velike praznike - oba Šmarna dneva - radi prejeli sv. zakramente in dobivali na Marijino priprošnjo obilne duhovne in telesne milosti.

Razne katoliške organizacije, posebno Marijine družbe, so pred in po prvi svetovni vojni imeli rade v Logu zborovanja na prostem in shode v cerkvi.

Prave pobožnosti je danes v Logu mnogo več kot v onih časih, ko so vsako božjepotno slovesnost spremljali "sejmi."

Že več let, od spomladi pa do pozne jeseni, - novembra -, se vrše v Logu pobožnosti v čast Materi božji.

Vsako prvo nedeljo popoldne se v Logu od vseh strani stekajo šte-vilne množice. Po glavni cesti, po poljskih poteh in stezah vidis gruč-e ljudi, ki hite na isti cilj: k Materi božji v Log.

Ob določeni uri je v cerkvi sve-ti rožni venec. Po končani molitvi pa se množica v cerkvi brez naj-manjšega oznanila ali priporočila tiho razmakne. Eden izmed mož vzame križ, za njim se tiho razvr-ste dečki in deklice. Nato sledi vr-sta mož in fantov, katero zaključijo štirje mladeniči, ki nosijo kip Ma-rije Pomočnice. Za kipom sledi mnogoštevilni mešani pevski zbor. Vsakokrat se - a brez opominjanja

Foto Runc

Ramniška Bistrica

foto Kunc

Medvode

na red in disciplinoter brez redarjev - tiho uvrsti v procesijo nad dva tisoč vernikov, ki z odpevi pojo litanije Matere božje. Procesija se razvije po malem travniku ob obeh straneh cerkva. Ljudje so razvrščeni po dvostopih. Ker pelje mimo glavna cesta, stojita ob njej dva mladeniča, da opozarjata po potrebi mimoidoče in s tem prepričita kako nesrečo. To je edino, kar spada k organizaciji discipline. - V cerkvi se litanije že bližajo koncu, ko žene še vedno v dvostopih prihajajo v božji hram. Posebno od moške strani doni "Prosi za nas!" Kako tudi ne, saj se vsakikrat udeleži pobožnosti sedem do osem sto moških in kar je za naše čase posebno razveseljivo: po večini mladih mož in fantov.

Z blagoslovom z Najsvetejšim je pobožnost zaključena. Tiho kot so se zbrali se ljudje razhajajo. Predno se poslovijo, skoraj vsak postoji pred Marijinim kipom s kako posebno prošnjo. Ob Marijinem kipu je listek z opozorilom, katerega ne najdete v nobeni drugi božjepotni cerkvi: "Prosimo, da predoltar ne polagate denarja, ker ga ne bo-

mo pobrali. Log 1949." Čudno pa je, da ljudje kljub temu opozorilo polagajo svoje skromne prispevke, ki se grmadijo ob Marijinih nogah.

Ob pogledu na to množico, ki brez vsake propagande ali sile od blizu in daleč prihaja k Mariji, pri poslušanju mogočnega "Prosi za nas!" boš nehote tiho šepetal: "Še gori ljubezen, blažena Gospa, še si Ti Kraljica ljudstva našega." —

V jeseni življenja me je begunstvo zaneslo v visoko gorsko vasico na Vzhodnem Tirolskem. Dve uri hoda od tam, skoro na meji med Koroško in Tirolsko, je božjepotna cerkev, ki se tudi imenuje "v Logu". Seveda ima danes nemško ime Luggau, ki pa jasno kaže, da so tod nekdanj prebivalci Slovenci. Tod je potoval naš "večni popotnik" Lavtižar in pisal o teh krajih, koder so le še neznani slovenski grobovi.

Log ima 1179 m nadmorske višine in leži v Leški dolini, ki sega od Mute v Ziljski dolini do Siljana v Pusterski dolini. Tudi vrhovi gora, ki dolino obkrožajo (Podlanik, Ostri vrh, Poludnik in Matlinik) kažejo ravno tako na nekdanje slovenske prebivalce, ki so jim dali slo-

venska imena.

Preprosti ljudje - nemški Korošci - pa trdijo, da je ime Luggau nastalo iz 'Lukas-aue', ker so postavili oltar v čast sv. Luku. Poleg lepe, a nekoliko majhne cerkve, je velik servitski samostan, v katerem pa so zdaj le trije patri (pred drugo svetovno vojno jih je bilo sedemnajst) in še ti so starejši in bolelni gospodje. Cerkev je zidana v gotskem slogu. Ima visok in veličasten zvonik in štukature, ki so bogato, zlato okrašene. V glavnem oltarju je čudežna podoba Matere božje z mrtvim Kristusom v naročju in krasen tabernakelj. Nad glavnim oltarjem pa je beneški slikar Dussi naslikal Marijino vnebovzetje po Tizianovem vzorcu. Na

darilo kardinala Krištofa. Na samostanskem križnem hodniku so neštete zaobljubljene podobe romarjev, ki so našli milost v dušnih in telesnih stiskah pri "Naši ljubi Gospe v Logu". Samostan ima lepo knjižnico in obednico, lekarno in naravoslovno zbirko. Na samostanskem vrtu uspevajo neštete cvetlice in zelenjava.

Kraj Log je pripadal gosposčini Pittersberg, ki je tvorila del ortenburške posesti, cerkev pa je bila osem ur daleč od župnije svetega Danijela.

V začetku 16. stoletja je kraj štel šestnajst kmetij (Huben) in je imel goste gozdove, ki so bili polni divjačine.

O postanku cerkve in božje poti

Foto Kunc 708

Sv. Urban 905 pri Mariboru

levem stranskem oltarju je isti slikar naslikal sv. evangelista Luka, na desnem stranskem oltarju pa zadnjo večerjo v prelepih barvah. Poleg zakristije je zakladnica, ki hrani razne relikvije, pšenični klas iz časa nastanka božje poti, posebno velik in neokrnjen. Dalje bogata mašna oblačila, darilo grofa Ortenburškega, razpelo človeške velikosti iz alabastra in ebenovine,

pripoveduje ustno izročilo sledeče: Neka obubožana, a bogaboječa kmetica je zaspala v pšenični njivi in sanjala, naj sezida na onem mestu cerkev na čast Materi božji. Preizkušala je resnost sanj in postavila na sredo njive svečo. "Ako tatri dni ne ugasne kljub vetrovom s planin, je jasno, da gre za božjo voljo," si je dejala. In res sveča ni ugasnila. Kmetica je prosila ljudi

foto Runc

Motiv na Bohinjskem jezeru

za prispevke - njivo ji je daroval lastnik - in postavila prvotno, malo kapelo s podobo Marijino. Ljudje so začeli romati h kapelici. Mnogo dobrot in ljubezni jim je morala skazati Marija, kajti dve leti pozneje, leta 1515., je že stala na istem kraju zasilna cerkev. Dozidana in posvečena pa je bila dne 20. avgusta 1536. Dne 9. avgusta 1593. pa je bil dozidan tudi samostan. Nad osemdeset let je bila cerkev podružnica župnije sv. Danijela, potem pa je postala samostojna župnija in samostan izročen oo. frančiškanom. Vsled redovnih pravil so ga morali ti po štiriintridesetih letih zapustiti. Leta 1635. so se tam naselili serviti, ki so bili znani kot dobri spovedniki in pridigarji.

Na božjo pot v Log (Luggau) prihaja že od nekdaj mnogo romarjev: Italijanov, Slovencev iz Ziljske doline in Nemcev. Navadno v slovesnih procesijah. Največji shodi so ob kvatrnih dneh, o binkošti in na oba praznika Žalostne Matere božje. A skoro ne mine nedelje, da ne bi bilo v cerkvi znatno število romarjev. Bližnji Korošci in pa Vzgodni Tirolci radi prihajajo na

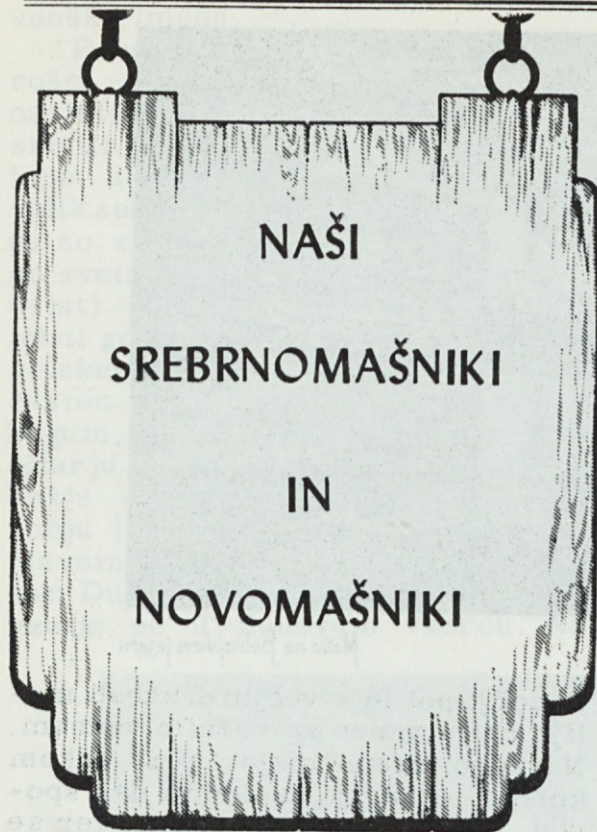
to božjo pot in v večjih družbah molijo rožni venec za rožnim vencem. Navadno prenočujejo pri kakem kmetu, opravijo naslednji dan spoved, prejmejo sveto obhajilo ter se udeleže več svetih maš. Dve dobri gostilni skrbita za pošteno hrano in pijačo ter tudi za prenočišče. Trgovine in branjarije pa prodajajo razne "spomine" na to slopečo božjo pot.

Omenim naj še, da je preprost kmet napisal lepo igro o postanku božje poti, katero mnogokrat igrajo loški diletantje.

V samostanu vodijo oo. jezuiti iz Inomosta duhovne vaje za može in fante. Udeležujejo se jih Korošci in Vzgodni Tirolci. Za lepo cerkveno petje pa skrbi vzoren in izvežban pevski zbor.

Dr. Ivan Česnik

SREBRNOMAŠNIKI

VERY REV. ALEXANDER
URANKAR, O.F.M.

Rojen je bil 25. aprila 1902 v Mariboru. Gimnazijo je študiral v Mariboru in Kamniku, bogoslovje pa na ljubljanski univerzi. V duhovnika je bil posvečen 29. junija 1925, dne 5. septembra istega leta pa je prišel v Ameriko. Najprej je bil kaplan pri Sv. Štefanu v Chicagi dve leti. Nato so ga postavili za župnega upravitelja pri Sv. Cirilu v New Yorku. Leta 1930. so ga poslali nazaj v Chicago, kjer je kmalu postal župnik. Tu je ostal do leta 1939. Zadnjih sedem let je bil župnik pri Sv. Juriju v South Chicagi. Bil je tri leta gvardijan v Lemontu. Pred kratkim so ga izvolili za komisarja slovenskih frančiškanov v Ameriki.

Včasih je tudi pisal v starokrajske liste Vigred, Orlič in Luč. Tudi v Ameriki je objavil že mnogo svojih poezij. Bil je deset let urednik AVE MARIJE.

REV. JULIJ SLAPŠAK

Rojen je bil 23. septembra 1901. v Lešah na Gorenjskem iz ugledne učiteljske družine Slapšakove. Študiral je gimnazijo v škofovih zavodih v Št. Vidu, bogoslovje pa v Ljubljani. Dne 29. junija 1925. je bil posvečen v duhovnika in l. 1926. je nastopil službo kot kaplan v Škocijanu pri Mokronogu. Na povabilo župnika pri Sv. Lovrencu v Clevelandu, sedanjega Monsignora Omana, je leta 1932. prišel k Sv. Lovrencu, kjer je ves čas v dušnopastirskem delu. Leta 1935. je pol leta nadomestoval župnika v Rock Springs, Wyoming. Poleg svojega rednega dušnopastirskega dela v fari je nekak neuradni "škofov kaplan" svojega škofa Dr. Gregorija Rožmana, ki je od leta 1948. gost pri fari Sv. Lovrenca. Lani je spremljal Prevzišenega v Južno Ameriko.

REV. LEO KRISTANC

Rojen je bil 12. aprila 1901. v Srednji vasi v Senčurski fari na Gorenjskem. Tudi on je študiral na bogoslovni fakulteti v Ljubljani in bil ordiniran 29. junija 1925. Naslednje leto je šel službovat in je bil v Višnji gori, nato v Ribnici. Leta 1939. je zaprosil za izpraznjeno župnijo Prežganje. Ob izbruhu vojske je v Prežganju doživel okupacijo dela Kranjske po Hitlerjevi nemški vojak. Pregnan iz "nemškega" dela Slovenije je prišel v takozvano italijansko "Ljubljansko Pokrajino" in šel pomagat staremu župniku Krumpetru pri Sv. Gregoriju na Dolenjskem. Po zlomu Italije leta 1943. je skupaj z drugimi bežal pred partizanskim zasledovanjem ter se

za časa turjaških dogodkov skrival na Igu. Z večtedenskim skrivanjem sije sicer rešil življenje, toda si je v tem času zlomil roko. V spomin na to skrivanje mu je ostala zlomljena roka, ki je ne more niti za povzdigovanje dvigniti. Lani je prišel v USA. Sedaj je v duhovniški službi na fari v Campbell v Californiji.

REV. JOŽE GODINA

Rojen je bil 12. marca 1898. na D. Bistrici v Prekmurju. Prvotno so ga starši poslali v ogrske in nemške šole, toda na posredovanje velikega prekmurskega Slovence včg. Klekla je šel študirat v Ljubljano in ostal

tam oziroma na Kranjskem ves čas. Udeležil se je prve svetovne vojske in l. 1919. zasedbe Prekmurja, nato pa vstopil k misijonarjem sv. Vincencija Pavelskega in bil ordiniran za duhovnika v Ljubljani 29. junija 1925. Nekaj časa je bil duhovnik v Ljubljani, nato pa vodil Misijonsko tiskarno v Grobljah pri Domžalah do leta 1938. L. 1938. je bil sprejet od škofa dr. Rožmana v ljubljansko škofijo in poslan na Jesenice, kjer je bilo do zasedbe Jesenic po Nemcih (1941). Posrečilo se mu je uiti nemški aretaciji in priti čez gore v Gorico. Nato je bil med vojsko v Ljubljani. Jeseni 1943. je bil od tajnega slovenskega vodstva s posebno misijo poslan v Rim, da tam po-

Tu so peterj srebrnomašniki, ki so bili prisotni pri mašniškem posvečenju v Lemontu 29. junija. Od leve na desno: Rev. Franc Jeraša, Rev. Leo Kristanc, Very Rev. Aleksander Urankar, o.f.m., lemontski komisar, Rev. Jože Godina in Rev. Julij Slapšak.

počaka zasedbo Rima in pride v stik z dr. Krekom. L. 1948 spomladi je prišel v Cleveland.

REV. FRANC JERAŠA

Rojen je bil pri Sv. Lenartu nad Škofjo Loko 11. januarja 1902. Gimnazijo je obiskoval v Kranju, bogoslovje v Ljubljani in bil 29. junija 1925. ordiniran za mašnika. Leta 1926. je šel za kaplana v Preddvor na Gorenjskem, kjer je zlasti pri prosvetnem delu pokazal velike sposobnosti in podjetnosti. Od tam je šel za župnika k Sv. Trojici nad Cirknico, toda že leta 1937. je zaprosil za župnijo Krko na Dolenjskem, kjer je župnikoval vse do partizanskih nemirov. Zadnja leta mu je pomagal župnik rojak Matej Tavčar, katerega so z Gorenjskega pregnali Nemci. G. Jeraša je šel na begunski poti skozi taborišče Servigliano in Senigallia in lani prišel v USA. Najpreje je bil nekaj časa v El Dorado, sedaj je pa župni upravitelj v Kiowa, Kansas.

NOVOMAŠNIKI

REV. EDWARD PEVEC

Rev. Edward Pevec iz clevelandске škofije je bil posvečen meseca maja v clevelandski stolnici. Nato ga je sprejela domača fara sv. Vida, kjer je v krogu svojih domačih in svojih rojakov opravil prvo slovesno sveto mašo. Novomašno pridigo je imel prevzvišeni doktor Gregorij Rožman, škof ljubljanski. Seveda ni manjkala naša stara novomašna pesem: "Novi mašnik bod' pozdravljen," ki ob takih prilikah tako domače zadoni s kora in se vernikom, katerih je polna cerkev, nehote zacvetijo v očeh solze.

REV. FRANK MELOVASICH

Rev. Frank Melovasich, novomašnik duluthske škofije, je 4. junija slovesno pristopil k oltarju v svoji rojstni fari sv. Antona v Elyju, Minnesota. To je v treh letih že tretji novomašnik, zato je nanj župnija lahko ponosna. Prav gotovo je

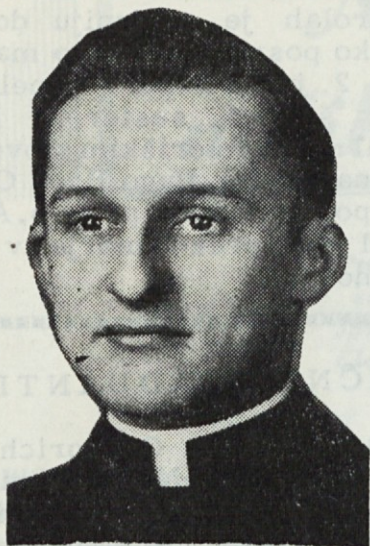
malo fara, ki bi tri leta zapovrstjo spremljala pred oltar mladeniče i z svojih vrst. Angleški govor je imel Rev. Myron Currie iz Dulutha, slovensko novomašno pridigo pa Rev. Jožef Vovk. Župniji sv. Antona v Elyju želimo, da bi vzgojila še mnogo novomašnikov, ki bodo današnjemu svetu dobri vodniki na poti k Bogu.

REV. THOMAS SHUBITZ

Rev. Thomas Shubitz, tudi član duluthske škofije, je skupno z Rev. Melovasichem v St. Paulu, Minn. končal svoje študije ter je bil z njim dne 3. junija v duluthski stolnici posvečen. Naslednji dan je v svoji rojstni fari sv. Elizabete v New Duluth, Minn. pristopil k oltarju in opravil svojo prvo daritev. Angleško pridigo je imel Reverend Michael Hogan, v slovenskem jeziku pa je novomašniku in polni cerkvi

vernikov govoril Rev. John Dolšina, domači farni asistent. Novomašniku

je med drugimi stregel tudi rodni brat Pavel, ki se zdaj v semenišču pripravlja, da nastopi pot svojega brata.

P. INOCENC FERJAN OFM

P. Inocenc Ferjan OFM je novonaseljenec in je šele v jeseni 1949. došel v Združene države. Rojen v Polzeli na Štajerskem, je študiral v Zemenu pri Beogradu in v Ljubljani. Po petem razredu je stopil v frančiškanski red. Že v noviciatu je doživljal grozote revolucije in moral v maju 1945. na težavno pot iz domovine. Nadaljeval je študije v Avstriji in Italiji, zadnji letnik pa na ameriških Brezjah, kjer je bil

Prevzvišeni škof dr. Gregorij Rožman pri posvečenju naših novomašnikov - p. Bazilija in p. Inocenca - v Lemontu.

na praznik svetih apostolov Petra in Pavla posvečen od ljubljanskega škofa dr. Gregorija Rožmana. Domačo župnijo mu je dne 2. julija nadomestila slovenska fara sv. Cirila in Metoda v New Yorku, ki mu je dan nove maše napravila zelo ljubezniv in domač. Novomašni govor je imel p. Alojzij Madic OFM.

P. BAZILIJ VALENTIN OFM

P. Bazilij Valentin OFM je rojen v ljubljanski frančiškanski župniji sv. Antona. Študiral je v Ljubljani in leta 1941. stopil v frančiškanski red. Nato je v Ljubljani nadaljeval študije, dokler ga ni zadela vojaščina in končno pot v tujino. V Avstriji in Italiji je nadaljeval študije, končal pa jih je letos v Lemontu, kamor je dospel ob koncu leta 1949. Posvečen je bil skupno s p. Inocencom, novomašno glorio pa je zapel dne 9. julija ob številni množici romarjev pri lurški votlini ameriških Brezij. Novomašni govor je imel prevz. škof ljubljanski, dr. Gregorij Rožman.

P. ALFONZ FERENC OFM

P. Alfonz Ferenc OFM je imel sicer novo mašo še v starem kraju, toda že s potnim listom za USA v žepu, zato je prav, da ga tudi omenimo. Doma je pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah. Gimnazijo je študiral v Mariboru, po sprejemu v frančiškanski red pa jo je nadaljeval v Ljubljani. Skupno z ostalima

begunskima novomašnikoma je moraliz domovine. V Brixnu v Južnih Tirolah je v juniju dosegel mašniško posvečenje, novo mašo pa je dne 2. julija zapel v kapeli slovenskih šolskih sester v Rimu. Pridigal mu je ameriškim slovincem dobro znani pater Hugo Bren OFM. Takoj po novi maši pa je p. Alfonz nastopil pot preko morja v novo domovino.

ODLIČNA GRADUANTINJA

Miss Pauline Gregorich, hči Mr. in Mrs. Jožefa Gregoriča iz Oak Parka, Illinois, zgodovinarja Baragove zveze, je v juniju 1950. z odličnim uspehom graduirala na

Rosary College v River Forest, Ill. Iskreno ji čestitamo in ji želimo na Marquette University v Milwaukeeju, Wisconsin, kjer bo nadaljevala svoje študije, obilo lepih uspehov.

Naslovník naših duhovnikov

Prevzv. Gregorij Rožman, D. D.
škof ljubljanski
3547 E. 80th Street
Cleveland, Ohio

ADAMIC, REV. ALOYSIUS
520 West 10th Street
Waukegan, Illinois

AMBROZIC, REV. BERNARD, O.F.M.
62 St. Mark's Place
New York 3, N. Y.

ANZIC, REV. ANTON
St. John's Church
Zeeland, North Dakota

BANDI, REV. BONAVENTURE, O.S.B.
Holy Cross Abbey
Canon City, Colo.

BARAGA, REV. FRANCIS
6019 Glass Avenue
Cleveland, Ohio

BASNIK, REV. ALBAN, O.S.B.
550 Cown Avenue
Jeanette, Penna.

BAZNIK, REV. LOUIS
3547 East 80th Street
Cleveland 5, Ohio

BERGLES, REV. IGNACIJ
Walsenburg, Colo.

BLAZIC, REV. J.
61 No. Mt. Vernon Avenue
Uniontown, Penna.

BLINKUSH, REV. MATIJA
632 Julian Street
Denver 8, Colo.

BOGOLIN, REV. LEONARD, O.F.M.
1852 West 22nd Place
Chicago 8, Ill.

BOMBACH, REV. ANTHONY
881 East 222nd Street
Euclid, Ohio

BORGOLA, REV. BONAVENTURE, O.F.M.
9546 Ewing Avenue
South Chicago, Illinois

BREZNIKAR, REV. VICTOR
1115 W. Riverside Avenue
Spokane 8, Washington

BUTALA, RT. REV. MATIJA
416 North Chicago Street
Joliet, Illinois

CADONIC, REV. DANIEL
621 Sicard Street
San Diego 2, Calif.

CAGRAN, REV. JOSEPH, O.F.M.
536 Decker Ave.
Johnstown, Pa.

CANJAR, REV. JOHN A.
4377 Utica Street
Denver, Colo.

CELESNIK, REV. JOSEPH
4697 W. 130th Street
Cleveland 11, Ohio

CEPON, REV. LUDVIK
2700 N. Water Street
Decatur, Ill.

CEPON, REV. MICHAEL
2215 Irving Park Rd.
Chicago, Ill.

CIMPERMAN, REV. VICTOR
15519 Holmes Avenue
Cleveland 10, Ohio

CUK, REV. ALFONZ, D.D.

141 Marcy Place
New York 52, N. Y.

CVELBAR, REV. JOZEF

Mount Gallitzen
Baden, Pa.

DEMSAR, REV. F.

326 S. Main Street, W.E.
Pittsburgh 20, Pa.

DOBNIKAR, REV. IVAN J., O.S.B.

Procopius Abbey
Lisle, Ill.

DOLINAR, REV. DR. ANTON

St. Anthony Hospital
Breckenridge, Minn.

DOLSINA, REV. JANEZ

610 - 99 Ave.
Duluth, Minn.

DOLSINA, REV. STANKO

307 Adams Street
Eveleth, Minn.

ESTOK, REV. GABRIEL, O.F.M.

386 Geneva Avenue
Highland Park, Mich.

FARKAS, REV. DR. ANDREJ, S.C.

Box 299 - Pino Alto
Aptos, Calif.

FERENC, REV. ALFONZ, O.F.M.

St. Mary's Seminary
Lemont, Ill.

FERJAN, REV. INOCENC, O.F.M.

1852 W. 22nd Place
Chicago 8, Ill.

FERKUL, REV. JOSEPH

St. Vincent's Home
Quincy, Ill.

FERLIC, REV. CIRIL, S.C.

148 Main Street
New Rochelle, N. Y.

FERLIN, REV. JOHN, O.F.M.

St. Mary's Seminary
Lemont, Ill.

FLAC, REV. MIRKO, S.C.

St. John Bosco School
Bellflower, Calif.

FLAJNIK, REV. RUDOLPH, O.C.

Mt. Carmel College
Niagara Falls, Ont., Canada

GABRENJA, REV. EDWARD, O.F.M.

62 St. Mark's Place
New York, N. Y.

GABROVSEK, RT. REV. FRANC

823 W. Mineral Street
Milwaukee 4, Wis.

GAMM, REV. JOSEPH M.

708 Monroe Street, N.E.
Washington 17, D. C.

GNIDICA, REV. DANIEL, O.S.B.

217 E. Mesa Avenue
Pueblo, Colo.

GNIDOVEC, REV. ALBIN

633 Bridger Avenue
Rock Springs, Wyo.

GODINA, REV. JOZEF

6019 Glass Avenue
Cleveland, Ohio

GODINA, REV. MIRKO, O.F.M.CON.

435 E. 45 Avenue
Gary, Ind.

GOLOB, REV. JOSEPH, O.S.B.

St. Martin's Abbey
Lacey, Wash.

GOLOBIC, REV. HERMAN, O.C.

306 No. Broadway
Leavenworth, Kansas

GOLOBIC, REV. JOHN J.

Box 615
Hibbing, Minn.

GRABRIAN, REV. NICHOLAS, O.S.M.

Our Lady of Sorrows Church
Ladysmith, Wis.

GRABIAN, REV. JOSEPH, O.S.M.

22 Carteret Avenue
Carteret, N. J.

GRABRIAN, REV. VICTOR, O.S.M.

3121 Jackson BLVD.
Chicago, Ill. Blvd.

GREGOR, REV. JOZE

Charity Hospital
New Orleans 13, La.

GREGORICH, REV. EDMUND
706 Broadway
Joliet, Ill.

GRMOVNIK, REV. FRANC, C.M.
247 Felisa Street
San Antonio, Texas

GRUDEN, REV. JOHN
548 Lafond Street
St. Paul, Minn.

HAINSEK, REV. ODILO, O.F.M.
St. Mary's Seminary
Lemont, Illinois

MEJAK, REV. HELIODOR
247 Orchard Street
Kansas City, Kansas

HITI, REV. M. J.
520 W. 10th Street
Waukegan, Illinois

HODNIK, REV. EMIL
Custer, Wis.

HOGUE, V. REV. BENEDICT, O.F.M.
536 Decker Ave.
Johnstown, Penn.

HOGUE, REV. THOMAS, O.F.M.
386 Geneva Ave.
Detroit, Mich.

HOMAR, REV. ROMAN, O.S.B.
M. H. Redeemer Church
Ogema, Minn.

HORVAT, REV. STEFAN
124 Maple Street
Rossford, Ohio

HRIBAR, RT. REV. VITUS
15519 Holmes Ave.
Cleveland, Ohio.

HRIBSEK, REV. LOUIS, S.C.
Don Bosco College
Newton, N. J.

JAGER, REV. MATIJA
264 - 15th Street N. W.
Barberton, Ohio

JENKO, REV. ALOYSIUS
53 St. Patrick's Place
Staten Island, N. Y.

JERASA, REV. FRANCIS
St. John's Church
Kiowa, Kansas

JERSHE, REV. JOHN
St. Martin's Church
Tower, Minn.

JEVNIK, REV. F. A.
748 Delaware Street
Forest City, Penn.

JOST, REV. K. O..S.M.
22 Carteret Street
Carteret, N. J.

JUDNICH, REV. JOHN
4672 Pearl Street
Denver, Colo.

JUDNICH, REV. JOSEPH
8585 La Mesa Blvd.
La Mesa, Calif.

JURANOVIC, REV. AL.
277 No. 8 Street
Brooklyn, N. Y.

KAMIN, REV. JOHN J.
Bentley Creek, Penn.
R. F. D. 2
Wellsburg, N. Y.

KAPUS, REV. JOSEPH
St. John's Nep. Church
Box 13
Pilsen, Kansas

KASSOVEC, REV. STEPHEN
Sacred Heart Church
Warsaw, Illinois

KATNIK, REV. BERTRAND, O.F.M.
Holy Family Church
Willard, Wis.

KAUSEK, REV. JOHN
Box 133
Hill City, Minn.

KEBE, REV. MATIJA
233 - 57th Street
Pittsburgh, Penn.

KNIFIC, REV. DR. FRANC, S.C.
Box 299 - Pino Alto
Aptos, Calif.

KOLARIC, REV. JAKOB, DD
St. Mary's Mission House
Danforth & Birchmount Rd.
Toronto, Ont. Canada

KOLEDNIK, REV. FERDINAND
College Andre-Grasset
 1000 Est Boulevard
 Cremazie, Montreal, Canada

KOLMAN, REV. M.
Sacred Heart Church
 Warsaw, Illinois

KONCNIK, REV. INOCENT, O.F.M.C.
Our Lady of Consolation
 Carey, Ohio

KOPUSAR, REV. MILAN
St. Josaphat Church
 Loup City, Nebr.

KORBIC, REV. BENO, O.F.M.
 536 Decker Ave.
 Johnstown, Penn.

KOREN, REV. LOUIS
 820 New Jersey Street
 Sheboygan, Wis.

KRALJIC, RT. REV. JANEZ
 1831 College Ave.
 Quincy, Illinois

KRALJIC, REV. STEPHAN
St. Joseph Hospital
 Minot, N. Dak.

KRIZEK, REV. JOHN, S.J.
 R. 1 Box 303
 Trinidad, Colo.

KUZMA, REV. G.
St. Patrick's Rectory
 Wilton Center, Illinois
 P. O. Peotone

LANGERHOLZ, REV. KALIST, O.F.M.
St. Mary's Seminary
 Lemont, Illinois

LATJAK, REV. CLEMENT, O.F.M.
 536 Decker Ave.
 Johnstown, Penn.

LAVRIH, REV. IVAN
St. Mark's Church
 Colwich, Kansas

LEKAN, REV. M.
 2605 Woodburn
 Cincinnati, Ohio

LOCNIKAR, REV. FLORIJA, O.S.B.
St. Theodore's Church
 Ponsford, Minn.

LOCNIKAR, REV. JULIUS
Assumption Abbey
 Richardton, N. Dak.

LOVRENCIC, REV. ATANAZIJ, O.F.M.
 536 Decker Ave.
 Johnstown, Penn.

MACEK, REV. RUDOLPH
 235 Glen Street
 Glen Cove, L. I.
 New York

MADIC, REV. ALOYSIUS, O.F.M.
St Mary's Seminary
 Lemont, Illinois

MADIC, REV. CHARLES, O.F.M.
St. Mary's Seminary
 Lemont, Illinois

MAJHENIC, REV. PELAGIJ, O.F.M.
 1852 W. 22nd Place
 Chicago, Illinois

MARINSHEK, REV. MARCELLUS, O.F.M.
St. Mary's Seminary
 Lemont, Illinois

MAUSER, REV. J.
 Box 915
 Helena, Mont.

MAZIR, REV. FRANCIS
 R.R. 2
 Siegel, Illinois

MAZOVEC, REV. ROBERT, O.F.M.
St. Mary's Seminary
 Lemont, Illinois

MIHELIC, REV. FRANCIS
St. Anthony's Church
 Ely, Minn.

MIHELIC, REV. LEOPOLD
St. Mary's Church
 Bangor, Wis.

MISSIA, REV. FRANCIS
 2200 Grand Ave.
 St. Paul, Minn.

MRKUN, REV. ANTON
 264 - 15th Street
 Barberton, Ohio

NADRACH, REV. ADOLPH
 92 Capital N. E.
 Battle Creek, Mich.

NOVAK, REV. JOHN
Help of Christians Church
Greenwood, Wis.

NOVITT, REV. LEO, O.F.M.
Holy Family Church
Willard, Wis.

OKOREN, REV. CLAUDE, O.F.M.
9546 Ewing Ave.
So. Chicago, Illinois

OMAN, RT. REV. JOHN J.
3547 E. 80th Street
Cleveland, Ohio

OMAN, REV. EDWIN
R. 1
St. Joseph's, Minn.

OZIMEK, REV. J.
13824 Euclid Ave.
Cleveland, Ohio

PAJK, REV. DR. JANKO
Welland, Ont. Canada

PAKIZ, REV. RUDOLPH
St. James Church
W. Duluth, Minn.

PAPESH, REV. FRANCIS
26 Montezuma Ave.
Cortez, Colo.

PAPEZ, REV. MICHAEL
610 - 99th Ave.
Duluth, Minn.

PAVEL, REV. ALFONZ, S.C.
Salesian House of Studies
Market & Church Street
Richmond, Calif.

PECOVNIK, REV. KAREL
St. James Hospital
Perham, Minn.

PETERNEL, REV. WARREN, O.F.M.
Para Mission
Para, Brazil

PETRASIC, REV. MARTIN
2110 So. 32nd Ave.
Omaha, Nebr.

PETRIC, REV. PIUS, O.F.M.
St. Mary's Seminary
Lemont, Illinois

PEVEC, REV. EDWARD
Cleveland, Ohio

PIERCE, REV. JUSTIN, S.D.S.
Salvatorian Fathers
St. Nazianz, Wis.

PIRNAT, REV. ALOJZIJ
307 Adams Street
Eveleth, Minn.

PIRNAT, RT. REV. JOHN
405 Adler Street
Anaconda, Mont.

PIRNAT, REV. MICHAEL
1901 Leatherwood Ave.
Butte, Mont.

PLAZNIK, REV. JOHN
Box 297
Morris, Illinois

PODGORSEK, REV. H. O.F.M.
386 Geneva Ave.
Detroit, Mich.

PONIKVAR, RT. REV. B. J.
6619 Glass Ave.
Cleveland, Ohio

POPESH, REV. B.
411 No. 9 Street
Brainerd, Minn.

POTOCNIK, REV. ALOJZIJ
Box 315
Canon Vity, Colo.

POZEK, REV. F. LLD.
St. George's Church
W. Newton, Minn.
P.O. R. 1 New Ulm, Minn.

PRAZNIK, REV. RUDOLPH
5276 E. 105 Street
Cleveland, Ohio

PUCKO, REV. JANEZ, S.C.
Don Bosco Agricultural School
Box 91
Huttonsville, W. Va.

REMSKAR, REV. PETER
St. Nicholas Church
New Market, Minn.

ROGAN, REV. RICHARD, O.F.M.
386 Geneva Ave.
Detroit, Mich.

ROGEL, REV. M.
St. Lawrence Church
Walkerville, Mont.

RUPAR, REV. A.
15519 Holmes Ave.
Cleveland, Ohio

RUS, REV. GABRIEL, O.S.M.
Mt. St. John Normal School
Dayton, Ohio

SAVINSHEK, REV. S, O.F.M.C.
324 7th Street
Calumet, Mich.

SCHERINGER, REV. FRANK
St. Francis Church
Manistique, Mich.

SCHIFFRER, REV. JOHN
St. Joseph's Church
Chisholm, Minn.

SCHIFFRER, REV. VAL.
New Ulm, Minn.

SCHWAB, REV. ALAN R, O.S.B.
P. O. Box 351
Canon City, Colo.

SCHWEIGER, REV. FRANCIS
St. Joseph Church
Gilbert, Minn.

SEDEJ, REV. FRANCIS
St. Bridget's Church
Greaney, Minn.

SELAKE, REV. JEROME, O.F.M.
1852 W. 22nd Place
Chicago, Illinois

SETNICAR, REV. MATH. D.D.
1210 So. 61 St. W. A.
Milwaukee, Wis.

SHIRCEL, REV. CYRIL, O.F.M. Ph.D.
St. Mary's Seminary
Lemont, Illinois

SILVESTER, REV. MIRKO, O.F.M.
St. Mary's Seminary
Lemont, Illinois

SIMCIC, REV. JOSEF, S.C.
St. Francis School
Watsonville, Calif.

SKERBEC, RT. REV. MATT.
1046 E. 69 Street
Cleveland, Ohio

SKUMAVEC, REV. MICHAEL
St. Joseph's Church
Chisholm, Minn.

SLAJE, REV. MILAN
1709 E. 31 Street
Lorain, Ohio

SLAPSAK, REV. JULIJ
3547 E. 80 Street
Cleveland, Ohio

SMERKE, REV. FRANK, O.S.C.
Crosier Priory & Seminary
Onamia, Minn.

SMERKE, REV. JOHN, O.S.C.
Our Lady of the Lake Seminary
Wawasee, Indiana

SMERKE, REV. JOSEPH, O.S.C.
Crosier Fathers
Hastings, Nebr.

SNOJ, REV. JOSEPH
Box 188
Chino, Calif.

SODJA, REV. MAKŠ
3547 E. 80 Street
Cleveland, Ohio

SOKLIC, REV. DR. ANTON, S.T.D.
St. Mary's Seminary
Perryville, Mo.

SOKLICH, REV. SEBASTIAN, T.O.R.
609 No. 7th Street
Steubenville, Ohio

SPEHAR, REV. GEORGE
424 W. 2nd Street
Leadville, Colo.

SPRAJGER, REV. PETER
St. Joseph's Church
Calumet, Mich.

SREBERNAK, REV. FRANK
2701 Chicago Blvd.
Detroit, Mich.

STARESINIC, REV. E. O CARM.
6410 Dante Ave.
Chicago, Illinois

STARESINICH, REV. NICHOLAS
29 No. Broadway
Joliet, Illinois

STEPANICH, REV. MARTIN O.F.M. S.T.D.
Box 608
Lemont, Illinois

STERBENTZ, REV. RALPH
St. Anthony's Rectory
Wells, Mich.

STERLE, REV. ALOJZIJ
815 Main Street
El Paso, Texas

STOPAR, REV. ANTON

STRAGISHER, REV. HENRY
34 James Street
Keyser, W. Va.

STRAGISHER, REV. RAPHAEL, O.F.M.
St. Mary's Seminary
Lemont, Illinois

STRANCAR, REV. I.
528 W. 4th Street
Salt Lake City, Utah

STUKEL, REV. J.
6001 So. Marshfield Ave.
Chicago, Illinois

SUSTERSICH, REV. STEFAN, O.S.B.
Holy Cross Abbey
Canon City, Colo.

SVETE, REV. JERNEJ
Box 730
New Castle, Wyo.

SVETE, REV. ANDREW, O.F.M.
St. Mary's Seminary
Lemont, Illinois

SVETE, REV. AUGUSTINE, O.F.M.
Holy Family Rectory
Willard, Wis.

TARMAN, REV. WILLIAM
R. 1
St. Joseph's, Minn.

TKALEC, REV. IVAN, S.C.
St. Francis School
Watsonville, Calif.

TOMAZIC, REV. ANTHONY
205 Morales Street
San Antonio, Texas

TOMC, REV. VICTOR
6019 Glass Ave.
Cleveland, Ohio

TRINKO, REV. JOHN V., O.F.M.
9546 Ewing Ave.
So. Chicago, Illinois

TROBEC, REV. JOSEPH
St. Andrew's Church
Elk River, Minn.

TRUNK, REV. G. J.
245 Linden Ave.
San Francisco, Calif.

TURK, RT. REV. JOSEPH, S.T.D., PH.D.
St. Mary's College
Moraga, Calif.

VALENTIN, REV. BAZILIJ, O.F.M.
St. Mary's Seminary
Lemont, Illinois

VERHUNEC, REV. J.
326 Munson Ave.
McKees Rock, Penn.

VIRANT, REV. LUDWIG
555 Lake Street
Madison, Ohio

VODUSEK, REV. V.
245 Linden Ave.
San Francisco, Calif.

VOGRIN, REV. JOSEPH
812 St. Germain Street
St. Cloud, Minn.

VOVK, REV. JOSEPH
Box 599
Ely, Minn.

VUKSINIC, REV. ANTON
626 Glenholme Ave.
Toronto, Ont. Canada

URANKAR, V. REV. ALEXANDER, O.F.M.
St. Mary's Seminary
Lemont, Illinois

YAKES, REV. WILLIAM
2040 14th Street
Detroit, Mich.

YAKSIC, REV. MICHAEL
Holy Ghost Apostolic College
Cornwells Heights, penn.

ZAGAR, REV. ALBERT
24 Maryland Ave.
Pittsburgh, Penn.

ZAKRAJSEK, REV. KAZIMIR, O.F.M.

St. Mary's Seminary

Lemont, Illinois

ZAPLOTNIK, RT. REV. JOHN, DCL.

Holy Family Church

Lindsay, Nebr.

ZAVBI, REV. AUGUST

Box 450

Fallon, Nevada

ZDOLSEK, REV. ALOJZIJ

115 2nd Street

Wahpeton, No. Dak.

ZELEZNIKAR, REV. MICHAEL

542 Crosat Street

La Salle, Illinois

ZITKO, REV. ALOJSIUS

547 B. Street

Santa Rosa, Calif.

ZLOGAR, REV. WILLIAM, O.F.M.

U. S. Army Ch.

ZORMAN, REV. FORTUNAT, O.F.M.

62 St. Mark's Place

New York, N. Y.

ZUPAN, REV. PETER, O.S.B.

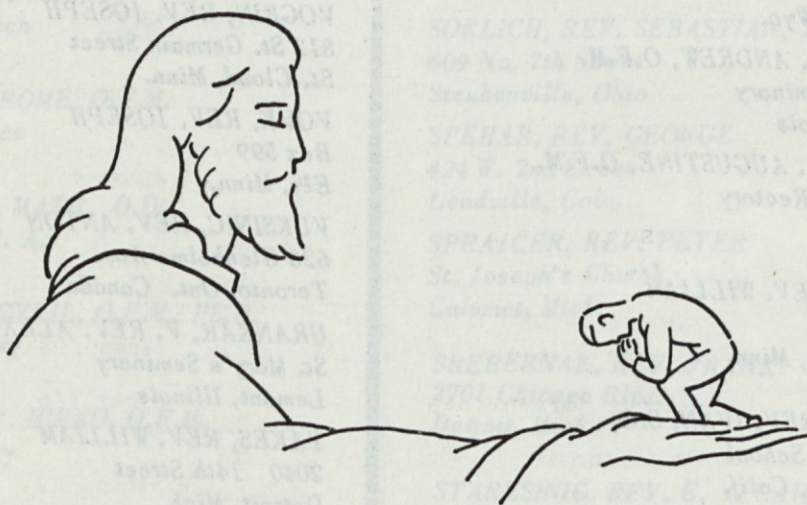
144 Church Street

St. Mary's, Penn.

ZUPAN, REV. CYRIL, O.S.B.

Box 315

Canon City, Colo.

VSEBINA KOLEDARJA

Koledar 1951	stran 4
Naš svetovni koledar <i>P. Pius ofm</i>	stran 29
Klement Hofbauer in Friderik Baraga <i>P. Hugo dr. Bren ofm</i>	stran 32
25 letnica kronanja lemonske Marije <i>P. Odilo ofm</i>	stran 42
Jegličeva stoletnica v Rimu	stran 47
Gregor Rihar <i>P. Odilo ofm</i>	stran 57
Na valovih oceana <i>Erik Kovačič</i>	stran 71
Novonaseljenci v Angliji <i>Peter Selak</i>	stran 82
Noyonaseljenci v Ameriki <i>P. Robert ofm</i>	stran 86
Novonaseljenci v Kanadi <i>P. Odilo ofm</i>	stran 93
P. Hugolin Sattner OFM <i>P. Vendelin ofm</i>	stran 108
Lemontski Baragov dan	stran 116
Janez pa zna! <i>P. Bazilij ofm</i>	stran 122
Dve božji poti v Logu <i>Ivan dr. Česnik</i>	stran 138
Nasi srebrnomašniki in novomašniki	stran 140
Naslovnik naših duhovnikov	stran 145

